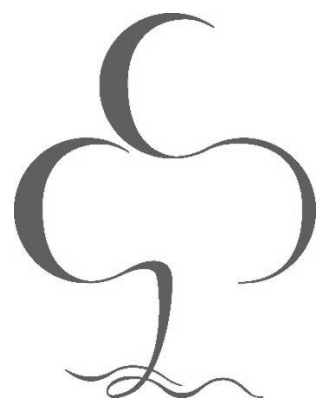

Begroting 2026

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	3
Voorwoord en inleiding	4
1. Van perspectievennota naar begroting	9
2. Begroting in één oogopslag	13
HOOFDSTUKKEN	14
Begroting hoofdstuk 0 t/m 8	15
PARAGRAFEN	48
4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	49
5. Financiering	56
6. Lokale heffingen	62
7. Verbonden partijen	69
8. Kapitaalgoederen	77
Beleidskader	84
9. Grondbeleid	89
10. Duurzaamheid	96
11. Bedrijfsvoering	105
12. Wet Open Overheid	107
FINANCIËLE DETAILS	110
13. Meerjarenbegroting + balans meerjarig	111
14. Algemene dekkingsmiddelen	118
15. Incidentele baten en lasten	119
16. Reserves en voorzieningen	122
17. Mutaties in reserves	124
18. Onvoorzien	154
19. Kredietaanvragen	155
20. Subsidieplafonds	157
21. Structureel en reëel begrotingsevenwicht	158
BIJLAGEN	159
Bijlage 1: Begrippenlijst	160
Bijlage 2: Afkortingenlijst	171

Algemeen

Voorwoord en inleiding

Voorwoord

Voor u ligt de vernieuwde begroting 2026.

Deze begroting heeft een lange aanloop gehad. Waarom? Dat komt door de nieuwe opzet van de hoofdstukken. We hebben hier vele sessies aan gewijd om meer samenhang op de inhoud te realiseren. Dat heeft geleid tot de voorliggende begroting 2026. Een resultaat waar we als college trots op zijn en waarop we graag voortbouwen.

We zien dit als een mooie eerste stap en willen hier graag de komende jaren verder aan werken. Dat betekent het gesprek voeren over: welke maatschappelijke effecten streven we na? Welke doelen willen we bereiken? En welke keuzes maken we daarin? Maar ook, hoe maken we het onderscheid tussen maatschappelijke effecten en doelen en hoe beschrijven we ze in duidelijke en herkenbare taal? De afgelopen periode bleek dat dit vrij lastig is, maar het heeft wel geleid tot mooie en inspirerende gesprekken in de ambtelijke organisatie. We kijken ernaar uit om deze gesprekken met raad en organisatie te vervolgen.

Vernieuwing P&C cyclus

De vernieuwing van onze P&C cyclus begon al bij de begroting 2024. Het doel: betere en eerdere sturing door de raad, zowel op het lopende jaar (via tussentijdse verantwoording) als op het nieuwe begrotingsjaar.

Concreet betekent dit:

- Betere handvatten voor sturing door de raad
- Eerder inzicht in financiële positie begrotingsjaar én meerjarenperspectief (kaderbrief)
- Perspectievennota (PPN) als hét moment voor sturing
- Eén voortgangsrapportage per jaar (peildatum 1 juli) voor betere prognose

Nu is het moment aangebroken om ook naar de inhoud van de (producten in de) P&C cyclus te gaan kijken en dat hebben we gedaan in de aanloop naar de begroting 2026.

Onze wensen hierbij:

- Beter leesbaar document
- Meer nadruk op inhoud
- Ondersteunend aan de opgaven (integraliteit)
- Gericht op de langere termijn
- De gemeenteraad in staat stellen om kaders te stellen, te sturen op effecten en doelen, keuzes te maken en haar controlerende rol te vervullen

Wat hebben we gedaan?

We hebben onze doelen en ambities, zoals eerder verwoord in 'Hoofdstukken + 3W-vragen, geïnventariseerd en op een andere manier vastgelegd. Zo maken we beter inzichtelijk wat we gaan doen, waarom en wat het kost. Dit deden we onder andere door:

- Gesprekken met beleidsmedewerkers en managers
- Een meer integrale inleiding (niet per domein)
- Nieuwe hoofdstukindeling:
 - Maatschappelijke effecten
 - Doelen
 - Acties

En verder?

Met het gereedkomen van de begroting 2026 zijn we er nog niet. Voor 2027 en verder willen we:

- Verdere doorontwikkeling inhoud: maatschappelijke effecten, doelen en acties
- Hoofdstukken koppelen aan opgaven
- Verbinding met coalitie-/bestuursakkoord
- Toevoegen eigen indicatoren (naast verplichte landelijke indicatoren)
- Andere vormgeving: geen pdf, maar digitale omgeving met koppelingen naar onderliggende beleidsnota's

Leeswijzer

Om u op weg te helpen: we hebben de W-vragen 'wat willen we bereiken?' en 'wat gaan we daarvoor doen?' vervangen door maatschappelijk effecten, doelen en acties. De nummering geeft de samenhang aan:

1. maatschappelijk effect

1.1 doel dat bij maatschappelijk effect 1 hoort

1.1.1 actie behorend bij doel 1.1

Inleiding

Verbindend en open bestuur

Dit college staat voor een verbindend, daadkrachtig en open bestuur. In deze collegeperiode willen wij nog nadrukkelijker dan voorheen met onze inwoners, ketenpartners en instellingen beleid en uitvoering vormgeven. De basis van samenwerken is in onze ogen vertrouwen. Wij willen een overheid zijn die vertrouwen verdient en we willen in vertrouwen steunen op kennis en expertise van anderen.

Organisatievisie en dienstverlening

We werken voor en met de samenleving en worden betaald door de samenleving. We gaan daarom zorgvuldig om met gemeenschapsgeld en vinden het belangrijk goede dienstverlening te leveren aan inwoners, instellingen en bedrijven. De organisatievisie 'Voor de duidelijkheid' benoemt kernwaarden, die leidend zijn in hoe wij willen werken: betrouwbaar, open en toegankelijk, duidelijk en slagvaardig. Deze kernwaarden staan ook centraal in de visie op dienstverlening, die is opgesteld in 2025. We willen werken aan het verder verbeteren van onze dienstverlening via vier verschillende ontwikkelsporen. We vinden het belangrijk dat onze (digitale) dienstverlening snel, eenvoudig en veilig is en blijft. We ondernemen acties om te (blijven) voldoen aan vernieuwde wet- en regelgeving rondom digitale dienstverlening, zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en Wet digitale overheid. Ook willen we onze hoge kwaliteit van data (zoals de Basisregistratie Personen) en processen blijven borgen. Dat vergt extra aandacht door toenemende internationale juridische aspecten.

Organisatieontwikkeling

Het kunnen leveren van goede dienstverlening vraagt iets van hoe we georganiseerd zijn en hoe we met elkaar samenwerken. We vinden het belangrijk goed in te kunnen spelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in en voor onze samenleving en daarmee die samenleving nog beter te bedienen. Daarnaast willen we in een toenemend krappe arbeidsmarkt een aantrekkelijke werkgever zijn. Daarom zijn we continu bezig onze organisatie te ontwikkelen. We beleggen verantwoordelijkheden laag in de organisatie en verruimen de regelruimte voor medewerkers. Het vergroot onze slagvaardigheid en het gevoel van medewerkers om ook daadwerkelijk bij te kunnen dragen aan de samenleving.

Visie op intergemeentelijke samenwerking

Al langere tijd wordt geconstateerd dat intergemeentelijke samenwerking moeizaam verloopt. Tegelijkertijd is deze samenwerking onmisbaar. In Tynaarlo zijn we al enige tijd bezig ons te beraden op onze positie in 'de regio'. We hebben daarvoor onder andere een directeur intergemeentelijke samenwerking aangesteld en ontwikkelen een eigen constructief-kritische houding in de regio. In het kort komt deze houding erop neer dat we veel bewuster omgaan met samenwerking. Wanneer we meedoen, zeggen we volmondig 'ja' en zetten we ons volledig in. Wanneer we geen volmondig 'ja' kunnen zeggen of verwachten ons niet voldoende te kunnen inzetten, doen we beargumenteerd niet mee.

Gemeentehuis en fysieke omgeving

De renovatie van het gemeentehuis gaat de volgende fase in, met als eindresultaat een toekomstbestendig gebouw met een goed en gezond binnenklimaat, waar verbinding en ontmoeting centraal staan.

Twee sporen: Mens en maatschappij

De maatschappelijke effecten en doelen binnen Mens en Maatschappij richten zich op twee sporen. We bouwen aan een sterke gemeenschap met goede voorzieningen en activiteiten voor al onze inwoners, denk onder andere aan onze schoolgebouwen, bibliotheken, sportaccommodaties en toekomstige cultuurhuizen. Met activiteiten op gebied van sport, cultuur en welzijn richten wij ons op alle doelgroepen in onze gemeente. Daarnaast ondersteunen wij individueel inwoners voor wie dat noodzakelijk is. Denk aan ondersteuning bij geldzaken, werktoeleiding, jeugdhulp of ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning. De vastgestelde visies en beleidsplannen geven richting aan onze acties in 2026.

Visies en beleid: jeugd, cultuur, armoede en werk

De kind- en jeugdvisie leverde een goed samenwerkingsverband op, waarin gezamenlijke afspraken en acties worden uitgevoerd. De cultuurvisie zorgt voor een divers aanbod met een groot bereik binnen de Tynaarlose samenleving. Het armoede- en schuldenbeleid ondersteunt de inwoners die dat nodig hebben met een passend pakket aan maatregelen. Bij werk en inkomen gaan we niet alleen in op de vragen die aan de gemeente worden gesteld, we handelen ook proactief. Er is geld vrijgemaakt om mensen met een grote afstand tot de samenleving actief op te zoeken en te motiveren (weer) deel te gaan nemen.

Toegang tot voorzieningen

De toegang tot wmo- en jeugdvoorzieningen hebben we kritisch geëvalueerd en zijn we opnieuw aan het inrichten. Hierbij zetten wij de bedoeling van de wet- en regelgeving en de leefwereld van onze inwoners voorop. Ook zorgen we voor heldere en passende maatregelen en voorzieningen voor individuele inwoners.

Humane en duurzame opvang in Tynaarlo

Tynaarlo biedt opvang aan mensen die vluchten voor oorlog en geweld. De gemeente wijst locaties aan die vanaf 2026 beschikbaar komen voor een periode van vijf tot tien jaar. Het beleid zorgt voor veilige, goed ingerichte opvang en houdt rekening met de impact op de omgeving. Draagvlak, open communicatie en menselijkheid staan centraal.

Sport en beweging

Bij sport gaat het om actief zijn en bewegen. We doen dit door een breed scala aan activiteiten te faciliteren voor zowel jeugd als volwassenen en ouderen. Naast deze activiteiten die ook voortkomen uit GALA, zullen we in 2026 extra inzetten op ontmoeten, bewegen, spelen en sporten in de openbare ruimte.

Infrastructuur en gebiedsontwikkeling

In 2026 investeren we in beheer, infrastructuur en gebiedsontwikkeling. Denk aan projecten zoals de rotonde bij Yde/De Punt, de herinrichting van wegen en de vervanging van bruggen. Verkeersveiligheid krijgt prioriteit via maatregelen in Zeijen, Midlaren en Yde/De Punt, gecombineerd met rioleringswerkzaamheden.

Woningbouw

Om Tynaarlo levendig te houden is het belangrijk dat ons woningbestand aantrekkelijk blijft. Op het gebied van woningbouw realiseren wij tot 2030 minimaal 900 nieuwe woningen op diverse locaties in onze gemeente. Dit doen we onder andere met de start van de bouw van woningen in Laarhove en de ontwikkeling van nieuwe woonwijken in Vries en het dorp Tynaarlo.

Duurzaamheid

Duurzaamheid blijft doorlopend een speerpunt. De uitvoering van de Regionale Energie Strategie, het stimuleren van woningisolatie en de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen zijn enkele voorbeelden hiervan.

Toezicht en handhaving

We versterken toezicht en handhaving door zichtbaar en daadkrachtig op te treden, ondermijning tegen te gaan en samen te werken met het sociaal team aan een veilige en weerbare gemeenschap.

Nij Begun

De gevolgen van gaswinning laten sporen na bij een groot deel van onze inwoners. De parlementaire enquêtecommissie Gaswinning trok in 2023 dan ook harde conclusies. Groningers en Noord-Drenten verdienen een Nij Begun: een mooie, leefbare, veilige en betere toekomst. Daar wordt de komende dertig jaar aan gewerkt. Samen met de gemeenten Noordenveld en Aa & Hunze, samenwerkingspartners en inwoners werken wij aan drie thema's: isolatieaanpak, economische agenda en sociale agenda. Verschillende speerpunten binnen de economische- en sociale agenda worden verder uitgewerkt. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een uitvoeringsstructuur. Subsidies voor isoleren en ventileren kunnen sinds juni 2025 aangevraagd worden. Vooralsnog is dit per postcodegebied, vanaf september 2026 kan iedereen van de isolatieaanpak gebruik maken.

Regiodeal Vitaal Verbonden

In 2025 hebben de Noord-Drentse gemeenten en de provincie Drenthe te horen gekregen dat de aanvraag voor de Regiodeal Vitaal Verbonden is gehonoreerd. De uitvoering start per 1 januari 2026. De uitvoering van bestaand beleid en bestaande projecten kunnen dan deels uit de Regiodeal worden gefinancierd. Op het moment van schrijven van de begroting 2026 is het convenant met het Rijk met betrekking tot de Regiodeal nog niet gesloten. De provincie Drenthe en de Noord-Drentse gemeenten zijn nog in overleg over de concrete invulling. De raad wordt over de voortgang en de impact geïnformeerd via de P&C cyclus.

1. Van perspectievennota naar begroting

De begroting 2026-2029 is gebaseerd op het beleid en de financieel technische uitgangspunten uit de door de raad vastgestelde Perspectievennota 2026 (raad 8 juli 2025) en de financiële mutaties met een structureel effect uit de Voortgangsrapportage 2025 (raad 16 september 2025). De mutaties op basis van de Voortgangsrapportage bestaan voornamelijk uit de verwachte kostenontwikkeling in het sociaal domein en de al verwerkte ombuigingen. In de toelichting op het begrotingssaldo gaan we daar nader op in.

De afwijkingen in de begroting 2026 ten opzichte van het financiële perspectief op basis van de Perspectievennota en de Voortgangsrapportage worden veroorzaakt door:

- Ontwikkelingen en de financieel technische uitwerking die bij het opstellen van de Perspectievennota en de Voortgangsrapportage nog niet in beeld waren;
- De verwerking van de septembercirculaire.

Begrotingssaldo 2026 - 2029 (*€ 1.000)	2026	2027	2028	2029
Actuele begrotingssaldi PPN 2026	2.818	728	-1.522	-947
Algemene uitkering Mei- en septembercirculaire	73	-114	-288	-278
Nog niet gerealiseerde ombuigingen	-1.229	-960	-732	-606
Gemeenschappelijke regelingen	277	132	86	340
Doorrekening begroting	998	416	101	-99
Opvang Oekraïne	1.612			
Subtotaal exclusief sociaal domein	4.549	202	-2.355	-1.590
Stijging kosten sociaal domein	-5.697	-6.371	-7.113	-8.332
Begrotingssaldo inclusief sociaal domein	-1.148	-6.169	-9.468	-9.922
Onttrekking reserve ARG1	1.148			
Begrotingssaldo	0	-6.169	-9.468	-9.922

De tabel maakt duidelijk dat er exclusief de ontwikkelingen in het sociaal domein sprake is van sluitende begrotingsjaren 2026 en 2027. De jaren 2028 en 2029 laten een tekort zien, in lijn met de tekorten in de Perspectievennota 2026. Hierbij moet worden opgemerkt dat een deel van de ombuigingen in de Perspectievennota niet gelijk in 2026 kan worden gerealiseerd.

Binnen het sociaal domein wordt de gemeente geconfronteerd met hoge kostenstijgingen. Beide onderdelen worden hierna nader toegelicht.

Vanuit het provinciale financiële toezichtskader is de eis: een structureel en reëel sluitende begroting. Onder voorwaarden staat de provincie toe de begroting sluitend te maken met inzet van 10% van het weerstandsvermogen dat niet nodig is om risico's mee af te dekken, het zogenaamde surplus. Voor het jaar 2026 is in deze begroting gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Tot slot staan in onderstaande tabel drie voorstellen voor nieuw beleid die abusievelijk niet in de Perspectievennota zijn opgenomen. De effecten hiervan zijn niet in het begrotingssaldo verwerkt en zullen na instemming van de raad worden opgenomen in een eerste wijziging op deze begroting.

Nieuw beleid (na Perspectievennota)	2026	2027	2028	2029
Inwerktraject nieuwe raadsleden (uit reserve ARG1)	35			
Aanschaf apparatuur nieuwe raadsleden (uit reserve ARG1)	35			
Ophoging krediet Leenakkersweg			43	43
Effect op het begrotingssaldo	0	0	-43	-43

Toelichting op eerder genoemde onderdelen:

Mei- en septembercirculaire

In de Perspectievennota is uitgegaan van een voordeel van afgerond € 3 miljoen, bestaande uit een correctie op het volume-accres uit de decembercirculaire (€ 150.000 in 2026) en de effecten van de meicirculaire 2025 (€ 2,9 miljoen in 2026). Op basis van de meest recente CPB-cijfers vindt in de septembercirculaire vanaf 2027 een negatieve correctie plaats op zowel de loon- en prijsontwikkeling als op het volume-effect.

Via een raadsbrief is de raad apart geïnformeerd over de effecten van de mei- en septembercirculaire.

Niet gerealiseerde ombuigingen

Van de mogelijke ombuigingen van afgerond € 6 miljoen is in de jaarschijf 2026 een bedrag van € 1,2 miljoen nog niet gerealiseerd. Een aantal ombuigingen kan, anders dan in de tabel in de Perspectievennota is opgenomen is, pas in de loop van de jaren worden gerealiseerd (ingroeipad). Dit is bijvoorbeeld het geval voor de indexatie van de OZB. In de tabel is dit zichtbaar door de aflopende omvang van de niet gerealiseerde ombuigingen. Daarnaast moet een aantal technische maatregelen, zoals de toerekening van uren aan investeringen en een reële investeringsplanning, nader onderzocht worden voordat hiervoor een concreet bedrag in de begroting kan worden opgenomen.

Gemeenschappelijke regelingen

Bij de Perspectievennota is uitgegaan van een structurele negatieve bijstelling van afgerond € 700.000 in de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen. In de begroting 2026 zijn de daadwerkelijke begrotingen van de regelingen verwerkt. Dit leidt tot een kleine positieve bijstelling ten opzichte van de Perspectievennota. Daarnaast was de lagere bijdrage aan de Regio Groningen Assen, op basis van het nieuwe convenant per 1 januari 2026, nog niet verwerkt in de Perspectievennota. Dit levert een voordeel op van € 150.000.

Doorrekening begroting

Op basis van de (financieel-technische) uitgangspunten van de Perspectievennota is de begroting doorgerekend. Deze doorrekening laat een voordeel zien. In de eerste plaats was in de meerjarenbegroting rekening gehouden met een hogere cao-ontwikkeling dan nu is vastgesteld. Dit leidt tot een voordeel. Daarnaast blijkt dat evenals voorgaande jaren een aantal investeringen door allerlei oorzaken later wordt afgerond dan voorzien. Dit levert een voordeel op als gevolg van lagere kapitaallasten (rente en afschrijving). Hoewel dit in de praktijk lastig blijkt, willen we voor aankomende investeringen onderzoeken of een meer realistische inschatting van de looptijd mogelijk is.

Opvang Oekraïne

Voor de opvang van Oekraïners zijn incidentele ramingen opgenomen in begrotingsjaar 2026. Het betreft ramingen voor de kosten van huisvesting, leefgeld, verzekering en ureninzet. De afgelopen jaren is de rijksbijdrage, gebaseerd op een normbedrag per opvangplek, behoorlijk naar beneden bijgesteld (van € 100 naar € 44). Desondanks is de verwachte rijksbijdrage hoger dan de kosten die we als gemeente verwachten te maken. Hierdoor verwachten we een voordeel in 2026 van afgerond € 1,6 miljoen.

Stijging kosten sociaal domein

Onderstaande tabel laat een uiteenzetting zien van de effecten van de bijstellingen, zoals ook opgenomen in de Voortgangsrapportage 2025 voor de jaren 2026-2029:

Bijstelling uitgaven Sociaal domein (* € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Beginstand		5.697	6.371	7.113
Kostenstijging door indexatie *)	4.111	1.105	1.160	1.219
Kostenstijging aanbesteding NMD	1.652			
Aanbesteding Publiek vervoer	424			
	6.187	6.802	7.531	8.332
Indexatie al in de begroting verwerkt vanuit meerjarenraming 2025-2028	-490	-431	-418	
Eindstand	5.697	6.371	7.113	8.332

*) Dit betreft een inschatting van de jaarlijkse OVA-index. Deze OVA-index wordt gebruikt voor de stijging van de personeelskosten in het sociaal domein.

WMO

Voor de WMO zijn er in 2026, eveneens als voor Jeugd, kostenstijgingen als gevolg van indexatie en het effect van de aanbestedingen in NMD-verband. In de begroting 2026 is, conform de Voortgangsrapportage 2025, rekening gehouden met een gemiddelde indexatie voor de WMO-aanbestedingen van 5%. De aanbestedingen zijn afgerond, maar vanwege een verandering in wijze van afrekening (van stuks/dagdelen naar uren) is op dit moment nog niet inzichtelijk wat de daadwerkelijke bijstelling zal zijn. Daarom is vooralsnog vastgehouden aan de gemiddelde indexatie van 5%. Eerder in de Kaderbrief 2026-2029 is gesproken over de inkomensafhankelijke bijdrage huishoudelijke hulp. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat het positieve effect hiervan is voor de begroting. Hier is dan ook nog geen rekening mee gehouden.

Verder is er bij de WMO sprake van een kostenstijging als gevolg van de aanbesteding publiek vervoer.

Jeugd

Voor Jeugd is in 2026 zoals benoemd eveneens sprake van kostenstijging als gevolg van indexatie en de aanbesteding in NMD-verband. In de begroting 2026 is, conform de Voortgangsrapportage 2025, rekening gehouden met een gemiddelde indexatie voor de Jeugd-aanbestedingen van 15%. Hier geldt hetzelfde als bij WMO, dat er nog een conversie moet plaatsvinden vanwege de verandering in afrekening.

In de Voortgangsrapportage 2025 hebben we de begroting vanaf 2025 structureel bijgesteld als gevolg van de hogere zorgkosten, waar we voorheen de begroting incidenteel bijstelden. Het is inmiddels wel duidelijk dat de zorgkosten niet op de korte termijn afnemen en daarmee blijft dit een risico (toename in volume en/of verschuiving naar duurdere zorg).

Onzeker aan de inkomstenkant is de compensatie van de Hervormingsagenda Jeugd. We weten op dit moment nog niet in hoeverre de gemeentelijke opdracht binnen de Hervormingsopdracht leidt tot een kostenbesparing. In de begroting is hiermee dan ook geen rekening gehouden.

Het structurele voordeel op Beschermd Wonen, hebben we bij de Voortgangsrapportage 2025 meegenomen bij de ombuigingen. Dit voordeel zorgde er in de afgelopen jaren voor dat het geheel van het sociaal domein (Jeugd, Wmo en Beschermd Wonen) per saldo leidde tot een (nagenoeg) sluitende begroting/rekening. Doordat dit voordeel is meegenomen bij de ombuigingen is dit niet meer zichtbaar als voordeel binnen het sociaal domein.

Gelet op deze ontwikkelingen bij zowel WMO als Jeugd die ook bij de rest van de Nederlandse gemeenten zichtbaar is, verwachten we een volledige kostencompensatie vanuit het Rijk.

Onttrekking ARGI

Het negatieve begrotingssaldo van 2026 wordt gedekt door een onttrekking uit de Argi. Dit betreft het saldo van een onttrekking aan de Argi van € 2,63 miljoen ter dekking van het structurele begrotingssaldo. Zie hiervoor de toelichting in het hoofdstuk 21 Structureel en reëel begrotingsevenwicht.

Nieuw beleid na Perspectiefnota

- Wegen Leenakkersweg Zuidlaren

De werkzaamheden voor de renovatie van de riolering bij de Leenakkersweg starten begin 2026. Het hiervoor benodigde krediet, dat al in 2018 beschikbaar was gesteld, is in de Voortgangsrapportage 2025 aangepast tot het benodigde bedrag.

Deze werkzaamheden hebben gevolgen voor de weg, omdat deze opengebroken moet worden om bij het rioolstelsel te komen. Hierbij wordt tegelijkertijd ('werk met werk maken') de wegreconstructie aangepakt. Het hiervoor beschikbare krediet, dat eveneens in een verder verleden beschikbaar is gesteld, is niet voldoende om deze kosten te dekken. Daarom wordt nu gevraagd dit investeringskrediet voor wegen op te hogen met € 1.425.000. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten bedragen € 42.750 vanaf 2028 en komen ten laste van het begrotingssaldo.

- Verkiezingsactiviteiten en inwerktraject gemeenteraad 2026

In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats en start een nieuwe raadsperiode. Om dit proces goed te faciliteren, worden incidenteel middelen gereserveerd voor activiteiten rondom de verkiezingen, waaronder communicatie en opkomstbevordering. Om de nieuwe gemeenteraad goed te faciliteren in het uitvoeren van haar werkzaamheden, wordt een inwerktraject georganiseerd. Dit traject richt zich op het versterken van kennis, vaardigheden en samenwerking, zodat de raad vanaf het begin van de periode effectief kan functioneren. Voor dit inwerktraject wordt in 2026 incidenteel een bedrag van € 35.000 opgenomen in de begroting. De dekking van deze kosten vindt plaats vanuit de Argi.

- Apparatuur voor nieuwe raadsperiode

Bij de start van de nieuwe raadsperiode dienen raadsleden en steunfractieleden te beschikken over geschikte apparatuur om hun werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren. In de begroting 2026 wordt een bedrag van € 35.000 gereserveerd voor de aanschaf van deze apparatuur. De investering wordt ten laste gebracht van de Argi.

2. Begroting in één oogopslag

Begroting 2026 in één oogopslag

In de begroting staat hoeveel geld de gemeente verwacht te ontvangen en uit te geven in 2026. De begroting is goedgekeurd door de gemeenteraad.

Inkomsten 2026

	Inkomsten vanuit het Rijk	€ 81.719.000
	Grondexploitaties	€ 8.045.000
	Rioolheffing	€ 4.274.000
	Afvalstoffenheffing	€ 3.850.000
	OZB	€ 6.891.000
	Overig o.a. huren, overige leges, rente, dividend	€ 8.385.000

Totaal inkomsten 2026

€ 113.164.000

Uitgaven 2026

	Bestuur en ondersteuning	€ 4.997.000
	Veiligheid	€ 3.641.000
	Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 4.907.000
	Economie	€ 1.148.000
	Onderwijs	€ 6.153.000
	Sport, cultuur en recreatie	€ 10.830.000
	Sociaal domein	€ 51.017.000
	Volksgesondheid en milieu	€ 12.153.000
	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	€ 3.609.000
	Overhead	€ 14.610.000
	Overig Inclusief mutaties in de reserves	€ 1.247.000

Totaal uitgaven 2026

€ 114.312.000

Verwacht begrotingstekort

- € 1.148.000

Getallen zijn afgerond op duizendtallen.

Dennis Bouwman

wethouder
Accommodatiebeleid

"We kiezen ervoor om te investeren in wat mensen raakt: welzijn, cultuur en volwaardige bibliotheken. Daarmee versterken we de sociale basis in onze dorpen."

Jurryt Vellinga

wethouder Ruimtelijke Ordening

"Met woningbouw in Laarhove en straks in Eelde en Vries zetten we stappen om onze dorpen te versterken én onze ambitie waar te maken: een gemeente die ruimte biedt aan iedereen."

Jelbrich Peters

wethouder Verkeer en Vervoer

"Als gemeente werken we hard aan verkeersveiligheid. Samen met andere gemeenten, provincies en het Rijk hebben we een ambitieus doel: nul verkeersslachtoffers in 2050. Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid geeft daarvoor de juiste richting."

Hans Kuipers

wethouder Sociaal Domein

"Kinderen en jongeren verdienen een omgeving waarin ze veilig kunnen opgroeien, zichzelf kunnen ontwikkelen en volop mee kunnen doen. Met de kind- en jeugdvisie leggen we daar samen met onze partners een stevige basis voor."

gemeente
Tynaarlo

www.tynaarlo.nl

Hoofdstukken

Begroting hoofdstuk 0 t/m 8

- 0 Bestuur en ondersteuning
- 1 Veiligheid
- 2 Verkeer en vervoer en waterstaat
- 3 Economie
- 4 Onderwijs
- 5 Sport, cultuur en recreatie
- 6 Sociaal domein
- 7 Volksgezondheid en milieu
- 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

Inleiding

Dit college staat voor een verbindend, daadkrachtig en open bestuur, zowel in de gemeente Tynaarlo als in de regio. In deze collegeperiode willen wij nog nadrukkelijker dan voorheen met onze inwoners, ketenpartners en instellingen beleid en uitvoering vormgeven. De basis van samenwerken is in onze ogen vertrouwen. Wij willen een overheid zijn die vertrouwen verdient, en we willen in vertrouwen steunen op kennis en expertise van anderen. In 'de regio' werken voornamelijk samen met andere gemeenten. Meer en meer stellen we ons daarin positief-kritisch op. We doen niet ondoordacht aan alle samenwerkingen mee. Maar als we meedoen, dan zijn we een waardevolle deelnemer die de inzet levert die verwacht mag worden en waar anderen op kunnen rekenen.

De organisatievisie 'Voor de duidelijkheid' benoemt kernwaarden, die leidend zijn in hoe wij willen werken: betrouwbaar, open en toegankelijk, duidelijk en slagvaardig. Deze kernwaarden staan ook centraal in de visie op dienstverlening, die is opgesteld in 2025. Via vier verschillende ontwikkelsporen willen we als organisatie werken aan het verder verbeteren van onze dienstverlening. Daarnaast ondernemen we acties om te (blijven) voldoen aan vernieuwde wet- en regelgeving rondom digitale dienstverlening (zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en Wet digitale overheid). We willen onze hoge kwaliteit van data (zoals de Basisregistratie Personen) en processen blijven borgen. Dat vergt extra aandacht door toenemende internationale juridische aspecten, waaronder het registreren en toetsen van buitenlandse feiten en internationale wetgeving.

Een belangrijk moment in 2026 is de gemeenteraadsverkiezing. Door de samenloop met tussentijdse Tweede Kamerverkiezingen neemt de organisatorische complexiteit merkbaar toe. Bij de vorige verkiezingen nam de gemeente Tynaarlo samen met vier andere gemeenten in Nederland deel aan het experiment nieuw stembiljet. Dit is ons goed bevallen, met veel plezier en trots nemen we deel aan het vervolg van dit experiment bij de volgende verkiezingen. Dit leidt wel tot verhoogde druk op het projectteam verkiezingen, wat als gevolg daarvan moet worden uitgebreid.

Maatschappelijke effecten

- 1 Inwoners, instellingen en bedrijven ervaren de gemeente Tynaarlo als betrouwbaar, toegankelijk en professioneel.
- 2 De intergemeentelijke samenwerkingen waaraan de gemeente Tynaarlo deelneemt vergroten of versnellen de maatschappelijke effecten die we willen realiseren.

Doelen

- 1.1 We willen snelle, eenvoudige en veilige (digitale) dienstverlening voor iedereen.
- 1.2 We hebben de kwaliteit van data en processen geborgd.
- 1.3 We zijn wendbaarder en blijven ons als organisatie ontwikkelen om de samenleving nog beter te bedienen.
- 1.4 We werken aan verbinding en ontmoeting in een toekomstbestendig gebouw met een goed en gezond binnenklimaat.
- 2.1 We nemen alleen deel aan intergemeentelijke samenwerkingen die wettelijk verplicht zijn of waartegen wij volmondig 'ja' kunnen zeggen en waarbinnen wij kunnen leveren wat er van de samenwerkingspartners wordt verwacht.

Acties

- 1.1.1 We dragen zorg voor een zorgvuldig georganiseerd, toegankelijk en betrouwbaar verkiezingsproces en nemen deel aan het experiment nieuw stembiljet.
- 1.1.2 We voldoen aan nieuwe richtlijnen en wettelijke verplichtingen voor verbeterde digitale dienstverlening aan inwoners en bedrijven.
- 1.1.3 We geven uitvoering aan de visie op dienstverlening.
- 1.1.4 We zetten verder in op efficiënte burgerzakenprocessen.
- 1.2.1 We dragen zorg voor het borgen van correcte gegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en het Reisdocumenten Informatiesysteem (ReIS).
- 1.3.1 We zetten verder in op wendbaarheid door aandacht voor innovatie en ontwikkeling.
- 1.3.2 We vergroten en trainen de bewustwording rondom integriteit en de impact van maatschappelijke ontwikkelingen.
- 1.4.1 We investeren in de renovatie van het gemeentehuis als professionele organisatie en goed werkgever.
- 2.1.1 We brengen alle intergemeentelijke samenwerkingen in kaart en beoordelen deze op nut en noodzaak.
- 2.1.2 We ontwikkelen een eenduidige werkwijze ten aanzien van intergemeentelijke samenwerkingen. Deze werkwijze geeft duidelijkheid over wanneer de gemeente meedoet aan een samenwerking en wat er dan van de gemeente verwacht mag worden.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1	Bestuur	2.904.509	1.932.766	1.942.504	2.021.545	2.091.545	2.172.628
0.2	Burgerzaken	1.926.065	2.182.186	1.879.052	1.913.531	1.971.955	2.043.577
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	896.309	528.782	559.403	582.391	602.608	624.806
0.4	Overhead	14.550.785	14.325.215	14.609.594	15.373.727	16.316.756	16.921.724
0.5	Treasury	-88.388	-428.261	-102.746	1.360.147	1.352.449	1.367.322
0.61	OZB woningen	279.372	303.878	311.474	311.960	312.424	312.894
0.62	OZB niet-woningen	19.788	20.283	20.790	20.790	20.790	20.790
0.64	Belastingen overig	5.820	5.965	6.115	6.115	6.115	6.115
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	255.636	303.032	309.684	317.211	325.181	333.277
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	231.280	68.613	70.326	72.229	74.043	75.887
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten		20.981.177	19.242.459	19.606.196	21.979.646	23.073.865	23.879.020

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1	Bestuur	-462	3.292	3.374	3.465	3.552	3.641
0.2	Burgerzaken	745.389	931.110	780.216	916.352	916.351	916.724
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.102.553	321.804	328.408	335.600	342.449	349.731
0.4	Overhead	1.672.225	1.281.065	1.255.801	1.288.934	1.320.503	1.353.378
0.5	Treasury	943.694	840.862	681.841	661.629	661.629	661.629
0.61	OZB woningen	5.135.032	5.252.726	5.433.185	5.615.936	5.800.725	5.987.669
0.62	OZB niet-woningen	1.508.524	1.584.940	1.641.639	1.698.972	1.756.951	1.815.590
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	62.922.118	66.032.843	68.214.504	70.099.016	70.735.241	73.417.892
0.8	Overige baten en lasten	7.839	32.968	33.791	34.705	35.577	36.463
Totaal baten		75.036.912	76.281.610	78.372.760	80.654.610	81.572.978	84.542.717

Resultaat voor bestemming	54.055.735	57.039.152	58.766.563	58.674.964	58.499.113	60.663.697
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	9.110.503	5.631.764	1.247.013	1.350.765	1.499.176	1.633.255
Onttrekkingen aan reserves	8.948.299	6.613.800	5.634.452	4.978.804	3.485.710	2.807.097

Saldo hoofdstuk	53.893.531	58.021.188	63.154.003	62.303.003	60.485.648	61.837.539
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo			
		2023	2024	2025	2026
Formatie	Fte per 1.000 inwoners (2020)	8,25	8,35	8,89	9,16
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners (2020)	7,49	7,58	7,40	8,15
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (2020)	€ 784	€ 863	€ 967	€ 974
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (2020)	15,93%	11,73%	12,01%	11,36%
Overhead	% van totale lasten (2020)	12,32%	14,02%	14,52%	12,92%

Gemeente specifiek	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Betaaldiscipline	Percentage betalingen waarbij wettelijke betaaltermijn (30 dagen) is behaald	89,95%	88,4%	n.n.b.
Betalingstermijn	Gemiddelde betalingstermijn	19 dagen	20 dagen	n.n.b.

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

Inleiding

We zijn een zorgzame en beschermende gemeente die waar nodig ook grenzen stelt. We ondersteunen kwetsbare inwoners en vergroten de veiligheid en weerbaarheid van de gemeenschap. Dienstverlenend waar het kan, daadkrachtig waar het moet.

In 2026 ligt de focus op het actualiseren van veiligheidsbeleid van de afdeling Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VVTH). Het nieuwe college en de gemeenteraad krijgen hierbij de ruimte om hun ambities te formuleren, prioriteiten te stellen en hun kaderstellende rol te vervullen.

We investeren in vakmanschap, duidelijke prioriteiten en samenwerking. De procesregisseur Zorg en Veiligheid verbindt zorg- en veiligheidspartners bij complexe casussen. Via het ondermijningsprogramma treden we op tegen ondermijnende criminaliteit en versterken we de weerbaarheid van inwoners.

Samen bouwen we aan een veilige, leefbare en wendbare gemeente Tynaarlo.

Maatschappelijke effecten

- 1 Tynaarlo is en blijft een veilige gemeente om te wonen, werken en recreëren.

Doelen

- 1.1 We verbeteren de aanwezigheid en zichtbaarheid van de overheid op bedrijventerreinen, vakantieparken en zorginstellingen.
- 1.2 We zorgen dat inwoners zich veilig en serieus genomen voelen, dankzij duidelijke en betrouwbare toezicht- en handhavingspraktijken die het vertrouwen in de gemeente versterken.
- 1.3 We maken de gemeente weerbaarder en flexibeler als het gaat om onvoorziene crises en ervoor zorgen dat essentiële processen altijd door kunnen gaan.
- 1.4 We helpen inwoners sneller en beter bij complexe problemen.
- 1.5 We zetten meer in op preventie en een sterk sociaal maatschappelijk fundament van de samenleving.
- 1.6 We zorgen voor betere bescherming van kwetsbare inwonersgroepen en ondernemers tegen ondermijnende criminaliteit zoals drugs, zorgfraude en cybercrime.
- 1.7 We verbeteren de aanpak op de thema's intieme terreur en femicide, zodat slachtoffers sneller hulp krijgen en geweld beter wordt voorkomen.
- 1.8 We maken Tynaarlo minder aantrekkelijk voor criminelen, zoals bijvoorbeeld malafide zorgaanbieders.

Acties

- 1.1.1 We voeren integrale controles uit in samenwerking met externe partners zoals politie, OM, Belastingdienst, douane, Arbeidsinspectie en/of Marechaussee, afhankelijk van het type controle.
- 1.2.1 We verbeteren het veiligheidsbeleid, zodat er meer duidelijkheid en afbakening komt. We actualiseren verouderde beleidstukken indien wettelijk verplicht of gewenst.
- 1.2.2 We voeren (handhavings)besluiten uit, ook als dat extra inzet vraagt. Omdat het maatschappelijk effect soms zwaarder weegt dan de kosten en het werk.

- 1.3.1 We vertalen de ontwikkelingen van de regionale Bevolkingszorg-organisatie naar de lokale organisatie.
- 1.3.2 We onderzoeken mogelijkheden voor het opstellen van een continuïteitsplan voor de organisatie.
- 1.3.3 We continueren de inzet op het thema cyber.
- 1.3.4 We voeren acties en aanbevelingen uit het voorstel van de regionale projectgroep uit.
- 1.3.5 We organiseren in 2026 een nieuwe cyberoefening.
- 1.4.1 We zorgen voor een gezamenlijke aanpak zorg- en veiligheidsdomein inclusief inzet procesregisseur Zorg en Veiligheid.
- 1.5.1 We onderzoeken mogelijkheden tot vroegtijdige signalering van sociale problematiek;
- 1.6.1 We voeren bewustwordingsacties uit.
- 1.7.1 We sluiten aan bij aanpak loket Noord-Drenthe en zetten in op training voor professionals in het signaleren van intieme terreur en het mogelijk voorkomen van femicide.
- 1.8.1 We verbeteren de lokale en regionale samenwerking op het gebied van ondermijning.
- 1.8.2 We vergroten de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van ondermijning bij inwoners, ondernemers en ambtenaren.
- 1.8.2 We zetten een goede interne structuur op voor het ontvangen van signalen van ondermijning, en de opvolging daarvan.
- 1.8.3 We besteden structureel aandacht aan integriteit binnen gemeentelijke processen.
- 1.8.4 We voeren het plan van aanpak ondermijning uit, met daarin preventieve en repressieve acties op het gebied van cyber, zorg & veiligheid en drugs.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.967.329	2.285.943	2.340.886	2.474.232	2.565.935	2.647.518
1.2	Openbare orde en veiligheid	949.461	1.539.171	1.300.724	1.343.619	1.082.442	1.127.491
Totaal lasten		2.916.790	3.825.115	3.641.611	3.817.850	3.648.377	3.775.009

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.138.731	1.334.484	335.268	334.484	31.484	31.484
Totaal baten		1.138.731	1.334.484	335.268	334.484	31.484	31.484

Resultaat voor bestemming	-1.778.059	-2.490.630	-3.306.343	-3.483.366	-3.616.893	-3.743.525
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-1.778.059	-2.490.630	-3.306.343	-3.483.366	-3.616.893	-3.743.525
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	30	40	N.n.b.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,6	0,7	N.n.b.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,1	2,0	N.n.b.
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	0,6	N.n.b.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,0	3,2	N.n.b.

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

Inleiding

Tynaarlo is een groene plattelandsgemeente met enkele grote dorpen en meerdere kleine kernen. We vinden het belangrijk dat zowel de dorpen zelf als de voorzieningen voor iedereen goed bereikbaar zijn. Via het vervoersnetwerk voor openbaar vervoer én via goed onderhouden wegen, fiets- en voetpaden. Ook zandpaden en klinkerwegen horen erbij. Zij zorgen, samen met de monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur, voor een fijne leefomgeving. Daarom zijn we al meer dan tien jaar één van de beste woongemeenten van Drenthe.

We betrekken aanwonenden, gebruikers en inwoners bij plannen en herinrichtingen en gebruiken waar mogelijk hun input. Bij de inrichting en het onderhoud gebruiken we, daar waar het kan, duurzame materialen en oplossingen die passen bij een toekomstbestendige, veilige en klimaatadaptieve leefomgeving.

Maatschappelijke effecten

- 1 Goede bereikbaarheid van onze dorpen en kleine kernen voor iedereen.
- 2 Een veilige infrastructuur.

Doelen

Via onderstaande doelen en acties werken we aan beide effecten. Die zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

- 1.1 We blijven inzetten op goed wegbeheer binnen het met de raad afgesproken basisniveau (BOR) niveau voor onderhoud en veiligheid.
- 1.2 We zorgen voor betere aansluitingen van verkeersvormen. Voor betere doorstroming en om makkelijker over te kunnen stappen van de auto naar de fiets en het openbaar vervoer.
- 2.1 We werken met proactief risicobeleid aan veiliger weggebruik door knelpunten uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) volgens prioriteit aan te pakken.
- 2.2 We richten de openbare ruimte veilig in door openbare verlichting in te zetten volgens het uitgangspunt 'licht waar nodig, donker waar kan', zodat de openbare ruimte veilig is én de natuurlijke schoonheid en duisternis van de omgeving behouden blijven.

Acties

Goed wegbeheer

- 1.1.1 We schouwen jaarlijks onze wegen en bermen en herstellen waar nodig de schade.
- 1.1.2 We starten met de werkzaamheden voor de vervanging van de brug in de Knijpe (tussen Zuidlaren en Zuidlaarderveen).
- 1.1.3 We realiseren een rotonde op de aansluiting Esweg – Burgemeester J.G. Legroweg. Ook halen we het begin van de komgrens naar voren, waardoor de lagere snelheidslimiet op een eerder punt ingaat en de veiligheid in het gebied toeneemt.
- 1.1.4 We ronden in 2026 de herinrichting van de wijk Westlaren af. Daarbij zijn de riolering, kabels en leidingen vervangen en wordt de wijk opnieuw bestraat.
- 1.1.5 We starten met de voorbereidingen voor de herinrichting van de Stationsstraat in Zuidlaren.

Goede aansluitingen van verkeersvormen

- 1.2.1 We werken het tracé doorfietsroute Haren-Zuidlaren samen met de provincie Groningen, de gemeente Groningen en de Provincie Drenthe verder uit. De route loopt door/langs het dorp Midlaren. Samen met inwoners werken we – van kom tot kom - aan een veilige route voor voetgangers, fietsers en auto's.
- 1.2.2 We voeren regelmatig gesprekken met het OV-bureau Groningen-Drenthe voor goede aansluitingen op het openbaar vervoer. We werken aan een opwaardering van lijn 9 (Eelde-Paterswolde) van streeklijn tot Q-link.
- 1.2.3 We realiseren samen met de provincie Drenthe en Rijkswaterstaat een rotonde bij de op- en afritten (nr. 37) van de A28 bij Eelde/De Punt.
- 1.2.4 We leggen een nieuw hoogholtje aan over de Zuidlaardervaart bij de molen nabij De Groeve (De Boezemvriend). We verbeteren zo de toeristische fietsverbinding, omdat dit hoogholtje ook geschikt is voor elektrische fietsen.
- 1.2.5 We leggen een voetgangersbrug aan over de Zuidlaardervaart bij de molen De Wachter in Zuidlaren, zodat de molen en het recent aangelegde natuurgebied goed te bereiken zijn voor wandelaars.
- 1.2.6 We willen dat meer inwoners, bezoekers en werkenden in Tynaarlo de fiets gebruiken. Daarom brengen we in 2026 in kaart waar laad- en fietsvoorzieningen kunnen komen bij bushaltes en bij onze eigen gebouwen.

Uitwerking van in SPV opgenomen knelpunten

- 2.1.1 We pakken de onduidelijke, en soms onveilige, wegstructuur van de Esweg in Eelde aan. Dat doen we in samenspraak met de inwoners.
- 2.1.2 We vervolgen in 2026 de aanleg van de doorfietsroute Groningen-Assen. Bij Vriezerbrug leggen we hiervoor een fietstunnel aan.
- 2.1.3 We starten in 2026 met de aanleg van het fietspad langs de Oude Tolweg in Zuidlaren. Dit fietspad zorgt ervoor dat fietsers niet meer door de woonwijk hoeven te rijden.
- 2.1.4 We zorgen voor een betere aansluiting van de Norgerweg op de Groningerstraat in Yde/De Punt.
- 2.1.5 We geven gerichte voorlichting en educatie, om te zorgen voor veiliger gedrag onder weggebruikers.

Openbare verlichting

- 2.2.1 We passen de (hoeveelheid) verlichting waar nodig aan. Dit doen we zowel proactief als na signalen, altijd in samenspraak met aanwonenden en belangenverenigingen.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.1	Verkeer en Vervoer	4.341.613	4.736.832	4.848.992	5.232.058	5.350.159	5.464.976
2.5	Openbaar vervoer	7.954	57.896	57.967	108.154	108.116	110.558
Totaal lasten		4.349.568	4.794.728	4.906.959	5.340.212	5.458.275	5.575.534

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.1	Verkeer en Vervoer	152.185	87.551	90.168	91.121	92.702	94.308
2.5	Openbaar vervoer	50.196	0	0	0	0	0
Totaal baten		202.381	87.551	90.168	91.121	92.702	94.308

Resultaat voor bestemming	-4.147.187	-4.707.177	-4.816.791	-5.249.090	-5.365.573	-5.481.226
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-4.147.187	-4.707.177	-4.816.791	-5.249.090	-5.365.573	-5.481.226
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 3 || Economie

Inleiding

In onze samenleving spelen ondernemers en bedrijvigheid een belangrijke rol. We hebben een mooie mix van grote bedrijven, Midden en Klein Bedrijven (MKB) en zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers). Van horeca tot detailhandel, van recreatie en toerisme tot landbouw, van zorg tot culturele sector, enzovoorts.

Op veel gebieden zijn onze ondernemers en bedrijven belangrijk voor de leefbaarheid in onze gemeente. Wij koesteren ondernemerschap en ondernemerszin. We werken rolbewust aan de thema's binnen dit beleidsveld, waarbij we op een bij onze rol passende manier willen participeren en samenwerken. Dit leggen we vast in de vernieuwde/ geactualiseerde Uitvoeringsagenda (vrijtijds)economie. Daarbij richt het onderdeel EZ zich grotendeels op concretisering van de gemeentelijke inzet ten behoeve van detailhandel en bedrijventerreinen. De vrijetijdseconomie omvat alle economische activiteiten die gericht zijn op de vrijetijdsbesteding van zowel inwoners als toeristen en is een integraal onderdeel van het creëren van aantrekkelijke woon- en toeristische bestemming. De ontwikkeling ervan draagt bij aan brede welvaart, een positief imago en economische groei voor onze gemeente.

Het contact met ondernemers vinden we belangrijk. Met een bereikbaar en duidelijk loket willen we de komende jaren verder aansluiten en meedoen op de bestaande structuren die ondernemers hebben.

Centrumontwikkelingen zijn nadrukkelijk veel meer dan alleen het verbeteren van straatmeubilair en wegkwaliteit. Het gaat om het behoud en zo mogelijk versterken van de mogelijkheden voor alle ondernemers die belangrijk zijn voor levendige kernen.

Maatschappelijke effecten

De lokale (vrijtijds-)economie draagt in Tynaarlo bij aan:

- 1 Het welbevinden van inwoners, want de lokale economie zorgt voor werkgelegenheid en economische groei, verbetert ook de leefkwaliteit en bevestigt de identiteit en lokale trots;
- 2 Het behouden en versterken van een mooie omgeving, want door beleving van natuur, landschap en erfgoed wordt het cultuurhistorisch landschap beschermd. Beleven doet beschermen;
- 3 Levendige dorpscentra, met in onze hoofdkernen een mix aan commerciële en niet-commerciële functies, zoals winkels, horecazaken, culturele instellingen, maatschappelijke voorzieningen en (persoonlijke) dienstverleners.

Doelen

- 1.1/3.1 Wij blijven inzetten op versterking van het ondernemersklimaat en op goede vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, zowel bestaand als nieuw, met name op bedrijvenlocaties en in onze dorpscentra.
- 1.1/2.1 Het hebben en houden van goede contacten met ondernemers en bedrijven. En daarnaast het in stand houden en aangaan van (regionale) samenwerking met partners, andere overheden en kennisinstituten voor onder andere versterking recreatief toeristische infrastructuur.

Acties

- 1.1.1 Wij zien nog voldoende mogelijkheden voor vestiging of uitbreiding op de bestaande bedrijvenlocaties in onze gemeente (incl. het bovenregionale bedrijventerrein Businesspark Ter Borch en luchthaven(bedrijven)terrein GAE).
Wel verkennen wij de locatiemogelijkheden van een zogenaamde energiehub op Vriezerbrug Zuid.
Wij staan positief tegenover acties en initiatieven voor inbreiding, verduurzamen en revitaliseren van bedrijvenlocaties. Op basis van het in 2025 uitgevoerde onderzoek naar de inbreidingsmogelijkheden op de bedrijvenlocaties binnen de gemeente (waarbij ook de kansen voor andere andere verduurzaming, energietransitie, etc. in beeld zijn gebracht), willen wij in 2026 komen tot een nadere uitwerking hiervan. Wij zoeken, waar mogelijk, aansluiting bij de acties en uitwerkingen van de Economische Agenda Nij Begun.
- 1.1.2 Op basis van de uitgangspunten van de (in 2025 geactualiseerde) uitgifteprocedures zetten wij ook in 2026 actief in op het bieden van vestigingsmogelijkheden op het bovenregionale bedrijventerrein Businesspark Ter Borch.
- 2.1.1 Wij blijven inzetten op samenwerking met andere andere Regio Groningen Assen (op basis van de in 2025 geactualiseerde afspraken), het Recreatieschap Drenthe, Provincie Drenthe, Stichting Kop van Drenthe, samenwerkingsverband Zuidlaardermeer en meer. Ook werken wij samen, in Noord-Drents verband, met de gemeente Noordenveld en Aa en Hunze in het kader van de gezamenlijke Regiodeal en binnen de Economische Agenda Nij Begun.
- 3.1.1 Levendige dorpscentra - centrumontwikkelingen
In Zuidlaren verwachten wij in 2026 dat de zogenoemde (uitgebreide) Bopa-procedures voor ontwikkeling van de diverse functies op de voorzijde van de voormalige PBH-locatie worden afgerond waarna de daadwerkelijke realisatie start.
Ook zal medio zomer 2026 worden gestart met de herinrichting van de openbare ruimte conform het in juni 2025 vastgestelde ontwerp.

Voor het centrum van Eelde wordt eind 2025 een stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitsplan opgeleverd. Na vaststelling hiervan door de gemeenteraad dienen deze plannen als toetsingskader voor de beoordeling van vergunningsaanvragen ten behoeve van de versterking en uitbreiding van de diverse functies in het centrumgebied.

Een groep grondeigenaren in het zogenoemde 'middenblok' bereidt zich al actief voor en is naar verwachting direct na vaststelling gereed om een aanvraag in te dienen. Ook van andere grondeigenaren verwachten wij vergunningaanvragen.

In Vries werken wij aan een herinrichtingsplan van de Brink en omgeving. Versterking van het openbaar gebied levert een positieve bijdrage aan de uitstraling en toegankelijkheid van het centrum en de voorzieningen.

Raakt aan alle effecten (1 t/m 3)

Wij gaan als college een vernieuwde/ geactualiseerde Uitvoeringsagenda (Vrijetijds)Economie vaststellen. Deze agenda wordt, evenals de versie 2021-2025, opgebouwd uit twee delen te weten economische zaken (EZ) en vrijetijdseconomie (VTE). De rode draad in de agenda is het contact hebben en zoeken met ondernemers en bedrijven via een goed bereikbaar Ondernemersloket, informatievoorziening via website, nieuwsbrief en door het organiseren van ondernemersbijeenkomsten.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Meerjaren				
			Actuele Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1	Economische ontwikkeling	491.882	523.405	375.220	259.589	263.181	267.243
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	204.054	2.120.295	119.844	11.933	12.078	12.238
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	305.547	307.482	313.009	322.913	332.106	341.527
3.4	Economische promotie	191.116	339.632	339.655	300.986	311.216	321.862
Totaal lasten		1.192.599	3.290.814	1.147.727	895.420	918.581	942.870

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1	Economische ontwikkeling	479	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	582.082	2.067.015	0	0	0	0
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	228.143	248.923	248.923	248.923	248.923	248.923
3.4	Economische promotie	715.450	639.429	640.883	640.883	640.883	640.883
Totaal baten		1.526.155	2.955.367	889.806	889.806	889.806	889.806

Resultaat voor bestemming	333.555	-335.447	-257.921	-5.614	-28.774	-53.064
----------------------------------	----------------	-----------------	-----------------	---------------	----------------	----------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	333.555	-335.447	-257.921	-5.614	-28.774	-53.064
------------------------	----------------	-----------------	-----------------	---------------	----------------	----------------

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Functiemenging	%	48,1%	48,6%	N.n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	202,6	211,9	N.n.b.

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

Inleiding

Onderwijs is een belangrijke basis voor ieders ontwikkeling. De kwaliteit ligt bij het onderwijsveld zelf. Vanuit de gemeente dragen we daaraan bij door onder andere goede huisvesting, een passende zorgstructuur, preventie en vroegsignalering en voor- en vroegschoolse educatie.

Kind- en Jeugdvisie

De basis voor ons beleid komt voort uit onze kind- en jeugdvisie. Deze dient als bindmiddel tussen de gemeenten en de partners en versterkt de samenwerking: Samen voor Tynaarlo.

Daarnaast biedt het een kader voor de (landelijke) uitdagingen die op ons afkomen zoals de Hervormingsagenda jeugd, het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Preventie en vroegsignalering

We hechten veel waarde aan een goede zorgstructuur op scholen en kinderopvang en aan brede ontwikkelmogelijkheden voor iedereen. Preventie en vroegtijdig signaleren vinden wij daarom belangrijk. We streven naar minder schooluitval en naar mogelijk minder zware zorg. Tegelijkertijd zijn we voorzichtig om niet alles wat een probleem lijkt direct als een probleem te zien. We hebben een sterke sociale opvatting, maar vinden dat kinderen en ouders ook een eigen verantwoordelijkheid hebben.

Wij voeren het beleid voor de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) uit. Dit is een wettelijke taak. De huidige planperiode loopt t/m 2026. In 2026 zal daarom een nieuw/herzien beleidsplan opgesteld gaan worden voor de nieuwe planperiode 2027-2030.

Onderwijshuisvesting en accommodatiebeleid

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht ten aanzien van huisvesting van het primair- en voortgezet onderwijs. We zijn inmiddels al een aantal jaren bezig met het vervangen van (bijna) alle basisscholen en sportaccommodaties (de sportaccommodaties staan in hoofdstuk 5).

De uitvoering nadert zijn einde. We zijn met de laatste kern bezig. In Zuidlaren zijn het Stroomdal, Schuilingsoord en de Lichtkring inmiddels gereed. Voor eind 2027 zullen ook de Tol, de Zuidwester, de Schuthoek en Jonglaren aan de beurt zijn. De sterk gestegen bouwkosten zijn nog steeds een risico en daarmee een aandachtspunt.

Overig

We voeren de leerplicht uit. Met onze externe partners willen we dat alle kinderen naar een school kunnen die bij hen past. De gemeente heeft ook een rol binnen het passend onderwijs en het leerlingenvervoer. Het tegengaan van laaggeletterdheid en het organiseren van volwasseneducatie zijn ook gemeentelijke taken op het gebied van onderwijs.

Maatschappelijke effecten

- 1 Steeds meer inwoners van Tynaarlo, van jong tot oud, kunnen meedoen en voelen zich positief gezond in een veilige en duurzame leefomgeving.
- 2 We streven naar een sluitende ketensamenwerking met alle betrokken partners rondom kind en jeugd.
- 3 We zorgen voor passende, duurzame en kwalitatief hoge huisvesting voor het onderwijs.
- 4 We willen zoveel mogelijk peuters met ontwikkeluitdagingen helpen.
- 5 We streven naar vermindering van laaggeletterdheid en een goede beheersing van de Nederlandse taal, reken- en digitale vaardigheden van onze inwoners.

Doelen

- 1.1 We kijken met de Kind- en Jeugdvisie in de hand per focuspunt (Kansrijke Start, Kansrijk in en om school, Jongeren in een Kansrijke Omgeving en Passende Zorg) beter naar passende interventies per leeftijdscategorie.

- 2.1 We hebben een beter sluitende ketensamenwerking rondom kind en jeugd waarbij partners elkaar weten te vinden.
- 3.1 We realiseren voor alle scholen voor eind 2027 nieuwe, passende huisvesting.
- 4.1 We zorgen dat alle peuters met ontwikkeluitdagingen naar een peuteropvang met VVE gaan. Alle scholen die een VVE peuter ontvangen bieden een doorgaande lijn aan.
- 5.1 We willen het aantal laaggeletterden verminderen.

Acties

- 1.1.1 We implementeren en voeren de Verlengde Schooldag uit.
- 1.1.2 We vergroten de capaciteit van het schoolmaatschappelijk werk.
- 1.1.3 We faciliteren en vergroten de samenwerking binnen coalitie Kansrijke Start.
- 2.1.1 We organiseren in het najaar een dag waarop we met interne en externe stakeholders complexe casussen met elkaar bespreken, die op dit moment niet zonder strubbeling lopen. Hieruit vloeien acties voort ter verbetering die periodiek worden gemonitord.
- 3.1.1 We geven uitvoering aan het accommodatiebeleid Zuidlaren. In de komende 2 jaren zal nieuwbouw worden gerealiseerd voor de scholen de Tol, de Schuthoek, de Zuid-Wester en Jonglaren.
- 4.1.1 We herzien het huidige beleidsplan VVE in 2026 in verband met de nieuwe beleidsperiode 2027-2030. We zetten extra in op een doorgaande lijn naar het basisonderwijs en warme overdracht vanuit de kinderopvang naar de basisschool.
- 5.1.1 We willen de doelgroep laaggeletterdheid beter bereiken. Daarom willen we het Taalhuis verder voortzetten met een cursusaanbod voor laaggeletterden.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
4.1	Openbaar basisonderwijs	119.675	124.620	127.149	130.735	134.129	137.604
4.2	Onderwijshuisvesting	3.351.378	3.836.511	5.059.155	5.658.384	5.751.802	5.686.395
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	889.470	959.236	966.405	903.291	929.410	956.181
Totaal lasten		4.360.523	4.920.367	6.152.708	6.692.410	6.815.341	6.780.179

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	4.908	5.030	5.166	5.296	5.428
4.2	Onderwijshuisvesting	444.534	426.136	472.923	532.924	532.825	535.063
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	219.598	190.942	181.978	183.333	184.619	186.124
Totaal baten		664.133	621.985	659.931	721.423	722.740	726.615

Resultaat voor bestemming	-3.696.391	-4.298.382	-5.492.777	-5.970.987	-6.092.601	-6.053.564
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-3.696.391	-4.298.382	-5.492.777	-5.970.987	-6.092.601	-6.053.564
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2,3	3,0	N.n.b.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	16	14	N.n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,8%	2,0%	N.n.b.

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Meedoen voor iedereen

Deelname aan sport, bewegen, kunst en cultuur maakt dat mensen zich gezonder en vitaler voelen. Het biedt de mogelijkheid elkaar te ontmoeten, banden aan te gaan en zich te ontwikkelen op velerlei gebied. We geloven hierbij sterk in de kracht van de samenleving en zetten daarom in op goede basisvoorzieningen en verenigingsondersteuning. Daar waar nodig bieden we een wat nadrukkelijker steuntje in de rug zodat iedereen die dat wil, kan deelnemen aan al wat de lokale samenleving te bieden heeft. Ook diegenen voor wie dat om uiteenlopende redenen niet altijd vanzelfsprekend is. Om dit te bereiken werken we aan een fysieke, sociale en toegankelijke omgeving. Het in het vierde kwartaal van 2025 aangeboden beleidsplan BOSS draagt hieraan bij.

Openbare ruimte, recreatie en leefbaarheid

We hebben aandacht voor de omgeving waarin we wonen, werken en ontspannen; de gemeente Tynaarlo als Groene Long tussen Assen en Groningen. Beheer op orde en aandacht voor een vitaal platteland vinden wij belangrijk. Een goed en divers ingericht openbaar gebied heeft op veel manieren effect op flora en fauna. Het vergroot de biodiversiteit en kan negatieve effecten van klimaatveranderingen en plagen redelijkerwijs voorkomen.

Voor de leefbaarheid op het platteland spelen ook de dorpsbelangenverenigingen een belangrijke rol. We faciliteren deze collegeperiode bestaande dorpsraden met een zelf te besteden dorpsbudget voor het stimuleren van de leefbaarheid, betrokkenheid en participatie in een dorp. De activiteiten van de dorpsraden hebben ook effect op de sociale basisinfrastructuur. Dit is onderwerp van hoofdstuk 6.

Maatschappelijke effecten

Openbare ruimte

- 1 Een prettige en leefbare omgeving voor inwoners en bezoekers van onze gemeente.

Meedoen voor iedereen - Sport

- 1 Iedereen die dat wil kan meedoen aan sporten en bewegen; een leven lang met zoveel mogelijk plezier bewegen en sporten voor iedereen.
- 2 De openbare ruimte is voor alle inwoners uitnodigend om te bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.
- 3 Een sterk en maatschappelijk verenigingsleven.

Meedoen voor iedereen – Cultuur

- 1 We willen vitale culturele gemeenschappen en organisaties met levensvatbare en innovatieve culturele activiteiten die voor iedereen dichtbij toegankelijk zijn.

Doelen

Openbare ruimte

- 1.1 We willen een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, recreëren en ontmoeten voor inwoners en bezoekers met en zonder beperking.
- 1.2 We behouden en versterken de natuurwaarden (ondere andere biodiversiteit) en de landschappelijke waarden van onze gemeente, waaronder de instandhouding van de groene long tussen Assen en Groningen.
- 1.3 We willen meer zeggenschap en regie voor inwoners van de gemeente over hun leefomgeving.

Meedoen voor iedereen - Sport

- 1.1 We hebben een sterke basis voor de jongste inwoners voor een leven lang sporten en bewegen.
- 1.2 We realiseren een toegankelijk aanbod voor mensen voor wie sporten en/of bewegen niet vanzelfsprekend is.
- 1.3 We zorgen dat senioren langer motorisch vaardig, sociaal betrokken en zelfredzaam zijn.
- 1.4 We nemen deel aan het regionaal samenwerkingsverband 'Drenthe Beweegt' ter ondersteuning en versterking van ons lokale beweegaanbod.
- 1.5 We beschikken over kwalitatief goede sport- en dorpshuisaccommodaties die beschikbaar zijn voor een betaalbare prijs.
- 2.1 We zorgen dat de inrichting van de openbare ruimte uitnodigt tot bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.
- 3.1 We zorgen met de sport- en beweegaanbieders in de gemeente Tynaarlo voor een plek waar iedereen zich thuis voelt en waar met plezier gesport en/of bewogen kan worden.

Meedoen voor iedereen - Cultuur

- 1.1 We willen cultuureducatie voor al onze jonge inwoners.
- 1.2 We willen meer en betere culturele ontmoetingen (met aandacht voor kunst), zowel dichtbij huis als geconcentreerd in een (cultuurhuis) locatie.
- 1.3 We viëren cultureel erfgoed mensgericht.

Acties

Openbare ruimte

- 1.1.1 We zorgen voor onderhoud en beheer van de openbare ruimte op basis van het afgesproken kwaliteitsniveau (sober en degelijk), met inachtneming van de wettelijke kaders.
- 1.2.1 We actualiseren het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) Tynaarlo.
- 1.2.2 We nemen deel aan het programma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe en daarnaast faciliteren we initiatieven voor Voedselbossen als landschaps- en natuurversterkende elementen. Onder andere door het Drents Voedselbosloket hierbij te betrekken.
- 1.2.3 We verstrekken subsidies aan lokale initiatieven van onze inwoners die bijdragen aan het behoud en het versterken van landschappelijke kwaliteiten en biodiversiteit.
- 1.3.1 We verstrekken een activiteitenbudget (structureel) en een budget dorpsraden (incidenteel) aan de dorpsbelangenverenigingen. De dorpsbudgetten stellen inwoners in staat om projecten en activiteiten uit te voeren die de leefbaarheid in het dorp verbeteren. Hierdoor leren inwoners elkaar beter kennen en ontstaat sterkere sociale cohesie.
- 1.3.2 We evalueren in 2026 de besteding en meerwaarde van de inzet van dit budget en komen met een voorstel omtrent financiële middelen voor dorpsraden voor de periode vanaf 2027.

Meedoen voor iedereen - Sport

- 1.1.1 We stimuleren dat kinderen al voor de basisschoolleeftijd plezier krijgen in sporten en bewegen, onder meer door het organiseren van loopfietsclinics en een peuterfestival.
- 1.1.2 We stimuleren alle kinderen om mee te doen aan regulier sport- en beweegaanbod onder en na schooltijd door inzet van buurtsportcoaches en samenwerking met vakleerkrachten gymnastiek door bijvoorbeeld het aanbod van vakantieactiviteiten en sport- en beweegclinics.
- 1.1.3 We ontwikkelen en bieden gericht aanbod voor kwetsbare jeugd.
- 1.2.1 We bieden samen met SportDrenthe sport- en beweegaanbod op maat, zoals beweegclubs, wandelgroepen en Sport Maakt Actief, daar waar het reguliere aanbod niet volstaat.
- 1.3.1 We bieden samen met SportDrenthe een breed scala aan sport- en beweegmogelijkheden voor senioren waaronder seniorenbeweeggroepen, fittesten, adviesgesprekken, sportdagen en -clinics, nieuwsbrieven en een fitwijzer.
- 1.3.2 We zetten sterk in op de ketenaanpak valpreventie door het bieden van voorlichting, testen, valpreventietrainingen en beweegaanbod op maat.
- 1.3.3 We organiseren activiteiten voor senioren en jongere doelgroepen waaronder 'senioren en kleuters in beweging' en 'fitter brein'.
- 1.4.1 We voeren het meerjarenplan "Drenthe beweegt 2025-2028" uit. De activiteiten richten zich op een leven lang met plezier sporten en bewegen voor iedereen.
- 1.5.1 We leggen een kunstgras voetbalveld aan op het sportpark Wenakkers en dragen dit veld door middel van een recht van erfpacht over aan FC Zuidlaren.

- 1.5.2 We renoveren het hoofdveld van voetbalvereniging VAKO Vries.
- 1.5.3 We richten het buitensportterrein De Zwet opnieuw in met inpassing van een nieuw beachvolleybalveld.
- 1.5.4 We regelen de ingebruikgeving van de nieuwe sporthallen Zuidlaren met specifieke aandacht voor de verhuur van kleedruimtes aan de buitensporten.
- 1.5.5 We organiseren het beheer en de exploitatie van de survivalbaan op het terrein zwembad Lemferdinge op deze locatie en/of elders in de gemeente.
- 1.5.6 We onderzoeken de verplaatsing van het hoofdveld SV Zeijen.
- 1.5.7 We onderzoeken de haalbaarheid van een skillspark; een initiatieaanvraag van de wielrenvereniging FTC Dobberieders.
- 1.5.8 We onderzoeken de haalbaarheid van een pumptrack als onderdeel van de nieuwe woonwijk Laarhove.
- 1.5.9 We onderzoeken de beheer- en exploitatiesituatie van de drie zwembaden vooruitlopend op een eventuele verlenging van de bestaande beheer- en exploitatie-overeenkomst die per 1 januari 2030 afloopt.
- 1.5.10 We herijken de tarieven van de dorpshuizen (in beheer en exploitatie overgenomen van de stichting Trias).
- 1.5.11 We willen onze accommodaties zo betaalbaar en duurzaam mogelijk exploiteren, met aandacht voor toegankelijkheid en bereikbaarheid, om een divers aanbod van activiteiten te kunnen huisvesten.
- 2.1.1 We zetten in op het onderhoud en waar nodig de vervanging van de huidige speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Het beleidsplan BOSS is hierbij leidend.
- 3.1.1 We bieden sportverenigingen en -aanbieders vraaggerichte ondersteuning en advies op maat door inzet van een verenigingsadviseur, buurtsportcoaches en Team Fit.
- 3.1.2 We werken actief aan een veilig en inclusief sportklimaat door aan te sluiten bij trajecten zoals POD Sport, de 4 V's (Verenigingsbrede gedragscode, Vertrouwenscontactpersoon op de vereniging, Verklaring omtrent gedrag voor vrijwilligers, Vakkundig geschoolde leraren) en 'De veilige kleedkamer'.

Meedoen voor iedereen - Cultuur

- 1.1.1 We stemmen cultuureducatiebeleid en activiteiten af binnen de kind- en jeugdvisie aan de tafel cultuureducatie.
- 1.1.2 We organiseren jaarlijks de cultuurprijs Open Call voor jongeren.
- 1.1.3 We werken (in samenwerking) aan de realisatie van een divers cultuureducatie basisprogramma voor alle kinderen, jongeren en jongvolwassenen en een programma op maat.
- 1.1.4 We promoten het sport- en cultuurfonds voor deelname aan culturele activiteiten buiten school.
- 2.1.1 We gaan structurele activiteiten op basis van advies van de adviesraad cultuur i.o. voor de duur van de uitvoeringsagenda cultuurvisie subsidiëren.
- 2.1.2 We stellen een jaarprogramma 'cultuur in de keet' in samenwerking met Sport en Welzijn op.
- 2.1.3 We evalueren en onderzoeken de voortzetting van de pilot 'Opening van het culturele seizoen' (Vries en Zuidlaren).
- 2.1.4 We ondersteunen de Pilot 'Opening van het culturele seizoen Eelde-Paterswolde'.
- 2.1.5 We zetten in op ruimere openingstijden van de bibliotheek en meer geprogrammeerde activiteiten die zichtbaar zijn in elke kern. De uitgangspuntennotitie bibliotheekfunctie vormt hiervoor de basis.
- 2.1.6 We maken een meerjarenplanning voor het onderhouden van kunst in de openbare ruimte.
- 2.1.7 We ondersteunen via de inzet van de cultuurcoaches culturele activiteiten en verenigingen (in 2026 krijgen koren extra aandacht).
- 2.1.8 We organiseren via de inzet van de cultuurcoaches in elke kern netwerkbijeenkomsten voor kennisdeling, ontwikkeling en inspiratie.
- 2.1.9 We werken aan de realisatie van een vaste fysieke locatie (cultuurhuis) in elke kern, waarin culturele- en welzijnsactiviteiten geprogrammeerd plaatsvinden.
- 3.1.1 We gaan in gesprek met musea voor het opzetten van een netwerk als aanzet voor nieuw museumbeleid.
- 3.1.2 We nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling Drents archief, zodat erfgoed dichtbij huis toegankelijk blijft.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5.1	Sportbeleid en activering	539.590	764.710	716.503	689.393	709.549	730.448
5.2	Sportaccommodaties	3.295.046	3.611.905	3.331.097	3.498.956	3.493.508	3.569.319
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	511.747	773.936	773.015	792.960	810.740	835.977
5.4	Musea	1.324.552	152.848	129.492	131.318	133.059	72.829
5.5	Cultureel erfgoed	98.286	156.318	148.778	152.236	155.496	158.920
5.6	Media	804.821	792.797	840.355	791.538	847.458	869.132
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.856.079	4.316.709	4.891.230	4.967.184	4.930.877	5.080.350
Totaal lasten		10.430.121	10.569.222	10.830.470	11.023.585	11.080.688	11.316.976

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5.1	Sportbeleid en activering	319.065	261.384	238.250	96.149	96.430	96.714
5.2	Sportaccommodaties	674.057	615.633	622.772	636.912	650.505	663.296
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	25.000	10.250	0	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	40.066	28.982	29.380	29.821	30.242	30.669
5.6	Media	137.507	28.398	29.108	29.895	30.646	31.409
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	113.997	29.865	28.542	30.293	30.497	31.126
Totaal baten		1.309.692	974.513	948.052	823.070	838.319	853.214

Resultaat voor bestemming	-9.120.429	-9.594.709	-9.882.419	-	-	-
				10.200.515	10.242.369	10.463.761

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-9.120.429	-9.594.709	-9.882.419	-	-	-
				10.200.515	10.242.369	10.463.761

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Niet-Sporters	%	N.n.b.	41,2%	N.n.b.

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

Inleiding

Het hoofdstuk sociaal domein gaat over de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, de Participatiewet en verstrekking van maatwerkvoorzieningen aan inwoners. Ook het welzijnswerk, jongerenwerk, preventie en versterken van de sociale basisinfrastructuur en bevordering van de sociale samenhang horen hierbij.

Hierbij ligt een sterke relatie met de hoofdstukken 4, 5 en 7 van de begroting. De organisaties en (inwoners-)initiatieven op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en (volks)gezondheid dragen bij aan de sociale basis in onze gemeente. Daarnaast zetten we in op een sterkere verbinding tussen zorg en veiligheid, onder andere door de inzet van de procesregisseur Zorg en Veiligheid bij complexe casussen.

Aanbestedingen

Voor zowel (een deel van) de maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo als Publiek Vervoer vinden in 2026 en 2027 diverse aanbestedingen plaats. Naar verwachting zullen de nieuwe contracten een aanzienlijke kostenstijging met zich meebrengen. Dit komt door hogere personele kosten, energie/brandstof kosten en een toename van het gebruik van voorzieningen als gevolg van andere vergrijzing.

IZA (Integraal Zorg Akkoord), AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord), GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), HLO (Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg), Nij Begun en Regiodeal

In het kader van het toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar houden van de zorg voor iedereen die dit nodig heeft, heeft het Rijk met een grote verscheidenheid aan partners verschillende akkoorden gesloten. Alle werkagenda's zijn gericht op het versterken van de sociale basis, zodat het beroep op zorg beheersbaar blijft. Elk van deze akkoorden bevatten opgaven en incidentele financiering voor de gemeenten. De verplichtingen uit deze akkoorden doet een behoorlijk beroep op de ambtelijke capaciteit. Deze inzet moet een zorginfarct in de nabije toekomst voorkomen.

Herstructurering toegang en nieuwe verordening Wmo en jeugd

De toegang tot maatwerk- en individuele voorzieningen is geherstructureerd. Er zijn sterke lokale teams opgezet. Er is een nieuwe verordening Wmo en Jeugd vastgesteld, waarin 'werken volgens de bedoeling' is uitgewerkt. Het doel van deze stappen is om te komen tot een betere bereikbaarheid voor onze inwoners, een efficiëntere inzet van middelen (zowel financieel als personeel) en het voorkomen van wachtlijsten.

Kansrijk opgroeien in de gemeente Tynaarlo

In het licht van de landelijke ontwikkelingen, met name de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028, is stevig ingezet op het uitvoeringsprogramma van de vastgestelde Kind- en Jeugdvisie voor de gemeente Tynaarlo. Vanuit deze visie willen we dat jeugdigen veilig en gezond opgroeien in een kansrijke omgeving. In 2026 werken we samen met de coalitiepartners aan de uitvoering van "Kansrijke Start", "Kansrijk in en om school", "Jongeren in een kansrijke omgeving", "Passende zorg" en cultuureducatie. In 2026 werken we verder aan deze visie door samen met jongeren, ouders en alle betrokken ketenpartners nog meer als één team te functioneren.

Samen met de andere Drentse gemeenten is in 2025 gewerkt aan de oprichting van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulpregio Drenthe en aan de Regiovisie Gespecialiseerde Jeugdhulp Drenthe 2026-2030. Hiermee wordt met name gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsorganisatie en gezamenlijke inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp.

Lokale Inclusie Agenda

In 2025 zijn we aan de slag gegaan met het vormgeven van een nieuwe Lokale Inclusie Agenda. Deze is tot stand gekomen door gesprekken met inwoners, raadsleden en organisaties. In 2026 treedt de nieuwe Lokale Inclusie Agenda in werking en zullen diverse concrete plannen en acties worden ingevoerd. Het vergroten van inclusie is voornamelijk een bewustwordingsproces en daarom willen we dan ook met de Lokale Inclusie Agenda in de hand het gesprek met elkaar hierover blijven voeren.

Nota's Werk & Inkomen en Armoede & Schulden

Beide nota's geven richting aan onze uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van werk, inkomen en schuldhulp. Die taken liggen voor een belangrijk deel vast in de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Wij zorgen voor inkomen, re-integratie en aangepast werk voor inwoners met een arbeidsbeperking, maar bieden ook hulp bij het voorkomen en oplossen van schulden. Daarnaast voeren we een ruimhartig Minimabeleid om inwoners met een laag inkomen en hun kinderen mee te laten doen in de samenleving. Het centrale thema in beide nota's is het bieden van zoveel mogelijk bestaanszekerheid voor onze inwoners. Bestaanszekerheid gaat overigens niet alleen over inkomen, maar heeft een belangrijke rol in tal van levens en daarom raakvlakken met het gehele sociale domein.

Meer Welzijn Minder Zorg

De programmalijnen waaraan wij komende jaren werken zijn:

1. Maatschappij (sociale basisinfrastructuur): een sterke sociale basis in onze dorpen en kernen waarbinnen onze inwoners elkaar ontmoeten, bewegen, veilig ontwikkelen, naar vermogen werken en omzien naar elkaar.
2. Mens (maatwerk/individu op grond van Wmo, Jeugdwet en Participatiewet): maatwerk aansluitend bij de eigen mogelijkheden en regie van de inwoner/het gezin en het sociaal netwerk.

Met de inzet op programmalijn 1 Maatschappij willen we de inzet van programma lijn 2 Mens/maatwerk beheersbaar houden.

Nieuwe Wet Inburgering

Met de Wet Inburgering zijn taken op het gebied van inburgering bij gemeenten belegd. Wij voeren de regie over het gehele proces en zorgen voor een passend aanbod: van taalonderwijs en maatschappelijke begeleiding tot participatie. De belangrijkste taak van een regievoerder inburgering is het coördineren en begeleiden van inburgeraars bij hun traject naar zelfstandigheid en participatie in de Nederlandse samenleving.

Lokaal vluchtelingenbeleid gemeente Tynaarlo

Wij hebben de verantwoordelijkheid voor de opvang van mensen die vluchten voor oorlog of geweld. Ons beleid richt zich zowel op passende opvang voor vluchtelingen als op consequenties van opvang voor de samenleving. Transparantie, open communicatie en draagvlak onder inwoners zijn kernwaarden. Met het door de raad vastgestelde lokaal vluchtelingenbeleid bieden we duidelijkheid en voorspelbaarheid aan alle betrokkenen.

Maatschappelijke effecten

Overall Maatschappelijk effect

Steeds meer inwoners van Tynaarlo, van jong tot oud, kunnen meedoen en voelen zich positief gezond in een veilige en duurzame leefomgeving.

Jeugd

1. Steeds meer kinderen en jongeren groeien op in een kansrijke omgeving.

Maatschappelijke ondersteuning

2. Steeds meer inwoners vinden ondersteuning in de sociale basis en waar nodig ontvangen zij ondersteuning-op-maat.

Werk & inkomen/armoede & schulden

3. Inwoners van Tynaarlo ervaren bestaanszekerheid in hun leven. Dat betekent dat zij kunnen vertrouwen op het hebben van voldoende en voorspelbaar inkomen.

Inclusie

4. Het is steeds meer vanzelfsprekend dat iedereen mee kan doen (inclusie).

Nieuwe wet inburgering

5. Inburgeringsplichtigen redden zich zelfstandig in onze samenleving (inburgering).

Lokaal vluchtelingenbeleid

6. Er is sprake van een door de Tynaarlose samenleving gedragen humane en duurzame opvang.

Doelen

Jeugd

- 1.1 We kijken met de kind- en jeugdvisie in de hand per focuspunt (kansrijke start, kansrijk in en om school, jongeren in een kansrijke omgeving en passende zorg) beter naar passende interventies per leeftijdscategorie.
- 1.2 We verbeteren de (toegang tot) jeugdhulp door normaliseren, betere samenwerking, minder bureaucratie en passende hulp dichtbij huis, zodat kinderen en jongeren kansrijk kunnen opgroeien.
- 1.3 We vertalen de landelijke en regionale akkoorden op het gebied van jeugd naar onze lokale situatie en zetten deze in voor onze lokale vraagstukken.
- 1.4 We zorgen voor een betere overgang van 18- naar 18+.

Maatschappelijke ondersteuning

- 2.1 We hebben meer (inloop)voorzieningen voor inwoners met mentale problematiek.
- 2.2 We vertalen de landelijke en regionale akkoorden op het gebied van jeugd naar onze lokale situatie en zetten deze in voor onze lokale vraagstukken.
- 2.3 We zien dat meer huisartsen een welzijnsondersteuner inzetten.
- 2.4 We zien dat meer wordt ingezet op onderlinge steun & leun in dorpen en wijken (zorgzame gemeenschappen).
- 2.5 We delen de sociale basis in door in te zetten op ondersteuning dagelijks leven, ontmoeten & meedoen, gezondheid & vitaliteit, veiligheid & leefbaarheid en zelfredzaamheid & ontwikkeling.
- 2.6 We zorgen voor het behoud en het versterken van de mobiliteit van onze inwoners, met als doel te kunnen participeren in de samenleving. Waar nodig doen wij dit door ondersteuning-op-maat te bieden.
- 2.7 We sluiten aan bij de ondersteuningsvraag van onze inwoners door middel van een heldere en transparante regelgeving, werkwijze en toegang tot ondersteuning.

Werk & inkomen

- 3.1 We willen meer zekerheid voor inwoners over het kunnen beschikken over een voldoende en voorspelbaar inkomen.
- 3.2 We willen dat inwoners, ook als zij geen perspectief op werk hebben, steeds meer ervaren dat ze een zinvolle invulling van de dag hebben.
- 3.3 We hebben bij het toeleiden naar werk meer aandacht voor het feit dat zorgen over wonen en gezondheid belemmerend kunnen zijn voor re-integratie.
- 3.4 We helpen inwoners met meer mogelijkheden om hun basis-, werknemers- en vakvaardigheden te ontwikkelen.

Armoede & schulden

- 3.5 We hebben meer aandacht voor vroegsignalering en preventie van schulden en armoede.
- 3.6 We zorgen dat de diensten en voorzieningen gericht op armoede en schuldhulp beter toegankelijk zijn.
- 3.7 We zorgen dat bij ondersteuning van inwoners meer maatwerk wordt toegepast.
- 3.8 We hebben bij beëindiging van trajecten meer aandacht voor nazorg.

Inclusie

- 4.1 We creëren bewustwording, zodat steeds meer mensen (zowel binnen als buiten de organisatie) inzien dat het niet vanzelfsprekend is voor iedereen om mee te kunnen doen.
- 4.2 We zorgen ervoor dat er steeds minder fysieke en sociale drempels zijn om mee te kunnen doen.

Nieuwe wet inburgering

- 5.1 We willen dat steeds meer inburgeringsplichtigen sneller en duurzamer kunnen inburgeren.

Lokaal vluchtelingenbeleid

- 6.1 We zorgen structureel voor humane, veilige en goed ingerichte opvang van vluchtelingen in de gemeente Tynaarlo zoals omschreven in ons Lokaal Vluchtelingenbeleid.

Acties

Jeugd

- 1.1.1 We willen de mentale weerbaarheid van jongeren vergroten door inzet combinatie jongerenwerk, cultuur en bewegen, zoals interventies als make your move.
- 1.1.2 We implementeren en voeren de verlengde schooldag uit.
- 1.1.3 We vergroten de capaciteit van het schoolmaatschappelijk werk.
- 1.1.4 We faciliteren en vergroten de samenwerking binnen coalitie kansrijke start.
- 1.1.5 We ontwikkelen de collectieve voorzieningen/ontmoetingsplaatsen voor jeugd/jongeren door, zoals jeugdsozen.
- 1.1.6 We initiëren de mogelijkheid om als ouders onderling het gesprek over opvoedvragen aan te gaan.
- 1.2.1 We implementeren en voeren de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling uit, zodat inwoners veilig kunnen samenleven.
- 1.3.1 We zijn betrokken bij de opzet en invulling van een gemeenschappelijke regeling op het gebied van de jeugdhulpverplichtingen volgens de jeugdwet en dat geldt ook voor de regiovisie Drenthe.
- 1.4.1 We borgen een goede overgang van 18- naar 18+ in onze lokale regelgeving. In de uitvoering betekent dit, bijvoorbeeld, het sturen van een brief aan de betreffende jongeren en hun ouders.

Maatschappelijk ondersteuning

- 2.1.1 We inventariseren bij diverse organisaties, verenigingen, inwoners wat (en waar) de behoefte ligt op het gebied van inloopvoorzieningen voor inwoners met mentale problematiek.
- 2.1.2 We zetten bereikbare en toegankelijke inloopvoorzieningen mentale gezondheid voor verschillende doelgroepen op. Deze voorzieningen sluiten aan op de ondersteuning-op-maat die wij op dit vlak bieden.
- 2.2.1 We implementeren en voeren de ketenaanpak valpreventie in samenwerking met andere gemeenten uit.
- 2.2.2 We implementeren en voeren de ketenaanpak gezond gewicht voor de verschillende doelgroepen in samenwerking met andere gemeenten uit.
- 2.3.1 We ontwikkelen de functie welzijnsondersteuner huisartsen bij alle huisartsenpraktijken in Tynaarlo door.
- 2.4.1 We willen onze accommodaties zo betaalbaar en duurzaam mogelijk exploiteren, met aandacht voor toegankelijkheid en bereikbaarheid, om een divers aanbod van activiteiten te kunnen huisvesten die bijdragen aan het welbevinden van alle inwoners.
- 2.4.2 We ontwikkelen en zetten twee zorgzame gemeenschappen op.
- 2.6.1 We realiseren een nieuwe vervoersovereenkomst voor het publiek vervoer per augustus 2026.
- 2.7.1 We verankeren de sociale basis in onze lokale regelgeving, met daarbij voldoende aandacht voor de inzet van (aanvullende) ondersteuning-op-maat.
- 2.7.2 We implementeren de werkwijze 'Werken volgens de bedoeling'.
- 2.7.3 We zorgen voor een gezamenlijke aanpak zorg- en veiligheidsdomein inclusief inzet procesregisseur Zorg en Veiligheid.

Werk & inkomen

- 3.1.1 We ontwikkelen een manier om meer op besteedbaar inkomen te toetsen bij het toekennen van voorzieningen.
- 3.2.1 We gaan meer in gesprek met inwoners over de gevolgen van levensgebeurtenissen op hun financiële positie. Ook gaan we de overgang van uitkering naar werk beter begeleiden om financiële problemen te voorkomen.

- 3.3.1 We begeleiden inwoners zonder perspectief op werk naar een zinvolle dagbesteding in ons lokale sociaal domein.
- 3.4.1 We maken van wonen en zorg vaste gespreksonderwerpen voor consulenten bij contact met inwoners.
- 3.5.1 We transformeren de voormalige sociale werkplaats naar een werk en leercentrum voor alle inwoners met een ontwikkelingsvraag op het gebied van basis-werknemers- en vakvaardigheden.

Armoede & schulden

- 3.6.1 We maken afspraken over het intensiever opvolgen en signaleren van betalingsachterstanden. Hier wordt extra capaciteit voor ingezet.
- 3.7.1 We maken de voorzieningenwijzer ("datgeldtvoormij") een effectief hulpmiddel voor inwoners bij het vinden van regelingen die voor hen beschikbaar zijn.
- 3.8.1 We ontwikkelen een manier om meer op besteedbaar inkomen te toetsen.
- 3.9.1 We bieden nazorg voor inwoners van wie het schuldentraject is afgerond.

Inclusie

- 4.1.1 We starten met een bewustwordingscampagne rondom dit thema.
- 4.2.1 We versterken de (jongeren)participatie door deelname aan initiatieven, als de veilige kleedkamer, en het leveren van digitale input.
- 4.2.2 Bij het subsidiëren van evenementen vragen wij aandacht voor de fysieke toegankelijkheid
- 4.2.3 We onderzoeken de mogelijkheid van de inzet van ervaringsdeskundigheid
- 4.2.4 We onderzoeken in welke vorm we een passend LHBTI+-beleid kunnen vormgeven. Dit doen we in eerste instantie in samenspraak met de LHBTI+-gemeenschap.

Nieuwe wet inburgering

- 5.1.1 We regisseren het totale inburgeringsaanbod (taal, participatie en maatschappelijke begeleiding) en monitoren het verloop en de voortgang van de inburgering.
- 5.1.2 We bieden tijdig een betaalbaar inburgeringsaanbod, bestaande uit de leerroute en andere elementen die zijn vastgelegd in het persoonlijk plan inburgering en participatie (pip).
- 5.1.3 We ontzorgen in de eerste zes maanden financieel door vaste lasten rechtstreeks uit de uitkering te betalen. Er wordt toegewerkt naar financiële zelfredzaamheid.

Lokaal vluchtelingenbeleid

- 6.1.1 We wijzen locaties aan die kunnen worden gebruikt voor de realisatie van opvanglocaties voor vluchtelingen gedurende vijf tot tien jaar. Exploitatiepartijen realiseren de opvanglocatie en alle voorzieningen die nodig zijn voor de opvang.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.938.339	9.117.533	8.977.326	5.373.281	5.235.621	5.085.508
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.775.734	36.509	0	0	0	0
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	1.701.854	2.023.664	2.245.192	2.460.742	2.560.018
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	577.244	531.283	556.151	577.895	601.929
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	23.364	13.947	14.295	14.667	15.034
6.3	Inkomensregelingen	13.071.026	13.285.892	13.630.825	13.555.099	13.571.917	13.588.956
6.4	WSW en beschut werk	-306.209	-309.000	-290.000	-290.000	-290.000	-290.000
6.5	Arbeidsparticipatie	606.588	540.390	948.333	893.618	896.332	899.362
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.406.547	0	0	0	0	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	1.718.305	2.174.886	2.259.860	2.348.537	2.440.564
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	0	3.240.000	3.402.000	3.572.100	3.750.705	3.938.240
6.712	Begeleiding (Wmo)	0	1.944.000	2.235.600	2.347.380	2.464.749	2.587.986
6.713	Dagbesteding (Wmo)	0	552.000	634.800	666.540	699.867	734.860
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.183.333	0	0	0	0	0
6.71b	Begeleiding (WMO)	2.037.248	0	0	0	0	0
6.71c	Dagbesteding (WMO)	652.382	0	0	0	0	0
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	157.702	0	0	0	0	0
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	70.886	93.394	115.559	118.462	121.412
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.72a	Jeugdhulp begeleiding * 1	2.484.367	0	0	0	0	0
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.553.072	0	0	0	0	0
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	1.034.599	0	0	0	0	0
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	134.493	0	0	0	0	0
6.73a	Pleegzorg	1.542.638	0	0	0	0	0
6.73b	Gezinsgericht	635.624	0	0	0	0	0
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	650.645	0	0	0	0	0
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	3.649.092	0	0	0	0	0
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	472.922	0	0	0	0	0
6.74c	Gesloten plaatsing	12.810	0	0	0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	8.148.000	9.370.200	9.838.710	10.330.646	10.847.178
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0	4.541	5.222	5.483	5.757	6.045
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	168.000	193.200	202.860	213.003	223.653
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	3.696.000	4.250.400	4.462.920	4.686.066	4.920.369
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	336.000	390.366	414.517	439.221	450.157
6.791	PGB Wmo	0	370.256	380.060	390.340	400.147	410.110
6.792	PGB Jeugd	0	183.368	189.291	194.411	199.295	204.257
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	36.613	37.361	38.371	39.335	40.314
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	0	-1.923.393	0	0	0	0
6.812	Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	0	8.076	8.100	8.319	8.528	8.740
6.81a	Beschermd wonen (WMO) *2	-2.588.775	0	0	0	0	0
6.82b	Jeugdreclassering	419.980	0	0	0	0	0
6.82a	Jeugdbescherming	775.745	0	0	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	0	620.282	666.867	700.507	733.058	768.099
6.822	Jeugdreclassering	0	391.753	404.140	424.643	443.406	463.967
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	0	285.316	267.381	281.020	292.822	305.999
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	479.987	478.098	502.484	523.588	547.150
Totaal lasten		41.299.905	45.303.775	51.016.746	48.773.659	50.164.367	51.479.906

*1 Toelichting taakveld (dikgedrukt)

6.72a t/m 6.74c : Na boekjaar 2024 geen begrote bedragen opgenomen door BBV-verandering en verschuiving van taakvelden.

*2 De post **Beschermd Wonen (6.81)** van afgerond € 2,6 mln in 2024 (als bate in de lasten) is in 2025 verschoven naar de baten.

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.200.033	5.838.700	5.455.032	642.296	663.615	687.442
6.3	Inkomensregelingen	7.921.079	8.489.000	8.195.000	8.195.000	8.195.000	8.195.000
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	34.034	0	0	0	0	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	11.338	20.218	11.338	11.338	11.338
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	222.383	0	0	0	0	0
6.791	PGB Wmo	0	208.535	213.077	218.840	224.338	229.924
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	0	25.200	2.649.000	2.649.000	2.649.000	2.649.000
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	-13.419	0	0	0	0	0
Totaal baten		15.364.109	14.572.774	16.532.327	11.716.474	11.743.291	11.772.704

Resultaat voor bestemming	-	-	-	-	-	-	-
	25.935.795	30.731.001	34.484.419	37.057.185	38.421.075	39.707.202	

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-	-	-	-	-	-	-
	25.935.795	30.731.001	34.484.419	37.057.185	38.421.075	39.707.202	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	680,1	698,9	N.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	73,2%	73,1%	N.n.b.
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	192,6	216,5	N.n.b.
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	283,8	179,5	N.n.b.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	12,9%	13,5%	N.n.b.
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,7%	0,7%	N.n.b.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,3%	N.n.b.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	530,00	540,00	N.n.b.

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Wij willen dat ook de generaties na ons kunnen leven en werken in een aantrekkelijke, gezonde en groene leefomgeving. De invloed van de leefomgeving op je gezondheid en leefstijl is groot. Gelukkig hebben we het in Tynaarlo goed voor elkaar, maar de leefomgeving staat ook onder druk. Daarom zetten we ons in om de duurzame en gezonde leefomgeving te behouden en te versterken, door hergebruik en afvalbeheer.

Volksgezondheid

In 2026 zetten we in op preventie en een gezonde leefomgeving, door meer integraal samen te werken met het Fysiek Domein en zo gezondheid nadrukkelijker mee te nemen in ruimtelijke en sociale opgaven. In het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Aanvullend Zorg – en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) werken we onverminderd verder aan het terugdringen van het beroep op (zwaardere) zorg door samen met onze netwerkpartners in te zetten op een gezonde leefstijl van onze inwoners. De verschillende preventieketens (Rookvrije Generatie Tynaarlo, Kansrijke Start, Valpreventie en Gezond Gewicht) worden verder opgepakt en uitgerold.

De mentale weerbaarheid van inwoners, met name jongeren, staat onder druk. Ook in het komende jaar blijft het versterken van mentale veerkracht een speerpunt. We zetten daarom in op de voortzetting en uitbreiding van initiatieven die bijdragen aan het mentaal welzijn. De Wet Integrale Suïcidepreventie treedt op 1 januari 2026 in werking. Met de nieuwe taak van de gemeenten zullen we, als onderdeel van het lokaal gezondheidsbeleid, plannen met gerichte acties ontwikkelen om suïcides te voorkomen.

Milieu

De samenwerking met de Omgevingsdienst Drenthe loopt goed en wordt ook in 2026 gecontinueerd. In 2026 zal ook een korte evaluatie van de voortgang/werking van de Omgevingswet worden uitgevoerd en zal een herijking van de Drentse Maat worden uitgevoerd.

We onderzoeken de mogelijkheid om schades aan de riolering van binnenuit te repareren. Deze werkwijze verlengt de levensduur, waardoor het riool niet volledig vervangen hoeft te worden en is daarmee kostenefficiënter. Een overzicht van de geplande werkzaamheden staat opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Begraven

Hoe mooi het leven ook kan zijn, het is eindig. In de gemeente Tynaarlo bevinden zich vijf algemene begraafplaatsen, waarop diverse historisch waardevolle grafmonumenten te vinden zijn. Daarnaast zijn er een Joodse en een Islamitische begraafplaats, die niet in beheer en onderhoud zijn van de gemeente.

Maatschappelijke effecten

- 1 De inwoners van Tynaarlo leven in een schone en gezonde leefomgeving.
- 2 Begraafplaatsen zijn van culturele en historische waarde en dragen als herdenkings- en bezinningsplek bij aan de identiteit en leefbaarheid van onze dorpen.

Doelen

Volksgezondheid

- 1.1 Meer gezonde levensjaren in een gezonde leefomgeving.
- 1.2 Landelijke wetgeving op het gebied van publieke gezondheid wordt vertaald naar onze lokale situatie en zetten we in voor onze lokale vraagstukken.

Milieu

- 1.1 We zetten in op 95% CO2-reductie in 2050.
- 1.2 We streven ernaar om energieneutraal te worden.
- 1.3 We streven naar een schone buitenruimte met minder zwerfafval.
- 1.4 We streven naar een efficiënter gebruik van grondstoffen (recycling).
- 1.5 Kostenefficiënt onderhoud en reparatie van het riool.

Begraven

- 1 We willen inwoners de mogelijkheid bieden hun overledenen dicht bij de eigen woonomgeving een waardige rustplaats te geven. Daarmee ondersteunen we rouwverwerking en gemeenschapszin, en zorgen we voor het behoud van cultureel en historisch erfgoed.

Acties

Volksgezondheid

- 1.1.1 We stimuleren minder middelengebruik, met name bij jongeren.
- 1.1.2 We ontwikkelen een lokaal gezondheidsbeleid gericht op preventie, gezondheidsbevordering en een gezonde leefomgeving.
- 1.1.3 We versterken regionale samenwerking op het gebied van gezondheidsbevordering.
- 1.2.1 We implementeren de Wet integrale Suïcide Preventie.

Milieu

- 1.1 We onderzoeken de haalbaarheid van een gemeentelijk sociaal zonnepark in het zoekgebied voor zon op land tussen het Noord-Willemskanaal en de A28.
- 1.2 We bereiden een beleidskader zon op land voor om toekomstige plannen voor zonneparken aan te toetsen.
- 2.1 We verduurzamen onze eigen gebouwen en geven hiermee het goede voorbeeld.
- 2.2 We voeren het meerjaren duurzaamheidsplan vastgoed verder uit en gaan dit plan in 2026 actualiseren.
- 3.1 We voeren een adequate afvalinzameling uit overeenkomstig het gemeentelijk beleid.
- 3.2 We stellen een strategie afvalinzameling en verwerking voor de langere termijn op.
- 4.1 We ronden het onderzoek naar kringloopinitiatieven af in 2026.
- 4.2 We besteden de textielinzameling opnieuw aan in 2026.
- 4.3 We rapporteren over de uitkomsten van de pilot openingstijden milieustraat en passen deze zo nodig en zo mogelijk aan.
- 5.1 We voeren de rioolvervangingen en rioolherstel uit overeenkomstig het gemeentelijk water- en rioleringsplan (GWRP). Waar mogelijk doen we dit op een kostenefficiënte werkwijze van 'binnenuit'.

Begraven

- 1.1 We zorgen voor een zorgvuldige en actuele begraafplaatsadministratie.
- 1.2 We onderhouden de begraafplaatsen op een respectvolle en toekomstbestendige manier.
- 1.3 We waarborgen voldoende capaciteit voor toekomstige begrafenissen.
- 1.4 We werken samen met historische en belangenverenigingen bij het behoud van oude grafmonumenten en het in kaart brengen van historisch waardevolle graven.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
7.1	Volksgezondheid	1.922.357	1.884.305	1.939.829	1.944.102	2.026.359	2.094.266
7.2	Riolering	2.455.732	2.831.387	3.285.830	3.895.482	3.939.482	4.078.606
7.3	Afval	2.953.421	3.367.521	3.403.609	3.469.360	3.530.628	3.613.102
7.4	Milieubeheer	1.884.835	2.619.873	2.943.992	3.088.114	3.151.487	3.218.614
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	544.122	623.165	579.778	600.256	612.181	629.273
Totaal lasten		9.760.467	11.326.251	12.153.037	12.997.314	13.260.137	13.633.861

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
7.1	Volksgezondheid	329.427	144.865	101.641	0	0	0
7.2	Riolering	3.223.228	3.523.360	4.007.125	4.694.927	4.948.796	5.103.770
7.3	Afval	3.808.594	4.029.875	3.968.579	4.070.038	4.122.137	4.203.712
7.4	Milieubeheer	304.004	628.829	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	423.902	423.693	436.328	449.292	462.080	462.127
Totaal baten		8.089.155	8.750.622	8.513.673	9.214.257	9.533.013	9.769.608

Resultaat voor bestemming	-1.671.311	-2.575.629	-3.639.364	-3.783.057	-3.727.124	-3.864.253
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-1.671.311	-2.575.629	-3.639.364	-3.783.057	-3.727.124	-3.864.253
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	77	N.n.b.	N.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit	%	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Tynaarlo is een gemeente waar het prettig wonen is. Zo scoort onze gemeente al jarenlang hoog in onderzoeken naar woon- en leefklimaat. Wij zijn trots op die hoge waardering. Wij werken er met onze ondernemers, corporaties en inwoners hard aan om ook in de toekomst een prettige woon- en leefomgeving te bieden aan onze inwoners.

Er zijn tal van ontwikkelingen en activiteiten die invloed hebben op de fysieke leefomgeving. De gemeentelijke regels hoe de gemeente daarop inspeelt en mee om gaat worden en zijn vastgelegd in het omgevingsplan. Een omgevingsplan is de verzameling van alle gemeentelijke regels voor de fysieke leefomgeving, zoals wonen, werken, natuur en recreatie, onder de nieuwe Omgevingswet.

Het vervangt onder andere de oude bestemmingsplannen en bundelt bestaande en nieuwe regels voor de fysieke leefomgeving van de gemeente in één document.

In het omgevingsplan staat, soms per gebied en soms per functie wat er is toegestaan, welke activiteiten vergunning plichtig zijn en welke regels er gelden, bijvoorbeeld voor bouwhoogtes of het gebruik van gebouwen.

Om Tynaarlo levendig te houden is het belangrijk dat ons woningbestand aantrekkelijk blijft voor jongeren, ouderen, starters en bijzondere doelgroepen. Vraag en aanbod dienen daarvoor zo goed mogelijk op elkaar te worden afgestemd.

Maatschappelijke effecten

- 1 Behoud van een goede woon-, werk- en leefomgeving door evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
- 2 Voldoende passende huisvesting.

Doelen

- 1.1 Er is vanuit tal van functies (zoals wonen en werken) een toenemende druk en claim op de fysieke leefomgeving. Ons doel is om vroegtijdig deze te onderkennen, hierop in te spelen, en te beoordelen en bepalen of de (spel)regels in het Omgevingsplan hierop moeten worden aangevuld of aangepast zodat wij actuele regels hebben.
- 1.2 De regels en onze voorwaarden binnen het omgevingsrecht en onderbouwing bij afwijkingen van het Omgevingsplan moeten begrijpelijk en toegankelijk zijn, zodat vergunningaanvragen en -procedures voor onder andere woningverbetering en -toevoeging zo soepel mogelijk verlopen.
- 2.1 Behoud van aantrekkelijk woningbestand voor alle doelgroepen, zoals jongeren, ouderen en starters.
Vraag en aanbod dienen daarvoor zo goed mogelijk op elkaar te worden afgestemd.
Binnen de woningmarktregio Groningen – Drenthe richten wij ons in de gemeente Tynaarlo op het toevoegen van 900 woningen in onze gemeente in de periode 2020 tot en met 2030 waarvan tenminste 250 sociale huurwoningen.
In de periode 2020 tot en met april 2025 zijn er 635 woningen gerealiseerd. De netto-toevoeging is 452 woningen (minus sloop).
In de periode van 2025 tot en met 2030 hebben we een plancapaciteit van 652 woningen. Daarmee liggen we nog steeds volledig op koers om de ambitie van minimaal 900 woningen tot en met 2030 te realiseren. Wij passen ook komende jaren actief grondbeleid toe, zodat we ook na 2030 actief woningtoevoeging kunnen realiseren.

- 2.2 Om te kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er woningen worden gebouwd, is het Rijk in een vergevorderd stadium met nieuwe wetgeving (Wet versterking regie volkshuisvesting) die overheden meer regiemogelijkheden moet bieden omtrent woningbouw.
- In het wetsvoorstel is opgenomen dat gemeenten binnen twee jaar na inwerkingtreding een binnen de kaders en uitgangspunten van de wet passend volkshuisvestelijk programma opstellen en ten uitvoer brengen. Dit programma moet passen binnen de onder regie en verantwoordelijkheid van de provincie te maken regionale afspraken.
- Ons doel is om ruim binnen de gestelde wettelijke termijn een volkshuisvestelijk programma op te stellen.

Acties

- 1.1.1 We gaan in de periode 2026 tot 2032 alle bestemmingsplannen en beheerverordeningen omzetten/actualiseren zodat ze, Omgevingswet-proof, een integraal onderdeel vormen van het gemeentebrede Omgevingsplan (per 1 januari 2024 zijn alle bestemmingsplannen en beheerverordeningen onderdeel geworden van het gemeentelijk Omgevingsplan).
- 1.1.2 We werken ook in 2026 binnen het OPD 2.0 (OmgevingsPlatform Drenthe) samen met andere overheidspartners om de Omgevingswet binnen Drenthe zo goed mogelijk te laten functioneren en de nieuwe wetgeving zo effectief mogelijk te implementeren. We kijken daarbij ook nadrukkelijk naar de vergunningsprocedure.
- 1.2.1 We besteden aandacht aan onze vergunningsprocessen, vergunningen en het Omgevingsplan om deze zo begrijpelijk, toegankelijk en duidelijk mogelijk te maken. Daarnaast streven we naar heldere informatievoorziening en bieden we de mogelijkheid aan van contact voor de definitieve vergunningaanvraag via het zogenoemde vooroverleg.
- 2.1.1 We zetten ook in 2026 actief in op de verdere ontwikkeling en realisatie van woningen via de projecten voorzijde voormalig PBH Zuidlaren (waar ook ander functies komen), plan Laarhove, planuitwerking locaties De Kooi en Bladergroenschool, plan Vries Zuid, en het plan Ter Borch.
- 2.1.2 We gaan in 2026 starten met de woningbouwontwikkeling op de locaties Vries Oost en Tynaarlo Loopstukken III.
- 1.1.3/2.1.3 We leveren eind 2025 het stedenbouwkundig kader centrum Eelde op, op basis waarvan eigenaren/stakeholders hun individuele bouwplaninitiatieven waaronder ook ten behoeve van woningbouwtoevoeging, kunnen gaan uitwerken.
- 1.1.4/2.1.4 We faciliteren procedureel en onder toepassing van de wettelijke kostenverhaal principes bouwplaninitiatieven van derden (voornamelijk verzoeken voor de bouw van een of meer woningen). Deze initiatieven moeten uiteraard wel passen binnen de uitgangspunten van Ruimtelijk Beleid (ondere andere Omgevingsvisie, Woonvisie (programmering, doelgroepen), prestatieafspraken en woondeal).
- 2.1.5 We actualiseren de prestatieafspraken met corporaties en huurdersverenigingen.
- 2.1.6/2.2.1 We maken, in samenwerking met de woningmarktregio partners, afspraken omtrent (verdere) uitvoering en verrijking van de regionale woondeal en stellen een volkshuisvestelijk programma op.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.399.136	1.696.264	1.130.962	1.192.374	1.194.124	1.159.724
8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	2.934.727	3.142.907	97.604	375.092	372.885	370.681
8.3	Wonen en bouwen	2.723.420	2.609.036	2.380.005	2.375.188	2.113.099	2.083.401
Totaal lasten		7.057.284	7.448.206	3.608.571	3.942.653	3.680.108	3.613.806

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
8.1	Ruimte en leefomgeving	495.593	0	0	0	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	7.248.031	3.131.649	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	2.027.511	1.028.344	1.187.005	1.220.362	1.220.675	1.221.190
Totaal baten		9.771.134	4.159.993	1.187.005	1.220.362	1.220.675	1.221.190

Resultaat voor bestemming	2.713.851	-3.288.213	-2.421.566	-2.722.292	-2.459.432	-2.392.616
----------------------------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2024	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	2.713.851	-3.288.213	-2.421.566	-2.722.292	-2.459.432	-2.392.616
------------------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2023	2024	2025
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	€ 392	€ 409	N.n.b.
Demografische druk	%	91,6%	92,7%	93,2%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishou- den	In Euro's	€ 698	€ 759	€ 807
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishi- ouden	In Euro's	€ 732	€ 792	€ 835

Meetdatum 29-09-2025

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Paragrafen

4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid over weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit en de risico's

De raad heeft op 28 oktober 2014 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij deze begroting is een actualisatie van het inzicht dat in de jaarrekening 2024 (beoordeling: voorjaar 2025) is opgenomen.

De uitkomst van de actualisatie geeft een verhouding tussen de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is gebaseerd op de inzichten die bij het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn.

We richten we ons in de paragraaf weerstandsvermogen op de risico's na correctie met een omvang groter dan € 250.000. De kleine(re) risico's tellen wel mee voor de totale risico-omvang, maar zijn niet meer toegelicht. Hiermee komt de focus meer te liggen op de risico's die grote gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. De kleinere risico's zijn benoemd en worden intern beoordeeld en besproken.

Voor veel voorzienbare risico's worden beheersmaatregelen getroffen om het effect van het optreden van een risico zo klein of voorspelbaar mogelijk te maken. De 'bruto' risico's worden door het treffen van maatregelen daarom kleinere, zogenaamde 'netto' risico's. Deze 'netto' risico's dienen door het weerstandsvermogen volgens de eerdergenoemde verhouding opgevangen te kunnen worden.

De risico's worden tweemaal per jaar beoordeeld, namelijk bij het opstellen van de begroting en van de jaarstukken. Bij deze beoordeling geven we aan of het risico hoger of lager is geworden ten opzichte van de voorgaande beoordeling.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

- 1) Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
 - onvoorzien;
 - onbenutte belastingcapaciteit.
- 2) Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
 - algemene reserve calamiteiten (ARCA);
 - algemene reserve grote investeringen (ARGI).

Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)
(standen op basis van inzichten 01-09-2025)

Weerstandscapaciteit exploitatie (x € 1.000)

Hieronder de stand per 01-09-2025

<i>Onvoorzien</i>		
Onvoorzien	34	
<i>Onbenutte belastingcapaciteit *1</i>		
<i>OZB tot normtarief (artikel 12)</i>	4.935	
<i>Totaal weerstandscapaciteit exploitatie</i>		4.969

Weerstandscapaciteit vermogen (01-01-2026)

Algemene Reserve Calamiteiten (ARCA)	9.542	
Algemene Reserve Grote investeringen (ARGI)	34.262	
<i>Totaal weerstandscapaciteit vermogen</i>		43.804
Totale weerstandscapaciteit		48.773

*1 Het bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit is berekend op basis van de tarieven OZB 2025 en de laatst bekende WOZ-waarde afgezet tegen het zogenaamde artikel-12-tarief.).

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening beoordelen en actualiseren wij de risico's. We gaan eveneens na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie(s) tellen wij op. Het totaal daarvan vormt de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die medio 2025 beschikbaar zijn en al gedane berekeningen bij het opstellen van de jaarrekening 2024 (beoordeling: voorjaar 2025). Voor de grondexploitaties maken we jaarlijks een actuele exploitatie opzet, die wordt voorzien van een risicoanalyse, conform het BBV. De informatie die uit deze risicoanalyse per grondexploitatie komt, bevat specifieke informatie per complex en past daardoor minder in de standaardmethode.

Toelichting op risico's (na demping door beheersmaatregelen) groter dan € 250.000

Grondexploitaties € 8.260.000
(Ongewijzigd ten opzichte van de stand in de jaarstukken 2024)

Wij hanteren voor de inventarisatie van de risico's voor grondexploitaties en de afdekking van deze risico's de richtlijnen van de Commissie BBV. Hierbij is het o.m. niet langer toegestaan algemene posten onvoorzien en risico's op te nemen in de grondexploitaties. Daarnaast dient de zogenaamde "percentage of completion-methode" te worden gehanteerd voor het nemen van winsten vanuit grondexploitaties.

Om het juiste bedrag aan te nemen winst te kunnen bepalen dienen de risico's bij deze methode van winstnemen te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's. De te nemen winsten dienen gecorrigeerd te worden met alleen de projectgebonden risico's de macro-economische risico's dienen te worden afgedekt binnen het weerstandstandsvermogen.

Wij hanteren de RISMAN-methode voor het bepalen van projectgebonden risico's om op een verantwoorde manier winst te kunnen nemen. De macro-economische risico's worden bepaald met behulp van een Monte Carlo-simulatie van de geconsolideerde grondexploitaties. De macro-economische risico's (€ 8,26 miljoen) worden voor 100% afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Het risico is ten opzichte van de stand bij de jaarstukken 2024 ongewijzigd.

Naast deze berekening is de invulling van projectteams een risico. Door een toename van projecten en bouwplaninitiatieven, de krapte op de arbeidsmarkt, de strengere toepassing van de wet DBA en door verloop binnen de afdelingen R&DO en GW kost het moeite om de continuïteit van inzet vanuit de diverse disciplines in projectteams te borgen.

Benodigd weerstandsvermogen verbonden partijen € 1.019.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. jaarstukken 2024)

Elke verbonden partij heeft een bepaald weerstandsvermogen nodig. In niet alle gevallen is dit benodigde weerstandsvermogen bij de verbonden partijen aanwezig. Hiervoor nemen we het ontbrekende gedeelte van het weerstandsvermogen op in onze risicoparagraaf.

Decentralisaties sociaal domein (wmo en jeugd) € 1.157.000
(risico inschatting gewijzigd t.o.v. jaarstukken 2024)

De uitgaven en inkomsten in het sociaal domein worden reëel geraamd. Hierbij hebben we te maken met een aantal onzekerheden zoals de effecten van de Hervormingsagenda jeugd, de effecten van de toenemende vergrijzing en de verandering in bekostigingssystematiek van het onderdeel beschermd wonen. Daarnaast is de compensatie vanuit het Rijk voor de tekorten nog onzeker. Specifiek voor de begroting 2026 houden we rekening met aanzienlijke prijsstijgingen door nieuwe aanbestedingen. Omdat deze aanbestedingsprocedure nog loopt, zijn de financiële effecten hiervan zijn nog niet volledig in beeld. Ten opzichte van de jaarstukken is het risicobedrag, uitgedrukt in een percentage van de totale verwachte kosten, daarom verhoogd.

Daarnaast geldt in zijn algemeenheid dat er sprake is van 'openeinderegelingen'. De gemeente is verplicht de geïndiceerde zorg te bekostigen, ongeacht of hiervoor voldoende budget in de begroting is opgenomen. De ervaring leert dat het voor kan komen dat een inwoner met extreme zorgvraag (3 ton per jaar) plotseling een groot effect heeft op de uitgaven. De omvang van de risico's is daarmee niet direct en volledig te beïnvloeden. Tot slot geldt dat nog steeds veel indicaties en verwijzingen via andere verwijzers gaan. Hier geldt nadrukkelijk niet, wie bepaalt, betaalt.

Project Accommodatiebeleid Zuidlaren € 630.000
(risico inschatting is ongewijzigd t.o.v. jaarstukken 2024)

Er is/gaat weliswaar enige vertraging in de uitvoering ontstaan, echter, gelet op de hoogte van het nog beschikbare krediet en de stand van zaken van project uitvoering, kan het bedrag ter dekking van de risico's ongewijzigd blijven t.o.v. voorgaande jaren.

Schade ten gevolgen datalekken en cyber risico's € 450.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. jaarrekening 2024)

Datalekken

Privacy is essentieel voor het vertrouwen tussen inwoners en de gemeente. Binnen de gemeente worden heel veel persoonsgegevens verwerkt. Hier zorgvuldig mee omgaan is zowel wettelijk verplicht als bestuurlijk noodzakelijk. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) ziet toe op naleving en kan bij tekortkomingen (forse) sancties opleggen. Datalekken voorkomen vraagt om technische én organisatorische maatregelen, én bewustwording onder medewerkers. Daarom krijgt dit expliciet aandacht in de bewustwordingscampagne 2025–2026.

Cyber risico's

De gemeente Tynaarlo is sterk afhankelijk van goed functionerende digitale systemen, wat aanzienlijke risico's met zich meebrengt. De digitale dreigingen ontwikkelen zich continu en worden steeds geavanceerder. Ernstige aanvallen, zoals ransomware, kunnen grote gevolgen hebben voor de beschikbaarheid en vertrouwelijkheid van gegevens. Zulke incidenten schaden niet alleen de

dienstverlening, maar ook het vertrouwen van inwoners. Door voortdurende alertheid en een integrale aanpak van informatiebeveiliging beschermt de organisatie zich beter tegen digitale dreigingen.

Algemene uitkering Gemeentefonds € 1.400.000

Om schommelingen in de algemene uitkering te voorkomen is de verdeelsystematiek van de algemene uitkering met ingang van 2024 gewijzigd. De ontwikkeling van de algemene uitkering is sindsdien gebaseerd op het (prijsspeil) bruto binnenland product in voorgaande jaren en het lopende boekjaar. Dit is stabiel dan de koppeling aan de rijksuitgaven ('trap-op-trap-af' systematiek) in de jaren daarvoor. Desondanks kunnen zich wijzigingen voordoen. 2 concrete risico's in dit verband zijn de herijking van het gemeentefonds en de wijziging van het verdeelmodel voor Beschermd Wonen. De herijking van het gemeentefonds is nog volop in onderzoek en is op dit moment nog niet op geld te zetten. Voor Beschermd wonen is sprake van een (structureel) voordeel van afgerond € 2 miljoen. Op termijn bestaat het risico dat deze bijdrage fors lager uitvalt door de aangekondigde wijziging van het verdeelmodel.

Arbeidsmarktkrapte/-schaarste PM

Beperkte uitvoeringskracht

Gemeenten geven aan dat ze moeite hebben om hun taken goed uit te voeren door een tekort aan personeel. Dit raakt op dit moment al enkele specialistische functies, waaronder in het ruimtelijk domein en het domein dienstverlening.

Mogelijk toenemende werkdruk en ziekteverzuim

Door de krapte is het reëel dat de werkdruk voor zittende medewerkers toeneemt. De kans bestaat dat dit leidt tot meer stress en een stijgend ziekteverzuim.

Vergrijzing en uitstroom

Een groot deel van het gemeentepersoneel gaat richting pensioen. De verwachting is dat, in de aanloop naar 2035, ruim 30% van het huidige personeelsbestand met pensioen zal zijn. Dit vergroot de druk op de arbeidsmarkt en op gemeentelijke dienstverlening.

Stagnatie van arbeidsproductiviteit

De productiviteit groeit niet mee met de vraag. Verdergaande digitalisering en het gebruik van AI kunnen hier mogelijk een oplossing bieden.

Financiële risico's

De krapte kan leiden tot hogere kosten voor inhuur van externen en tijdelijke krachten. Daarnaast is de financiële positie van gemeenten zelf een onzekerheid op dit moment, wat de ruimte voor personeelsbeleid beperkt.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend:

			Beschikbare weerstandscapaciteit		48.773.000
Ratio	van	het		oftewel:	
weerstandsvermogen		=			
			Benodigde weerstandscapaciteit		14.016.000

De ratio van het weerstandsvermogen is 348%.

Het verloop van het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Verloop weerstandsvermogen Bedragen in € x 1.000	B 2024	JR 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029
Stand Argi op 31-12	14.921	23.937	23.745	34.262	25.357	24.717	24.963
Stand Arca op 31-12	9.542	9.542	9.542	9.542	9.542	9.542	9.542
BR. Grondexploitaties 31-12	2.100	3.351	0	0	0	0	0
Onvoorzien incidenteel	34	34	34	34	34	34	34
Onbenutte belastingcapaciteit	4.861	4.749	4.748	4.935	4.935	4.935	4.935
Weerstandscapaciteit	31.458	41.613	38.069	48.773	39.868	39.228	39.474
Benodigde capaciteit	9.542	13.094	8.434	14.016	14.016	14.016	14.016
Ratio	330%	318%	451%	348%	284%	280%	282%
Ratio excl. onb. Belastingcap.	279%	282%	395%	313%	249%	245%	246%

De waarderingstabel uit de vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomanagement is als volgt:

Ratio	Betekenis
>200%	Uitstekend
140%-200%	Ruim voldoende
100%-140%	Voldoende
80%-100%	Matig
60%-80%	Onvoldoende
<60%	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen in deze begroting heeft een ratio van 348%. Inbegrepen in deze berekeningsmethodiek is het meetellen van de onbenutte belastingcapaciteit, zijnde 4,9 miljoen, terwijl de totale OZB-opbrengsten in de huidige situatie ongeveer € 6,9 miljoen bedragen. Concreet gaat het dan dus om een verhoging van OZB van 71%. Het effectueren van deze ruimte is bovendien niet op korte termijn te realiseren. De ratio weerstandsvermogen zonder rekening te houden met de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt 313%. Hiermee is de conclusie dat Tynaarlo op grond van de hierboven opgenomen waarderingstabel 'uitstekend' scoort op deze ratio. Ten opzichte van de jaarrekening 2024 en de begroting 2024 is de BR. Grondexploitaties buiten het weerstandsvermogen gelaten omdat het geen onderdeel uitmaakt van de "algemene reserves".

*Naast de grotere risico's zoals eerder in deze paragraaf benoemd, is er ook nog een bedrag meegenomen voor kleinere risico's (< € 250.000). Samen zijn dit ongeveer een 20-tal risico's die zijn ingeschat op € 1,1 miljoen.

Kengetallen

We zijn verplicht tot het opnemen van een zestal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en deze kengetallen te beoordelen. In onderstaande tabel staan de kengetallen:

Kengetallen	B 2024	JR 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029
Netto schuldquote	87%	25%	91%	113%	121%	118%	109%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	83%	20%	85%	108%	117%	115%	106%
Solvabiliteitsratio	37%	57%	40%	37%	35%	35%	35%
Structurele exploitatieruimte	2.45%	3.33%	0,35%	-2.53%	-5.86%	-8.66%	-8,80%
Grondexploitaties	0%	7%	16%	16%	16%	15%	13%
Belastingcapaciteit	78%	80%	80%	79%	79%	79%	79%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schuld te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de baten: de netto schuldquote. Om goed inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-handreiking 'Houdbare Gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Onze netto schuldquote valt in deze begroting in de categorie voldoende.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking 'Houdbare Gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. Onze solvabiliteitsratio valt in deze begroting in de categorie voldoende. De afwijking ten opzichte van de jaarrekening is voornamelijk het gevolg van een afname van het eigen vermogen als gevolg van onttrekkingen aan reserves en een toename van het balanstotaal als gevolg van investeringen en het daarmee samenhangende aantrekken van vreemd vermogen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtname van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotaties en onttrekkingen aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn. Dat duidt in de basis op houdbare financiën. Vanaf 2026 is deze maatstaf als gevolg van het ravijnjaar negatief. Door de aanbestedingen binnen het sociaal domein loopt het structurele tekort aanzienlijk op.

Grondexploitaties

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en BIE voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente.

Belastingcapaciteit

Dit percentage geeft de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden uit hoofde van OZB, rioolheffing en reinigingsheffing weer ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We zitten onder het landelijke gemiddelde (100%).

Samenhang kengetallen

De relatief grote grondpositie zien we terugkomen in de verschillende kengetallen. We hebben relatief veel vreemd vermogen (leningen) om deze gronden te financieren. Een grote grondpositie maakt ons kwetsbaar(der) voor negatieve waardeontwikkelingen en rentestijgingen. Om nadelige schommelingen op gronden op te vangen en risico's af te dekken, nemen we dan ook een bedrag mee van € 8,3 miljoen in de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Risico- kans in %	Risico- omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie	Begroting 2026
Grondexploitaties. Voor een toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen.				Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		8.260.000	8.260.000
Benodigd weerstandsvermogen verbonden partijen		Gebaseerd op weerstandsvermogen verbonden partijen		Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden na vaststelling door de raad in de begroting opgenomen. Tussentijds wordt de ontwikkeling van de resultaten van gemeenschappelijke regelingen gemonitord. Bij de voortgangsrapportage worden aanpassingen, als noodzakelijk, opgevoerd.		1.019.000	1.019.000
Decentralisaties in het sociaal domein	70%			Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		1.042.650	1.157.000
Project accommodatiebeleid Zuidlaren Toename in bouwkosten door stijgende prijzen. Arbeidsmarktkrapte/-schaarste	70%	1.500.000	1.050.000	Er is / gaat weliswaar enige vertraging in de uitvoering ontstaan, echter, gelet op de hoogte van het nog beschikbare krediet en de stand van zaken van project uitvoering, kan het bedrag ter dekking van de risico's ongewijzigd blijven t.o.v. voorgaande jaren.	40%	630.000	630.000
Cyber risico's	30%	2.500.000	750.000	Zie tekstuele toelichting.	40%	450.000	450.000
Algemene uitkering Gemeentefonds			2.000.000	Zie tekstuele toelichting; risico afwijkend bepaald	30%	0	1.400.000
Arbeidsmarktkrapte/-schaarste:		pm	pm	Verdergaande digitalisering en het gebruik van AI.			pm
Overige risico's				Voor de overige risico's gaan we uit van een forfaitair bedrag van 1% van de omvangsbasis.			1.100.000
Totaal							14.016.000

5. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf behandelt onderwerpen die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente. Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover. De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet Fido (Financiering decentrale overheden) zijn vastgelegd. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitenplanning

Aan de hand van de voorliggende begroting stellen we de meerjarige liquiditeitsplanning op, waarin dan ook de investeringsplanning en het nieuwe beleid uit deze begroting wordt meegenomen. Dit inzicht is nodig om de financieringsbehoefte zo goed mogelijk te kunnen bepalen.

Renteverwachtingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Naast het beleid van de ECB zijn ook andere macro-economische effecten van belang voor de renteontwikkeling. Zoals de oorlog in Oekraïne, de problemen in de leveringsketens als gevolg van de oorlog en de inflatiecijfers.

De verwachting voor de kapitaalmarktrente is dat deze de komende tijd relatief stabiel zal blijven, mogelijk met lichte schommelingen rond de 2,5% tot 4% op middellange termijn, hoewel dit afhangt van inflatie en economische onzekerheid. De ECB heeft de beleidsrente stabiel gehouden, wat van invloed is op de kapitaalmarktrente, maar geopolitieke spanningen en handelsbeleid kunnen de rente beïnvloeden. In deze begroting gaan we uit van 3,5% rente voor langlopende leningen en 1% rente voor kortlopende leningen. De verwachting is dat eventuele nieuwe leningen binnen deze rentes kunnen worden afgesloten.

Treasurybeheer

Renterisicobeheer

In de wet Fido is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van één jaar en korter.

De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2026 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op 113,1 miljoen.

Berekening kasgeldlimiet Begroting 2026

Begrotingstotaal	€ 113.100.000
Vastgesteld %	8,5%
Kasgeldlimiet	€ 9.613.000

We verwachten in 2026 binnen de kasgeldlimiet te blijven. Indien de kasgeldlimiet gedurende 3 kwartalen wordt overschreden, zal een langlopende lening moeten worden aangetrokken. Hieronder wordt een prognose gegeven voor de kasgeldlimiet per kwartaal.

Bedragen X 1.000		1e kw 2026	2e kw 2026	3e kw 2026	4e kw 2026
1	saldo vlottende passiva	14.000	14.000	14.000	14.000
2	saldo vlottende activa	9.000	9.000	9.000	9.000
3	Verschiil (2-1)	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
4	Toegestane kasgeldlimiet	9.613	9.613	9.613	9.613
	ruimte (4-3)	4.613	4.613	4.613	4.613

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rente typische looptijd van één jaar of langer) door o.a. het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De gemeente loopt risico als nieuwe leningen worden aangetrokken, of als een renteherziening van toepassing is. De norm wordt berekend door een in de uitvoeringsregeling Fido vastgesteld rente-percentagc van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm betrekking heeft op het jaar 2026.

Renterisico	2026	2027	2028	2029
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	822.000	836.000	5.851.000	5.856.000
Renterisico	822.000	836.000	5.851.000	5.856.000
Renterisiconorm:				
Begrotingstotaal per 1-1	113.100.000			
Door ministerie vastgesteld percentage	20%			
Renterisiconorm	22.620.000			
Onverschrijding	21.798.000			

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente voor 2026 binnen de renterisiconorm blijft.

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen. In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zeker-heden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000,--	%
Stichting Eelder Woningbouw	Zonder	4.142	84,2
Sport en overig	Zonder	779	15,8
Totaal		4.921	100,0

Gemeentefinanciering

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren beperkt de eigen beleggingsmogelijkheden van de gemeente. Hiervoor is een wettelijke limiet ingesteld van 2% van het begrotingstotaal. Als we meer geld hebben dan het drempelbedrag roomt het Rijk dit af en stroomt dit in de 'schatkist' van het Ministerie van Financiën. Voor de gemeente Tynaarlo komt 2% in 2026 neer op een drempel van € 2.262.000.

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. Bij de huidige renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor o.a. voorfinanciering van investeringen. Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet.

De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt plaats via de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Het betalingsverkeer tussen het rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt geheel plaats via de BNG.

Saldi- en Kasbeheer

Elke dag worden de saldi van bankrekeningen geraadpleegd en indien nodig worden de saldi van de overige rekeningen afgeroomd ten gunste van de BNG rekening.

Daarnaast wordt debet-saldi bij de BNG weggewerkt middels het aantrekken van kasgeld. Uitgangspunt daarbij is het minimaliseren van de rentekosten en het maximaliseren van de rente-opbrengsten. Geldkassen worden aangetroffen bij de afdeling Publiekszaken, de sporthalen en bij de Zuidlaardermarkt. De gemeente voert een actief debiteuren- en crediteurenbeheer, gericht op het snel incasseren van vorderingen en een correct betalingsgedrag door het betalen op de uiterste vervaldag.

Informatievoorziening

In de jaarrekening wordt verslag gedaan van de treasuryfunctie.

De in deze Financieringsparagraaf aangehouden indeling zal hierbij worden aangehouden.

Toerekening van rente

Onderstaande overzicht geeft aan hoe het saldo van betaalde rente over externe financiering en ontvangen rente over externe financiering wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de taakvelden.

<u>Geen rente over het eigen vermogen</u>		
Renteschema (x 1.000)		
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€	1.336.304
Externe rentebaten	€	-15.000
Totaal door te rekenen externe rente	€	1.321.304
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden		
	€	-204.293
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daarvoor een specifieke lening is aangetrokken	€	-204.293
	€	-
Saldo door te rekenen externe rente	€	1.321.304
Rente over eigen vermogen	€	-
Rente over voorzieningen	€	-
	€	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente	€	1.321.304
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€	1.570.184
Rente resultaat op taakveld treasury	€	-248.880

Bestaande opgenomen geldleningen

Staat van opgenomen geldleningen per 31 december 2026

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum raadsbesluit	Lening nummer	O S R	Jaar van laatste aflossing	Rente percentage	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2025	Opgenomen geldleningen 2026	Rente 2026	Aflossing 2026	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2026
FINANCIERING ALGEMEEN										
15.000.000	B&W25-02-03	BNG 96734	s	2053	4.860	12.364.669		592.083	203.020	12.161.649
4.000.000	B&W29-11-05	BNG101002	s	2030	3.820	800.000		29.656	160.000	640.000
		BNG								
777.434		400090747		2029	5.940	320.705	0	14.873	73.375	247.330
19.777.434	Totaal					13.485.374		636.612	436.395	13.048.979
FINANCIERING WONINGBOUW										
11.560.187	B&W25-07-06	BNG 102047	s	2036	5.110	4.142.400		204.293	385.340	3.757.061
11.560.187	Totaal					4.142.400	0	204.293	385.340	3.757.061
FINANCIERING GRONDEXPLOITATIE										
5.000.000		bng 40112077		2028	990	5.000.000		49.500	0	5.000.000
5.000.000		bng 40113180		2029	90	5.000.000		4.500	0	5.000.000
10.000.000	Totaal					10.000.000	0	54.000	0	10.000.000
41.337.621	ALGEHEEL TOTAAL					27.627.774	0	894.905	821.735	26.806.040

6. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke belastingen, rechten, (bestemmings)heffingen en het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het rijk en de algemene uitkering van het gemeentefonds, een belangrijke bron van inkomsten. Bij de gemeentelijke heffingen worden, in overeenstemming met de omschrijving in de *Notitie lokale heffingen* van de commissie BBV, drie groepen onderscheiden: belastingen, rechten en (bestemmings)heffingen.

Belastingen

Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de inwoner draagt bij aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een gedeelte van de uitgaven wordt betaald.

Rechten en (bestemmings)heffingen

Bij rechten en (bestemmings)heffingen is wel sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten voor de uitoefening van de taak van de gemeente. Voorbeelden van rechten zijn: leges, marktgelden, standplaatsgelden, begraafrechten en voor een deel van de gemeente (Bosgebied Zeegse) reinigingsrecht. Voor rechten geldt dat dat de inkomsten dienen als compensatie voor lasten verbonden aan het leveren van een specifieke individuele dienst. Voorbeelden van (bestemmings)heffingen zijn: de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Inkomsten uit heffingen moeten besteed worden ter bestrijding van lasten die met deze heffingen samenhangen.

Besluit begroting en verantwoording

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt eisen aan de inrichting van de paragraaf lokale heffingen. In het BBV is opgenomen dat wordt ingegaan op:

1. De geraamde inkomsten;
2. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
3. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven en heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan de berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
4. Een aanduiding van de lokale lastendruk;
5. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Met de informatie in deze paragraaf wordt voldaan aan de eisen van het BBV.

Inkomsten

Omschrijving	Geraamde inkomsten 2026
OZB woningen	€ 5.349.843
OZB niet-woningen	€ 1.641.639
Afvalstoffenheffing	€ 3.731.939
Rioolheffing	€ 3.952.858
Forensenbelasting	€ 74.151
Toeristenbelasting	€ 566.732
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	€ 496.761
Omgevingsvergunningen	€ 1.174.746

Beleidsuitgangspunten

In het coalitieakkoord “Iedereen hoort erbij en doet ertoe!” zijn de hoofdlijnen van het beleid voor de periode 2022 tot en met 2026 uiteengezet. Ten aanzien van de verschillende heffingen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- OZB: het streven is de lasten voor inwoners en ondernemers niet meer dan trendmatig te laten stijgen;
- Afvalstoffen- en rioolheffing: kostendekkend niveau;
- Leges: in principe kostendekkend;
- Heffingskorting gemeentelijke belastingen: er zal nagegaan worden of dit instrument, dat momenteel in 5 gemeenten wordt toegepast, ook voor onze gemeente ingevoerd kan worden.

De volgende uitgangspunten die vastgesteld zijn bij de perspectievennota 2026 hanteren we voor de begroting 2026:

Omschrijving	Uitgangspunten 2026 en verder:
OZB tarief woningen	Trendmatige aanpassing van 2%
OZB tarief eigenaar niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2%
OZB tarief gebruiker niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2%
Forensenbelasting	Trendmatige aanpassing van 2%
Toeristenbelasting	Op basis van het raadsbesluit bij vaststelling van de belastingverordening 2025 de tarieven voor 2026 ongewijzigd vaststellen op € 1,15 per overnachting bij campings en accommodaties en € 1,50 voor overige overnachtingen.
Afvalstoffenheffing	Kostendekkend, met eventueel inzet voorziening, waarbij een eventuele verhoging volledig verwerkt wordt in het variabel tarief.
Rioolheffing	Kostendekkend, met eventueel inzet voorziening
Lijkbezorgingsrechten	Tarieven indexeren conform reguliere prijsindexatie van de gemeentelijke begroting.
Leges	Toewerken naar kostendekkend, consistent met voorgaande jaren, niet-gemaximeerde, niet-kostendekkende tarieven verhogen met 5%.

Belastingen

De gemeente Tynaarlo kent de volgende belastingen: onroerendezaakbelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De onroerendezaakbelasting is de belasting die inwoners betalen over hun eigen woning of over het bedrijfspand dat men huurt of bezit. De belasting geldt ook voor panden in aanbouw en voor (onbebouwde) grond. Maatstaf voor de heffing is de WOZ-waarde van het pand. De inkomsten uit onroerendezaakbelasting gaan naar de algemene middelen van de gemeente en kunnen voor verschillende doeleinden worden gebruikt.

Vergelijking onroerendezaakbelasting gemeenten in Drenthe (op basis van tarieven voor 2025)

Gemeente	Gemiddelde WOZ waarde koopwoningen €	OZB tarief woningen %	OZB aanslag woningen met gemiddelde waarde €	OZB tarief niet-woningen %
Aa en Hunze	421.898	0,0927	391	0,3189
Assen	355.028	0,1405	499	0,8653
Borger-Odoorn	362.486	0,1533	556	0,2782
Coevorden	363.992	0,1421	517	0,4294
De Wolden	465.560	0,0838	390	0,3531
Emmen	319.662	0,1298	415	0,5930
Hoogeveen	345.318	0,1258	434	0,5067
Meppel	385.002	0,1130	435	0,7430
Midden-Drenthe	402.948	0,1042	420	0,4928
Noordenveld	443.220	0,0954	423	0,2564
Tynaarlo	482.317	0,0817	394	0,2926
Westerveld	475.019	0,0958	455	0,3369

Bron: www.coelo.nl: Atlas lokale lasten 2025

Forensenbelasting

De forensenbelasting is de belasting die geheven wordt van personen die, zonder in de gemeente een hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar een gemeubileerde woning beschikbaar houden voor zichzelf of hun gezin. Maatstaf voor de heffing is de WOZ-waarde van het pand. De inkomsten uit forensenbelasting gaan naar de algemene middelen van de gemeente en kunnen voor verschillende doeleinden worden gebruikt.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een belasting die geheven wordt van personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven, voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding. Maatstaf voor de heffing is het aantal overnachtingen. De inkomsten uit toeristenbelasting gaan naar de algemene middelen van de gemeente en kunnen voor verschillende doeleinden worden gebruikt.

Rechten en (bestemmings)heffingen

De gemeente Tynaarlo kent de volgende rechten: leges, begraafrechten (lijkbezorgingsrechten) en reinigingsrechten. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, dan wel degene voor wie de dienst is verleend.

Daarnaast kent zij de volgende (bestemmings)heffingen: rioolheffing en afvalstoffenheffingen. Bij bestemmingsheffingen is de relatie tussen dienst en heffing minder strak dan bij de rechten.

Voor zowel de rechten als de heffingen geldt dat zij maximaal kostendekkend mogen zijn. In de Financiële verordening gemeente Tynaarlo heeft de gemeenteraad voorschriften opgenomen voor de kostprijsberekening van de tarieven die in deze paragraaf en de verordeningen gevolgd worden. De belangrijkste bepalingen:

- Bij het berekenen van de kostprijs worden alle directe kosten (incl. rente en afschrijvingen over investeringen) betrokken, alsmede de overhead en compensabele btw;
- De gedeelde inkomsten van het kwijtscheldingsbeleid blijven uitdrukkelijk buiten de kostendekkendheidsberekening;
- Bij het toerekenen van overhead aan de kostprijs wordt uitgegaan van het aandeel in de totale overheadkosten op basis van urenbesteding;
- Bij de toerekening van rente wordt de omslagrente gehanteerd die jaarlijks met de begroting wordt vastgesteld.

Legesverordening

Het uitgangspunt is dat de tarieven van de gemeentelijke dienstverlening kostendekkend zijn. Met het voorbehoud dat niet gemaximeerde, niet kostendekkende tarieven met maximaal 5% verhoogd worden teneinde te grote schokken in eventuele tariefbijstellingen te voorkomen. Er zijn tarieven (veelal burgerzaken) die wettelijk gemaximeerd zijn.

De bij de legesverordening behorende tarieventabel bestaat, aansluitend op de opzet van de nieuwe modelverordening van de VNG, uit drie hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 omvat de algemene dienstverlening zoals de burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, opvragen van gegevens uit de basisregistratie of stukken van het gemeentearchief.
- Hoofdstuk 2 heeft betrekking op de omgevingsvergunningen op basis van de met ingang van 1 januari 2024 inwerking tredende Omgevingswet.
- Hoofdstuk 3 bestaat uit vergunningen die onder de werking van de Europese Dienstenrichtlijn vallen, zoals drank- en horecavergunningen, evenementen, standplaatsen en registratie kinderopvang.

Kruissubsidiëring tussen de verschillende belastbare feiten in de belastingverordening is mogelijk. Het is mogelijk dat de gemeenteraad een bepaald tarief hoger vaststelt dan de gemeentelijke kosten om daarmee een ander tarief bewust lager te houden. Een aldus bepaalde tariefstelling mag volgens de wetgever niet in strijd komen met algemene rechtsbeginselen en evenmin mag er sprake zijn van willekeur of onredelijke heffing.

Voor de diensten die onder de Europese Dienstenrichtlijn (hoofdstuk 3) vallen geldt dat ze per paragraaf niet meer dan kostendekkend mogen zijn.

De kostendekkendheid van de totale legesverordening is 93,35%. Onderstaand een overzicht van de kostendekkendheid van de verordening en de daarbij behorende hoofdstukken:

Totale legesverordening	Totale kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Totaal	€ 2.111.399	€ 2.013.323	95,35%

Hoofdstuk 1

Per paragraaf in hoofdstuk 1 van de tarieventabel is sprake van de volgende kostendekking:

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	Totale kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Burgerlijke stand	€ 50.019	€ 49.987	99,94%
Reisdocumenten	527.861	€ 522.606	99,00%
Rijbewijzen	€ 152.753	€ 152.218	99,65%
Basisregistratie personen	€ 23.326	€ 15.218	65,24%
Overige publiekszaken	€ 8.224	€ 7.494	91,13%
Gemeentearchief	€ 97	€ 78	80,41%
Muziek- en collectevergunningen	€ 1.102	€ 439	39,84%
Bijzondere wetten	€ 82.037	€ 45.063	54,93%
Diversen	€ 28.650	€ 17.269	60,28%
	€ 874.069	€ 810.372	92,71%

Hoofdstuk 2

Bij de omgevingsvergunningen is sprake van de volgende mate van kostendekking:

Hoofdstuk 2 Dienstverlening in het kader van de Omgevingswet	Totale kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Activiteiten m.b.t. bouwwerken	€ 814.678	€ 986.842	121,13%
Activiteiten m.b.t. cultureel erfgoed	€ 5.704	€ 1.920	33,66%
Milieubelastende activiteiten	€ 12.299	€ 13.926	113,23%
Aanlegactiviteiten	€ 79.843	€ 14.931	18,70%
Overige activiteiten	€ 41.189	€ 3.703	8,99%
Maatwerkvoorschriften bij bouwwerken	€ 3.941	€ 4.464	113,27%
Overige tarieven	€ 30.241	€ 25.416	84,04%
Modaliteiten	€ 196.881	€ 119.481	60,69%
	€ 1.184.776	€ 1.170.683	98,81%

Hoofdstuk 3

Ten aanzien van titel 3 van de tarieventabel is tenslotte sprake van de volgende mate van kostendekking:

Hoofdstuk 3 Dienstenrichtlijn	Totale kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Horeca	€ 16.740	€ 16.381	97,86%
Organiseren evenementen	€ 35.814	€ 15.887	44,36%
	€ 52.554	€ 32.268	61,40%

Volgens de Europese Diensten Richtlijn (EDR) mogen de baten in de paragrafen van dit hoofdstuk niet hoger zijn dan de lasten. Wij voldoen hieraan.

Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)

Het oppervlak van de begraafplaatsen bestaat voor 28% uit graven voor onbepaalde tijd. In de op 11 juni 2019 door de gemeenteraad vastgestelde notitie "Begraven in Tynaarlo" is voorgesteld 28% van de lasten te corrigeren voor graven met rechten voor onbepaalde tijd. Deze lasten worden niet meegenomen in de doorrekening van de begraafrechten. Dit percentage dient iedere vier jaar herijkt te worden.

Na de correctie bedragen de lasten € 594.434 en de baten € 434.551 (inclusief mutatie voorziening), waarmee de kostendekkendheid in 2026 uitkomt op 73%.

BEGRAAFRECHTEN								
	Totale lasten	Overhead	Correctie 28%	Eind totaal lasten	Opbrengsten rechten	Inzet voorziening	Overige opbrengsten	Kosten dekking
Begraafrechten	579.778	245.824	-231.169	594.434	496.761	-62.210	1.777	73%

Rioolheffing

Conform de uitgangspunten uit het eind 2022 vastgestelde Gemeentelijk water- en rioleringsplan (GWRP) 2023-2027 stijgen de tarieven jaarlijks met 5% (plus indexatie) naar een kostendekkend tarief zonder inzet voorziening. De rioolheffing wordt geheven ten laste van degene die een perceel van waaruit water op de riolering afgevoerd wordt gebruikt. Met deze heffing worden de lasten bestreden die verbonden zijn aan de inzameling, het transport en verwerking van (huishoudelijk) regenwater en de nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Maatstaf voor de heffing is het aantal kubieke meters afvalwater dat vanuit het perceel wordt afgevoerd.

Huishoudens betaalden in 2025 € 203,70 per jaar (tarief kleingebruiker). Het tarief in 2026 zal naar verwachting € 233,50 bedragen. De definitieve tarieven zullen bij het behandelen van de gemeentelijke belastingverordeningen eind 2025 vastgesteld worden.

RIOOLHEFFING							
	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Opbrengsten heffing	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Kosten dekking
Rioolheffing	3.065.830	534.633	406.664	3.977.860	4.007.127	29.267	100%

De rioolheffing is 100% kostendekkend, *met inzet van de voorziening riolering* (in dit overzicht verwerkt als een *vermindering* op de *totale lasten*). Deze inzet wordt geraamd op € 349.814. De voorziening, waaruit het feitelijke incidentele tekort gedekt wordt, is ultimo 2026 naar verwachting leeg. Bij de actualisatie van het GWRP vanaf 2027 zal beoordeeld moeten worden of een bijstelling van de uitgangspunten voor het bepalen het tarief noodzakelijk is.

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing worden de lasten bestreden die verbonden zijn aan de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. De heffing vindt plaats ten laste van de gebruiker van het perceel van waaruit huishoudelijk afval aangeboden kan worden. Maatstaf voor de heffing is een vast bedrag per perceel, aangevuld met een variabel tarief dat afhangt van de frequentie en/of omvang van het aangeboden afval.

Voor 2026 worden de volgende tarieven voorzien:

Inzameling huishoudelijk afval:

• Kilotarief	€ 0,15 per kilo	(2025: € 0,15)
• Aanbiedtarief	€ 1,42 per keer	(2025: € 1,50)
• Vastrecht	€ 180	(2025: € 180)

Ondergrondse containers:

- Kleine inworp (een bak van 30 liter) € 0,27 per keer (2025: € 0,27)
- Grote inworp (een bak van 60 liter) € 0,54 per keer (2025: € 0,54)
- Vastrecht € 180 (2025: € 180)

Rolcontainers:

- Kilotarief € 0,15 per kilo (2024: € 0,15)
- Vastrecht € 180 (2025: € 180)

Milieustraat:

- Kilotarief € 0,15 per kilo (2024: € 0,15)

Voor de rolcontainers wordt geen aanbiedtarief in rekening gebracht. Dit vanwege het feit dat de aanbieders in deze containers niet kunnen differentiëren in hun aanbodgedrag. Het restafval en de GFT-fractie kunnen niet gescheiden aangeboden worden.

De in het tarief voor afvalstoffenheffing te verrekenen totale netto kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval dalen in de begroting 2026 iets ten opzichte van de raming in de begroting 2025. Dit vertaalt zich in een verlaging van het aanbiedtarief.

De definitieve tarieven zullen bij het behandelen van de gemeentelijke belastingverordeningen eind 2025 vastgesteld worden.

AFVALSTOFFENHEFFING							
	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Opbrengsten heffing	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Kosten dekking
Afvalstoffenheffing	3.096.962	425.484	446.133	3.731.939	3.968.579	236.640	100%

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.

Vergelijking woonlasten in de gemeenten in de provincie Drenthe

*Heffingen en woonlasten **meerpersoonshuishoudens** 2025 op basis van de gemiddelde woningwaarde van een koopwoning*

Gemeente	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Woonlasten €
Aa en Hunze	265	196	852
Assen	282	177	959
Borger-Odoorn	241	255	1.051
Coevorden	254	233	1.004
De Wolden	257	237	884
Emmen	310	243	968
Hoogeveen	287	164	885
Meppel	230	186	851
Midden-Drenthe	239	247	905
Noordenveld	295	326	1.043
Tynaarlo	238	204	835
Westerveld	250	213	919

Bron: www.coelo.nl: Atlas lokale lasten 2025

Heffingen en woonlasten éénpersoonshuishoudens 2025 op basis van de gemiddelde woningwaarde van een koopwoning

Gemeente	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Woonlasten €
Aa en Hunze	199	196	786
Assen	209	177	885
Borger-Odoorn	205	255	1.016
Coevorden	235	233	985
De Wolden	182	213	786
Emmen	277	243	935
Hoogeveen	204	164	802
Meppel	230	186	851
Midden-Drenthe	194	247	860
Noordenveld	248	326	996
Tynaarlo	209	204	807
Westerveld	220	213	888

Bron: www.coelo.nl: Atlas lokale lasten 2025.

Uit bovenstaande vergelijking kan worden afgeleid dat de woonlasten in de gemeente Tynaarlo in 2025 tot de laagste in Drenthe behoren.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de *Verordening kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen gemeente Tynaarlo 2023*. Belastingplichtigen met een minimuminkomen kunnen kwijtschelding van gemeentelijke afvalstoffenheffing en rioolheffing aanvragen. Ook wordt de onroerendezaakbelasting kwijtgescholden. Door het wegvallen van de gebruikersbelasting voor woningen komt dit laatste maar in een beperkt aantal gevallen voor.

Kwijtschelding afvalstoffenheffing

Geschat wordt dat in 2026 voor € 72.000 aan afvalstoffenheffing wordt kwijtgescholden.

Kwijtschelding rioolheffing

Geschat wordt dat in 2026 voor € 59.000 aan rioolheffing wordt kwijtgescholden.

Kwijtschelding onroerende zaakbelasting

Geschat wordt dat in 2026 voor € 500 aan OZB wordt kwijtgescholden.

7. Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa, Veiligheidsregio Drenthe, Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe, Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, Meerschop Paterswolde, Recreatieschap Drenthe en Publiek Vervoer.

Vennootschappen en coöperaties

NV Holding Enexis, Waterleidingmaatschappij Drenthe en Bank Nederlandse Gemeenten.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging Drentse Gemeenten, Vereniging Nederlandse Gemeenten en Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN).

Overige verbonden partijen

Vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen-Assen, Regeling zonder meer Noordmidden-Drentse samenwerking.

Gerelateerde partijen

Stichting Zwembaden Tynaarlo, Stichting Biblionet en Stichting Baasis.

Verbonden partij	Belang Tynaarlo op totale begroting	Bijdrage (-) / ontvangst (+) 2026	Bijdrage (-) / ontvangst (+) 2025*
Gemeenschappelijke regelingen			
Werkplein Drentsche Aa (WPDA)	17 %	-4.797.000	-4.235.000
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	5,8 %	-1.967.698	-1.940.267
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	4,7 %	1.525.332	-1.506.717
Omgevingsdienst Drenthe (ODD)	4,6 %	-1.281.149	-1.216.575
Meerschop Paterswolde	14,5 %	-130.795	-126.962
Recreatieschap Drenthe	6,25 %	-82.729	-80.052
Publiek Vervoer	2,31 %	25.330	-30.216
Totaal Gemeenschappelijke regelingen		-€ 9.810.033	-€ 9.135.789
* = geactualiseerde begroting 2024			
Vennootschappen en coöperaties			
NV Holding Enexis	0,19 %	275.552	275.552
NV Waterleiding Maatschappij Drenthe	2,31 %	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten NV	0,08 %	99.730	99.730
Totaal vennootschappen en coöperaties		€ 375.282	€ 375.282
Stichtingen en verenigingen			
Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)	7,5 %	-30.200	-30.109
Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)	0,08 %	-64.000	-63.532
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)	0,19 %	-340	-340
Totaal stichtingen en verenigingen		-€ 94.540	-€ 93.981
Overige verbonden partijen			
Regio Groningen-Assen	4,5 %	-151.000	-300.003
Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)	14 %	140.039	-138.807
Totaal overige verbonden partijen		-€ 291.039	-€ 438.810
Totale bijdrage		-€ 9.820.330	-€ 9.293.298

Overzicht gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa (WPDA), GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 4.797.000	€ 800.000	€ 931.000	€ 11.273.000	€ 11.437.000*	€ 2.958.000
Doel	Uitvoeren van taken op het gebied van Werk en Inkomen, waaronder de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2024 € 4.235.000 bij. De bijdrage van de gemeente Tynaarlo is 17% van de totale begroting van WPDA, die van Assen 70% en Aa en Hunze 13%.				
Ontwikkelingen/risico	De begroting is grondig doorgelicht en beperkt tot wat wettelijk verplicht en onvermijdelijk is, zoals loon- en prijsbijstellingen. Daardoor bevat deze begroting kwetsbaarheden, waarvan de impact op de (gemeentelijke) financiën op dit moment niet volledig te ramen is. Het gaat daarbij onder meer om de uitvoering van beleidsambities uit de kadernota en verplichtingen op het gebied van dataverwerking en informatiebeveiliging.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 en de begroting 2026.				

Veiligheidsregio Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.967.698	€ 2.453.174*	€ 3.102.220*	€ 26.326.032*	€ 26.326.000*	€ 834.437*
Doel	Uitvoeren van brandweerbijstand, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de burgemeesters van de twaalf Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 5,8 % bij aan de begroting middels een jaarlijkse bijdrage voor 2026 € 1.967.698.				
Ontwikkelingen/risico	Voornemen voor 2026 is onder andere: • Uitrollen programma "toekomstbestendige brandweerbijstand". • Extra bluswatervoorzieningen in de natuur ten behoeve van natuurbrand. • Versterken en door ontwikkelen van de informatiepositie voor, tijdens en na crises. • Netwerk ontwikkelen rondom veerkracht van de niet-acute zorg. • Investeren in een robuuste organisatie ten behoeve van bedrijfscontinuïteit.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 en de begroting 2026.				

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.525.332	€ 2.526.000*	€ 2.998.000*	€ 9.394.000*	€ 8.956.000	€ 328.000*
Doel	Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Het belang van Tynaarlo in de GGD bedraagt ca. 4,7%. In 2026 draagt de gemeente € 1.525.332 bij aan de GGD voor jeugdgezondheidszorg van 4 tot 18 jaar, overige programma's en Veilig Thuis Drenthe. De bijdrage 2026 voor VTD is € 409.520.				
Ontwikkelingen/risico	N.v.t.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2025 van de GGD. Het resultaat betreft het boekjaar 2024.				

Omgevingsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.281.149	€ 661.000*	€ 1.837.000*	€ 5.109.000*	€ 8.908.000*	€ 1.177.000*
Doel	Provinciale samenwerking (gemeente en provincie) ter behartigen van de belangen op het gebied van milieuvoorschriften.				
Bestuurlijk belang	College- Statenregeling met afvaardiging van wethouders uit de Drentse gemeenten en de gedeputeerde van de provincie Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4,6 % bij aan de begroting 2026 met een bijdrage van € 1.281.149.				
Ontwikkelingen/risico	In verband met kortingen op het Gemeentefonds (het zogenaamde 'ravijnjaar') zijn alleen de indexeringsafspraken meegenomen en een reservering voor de aanbesteding van het zaakstelsel. Samen met onze opdrachtgevers worden in het Jaarprogramma 2026 uitvoeringskeuzes gemaakt.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 en de begroting 2026 van de ODD.				

Meerschapp Paterswolde, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 130.795	€ 474.000*	€ 474.000*	€ 1.960.000*	€ 2.011.000*	-€ 3.000*
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging vanuit de raden en de colleges van de gemeenten Groningen en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14,5% bij aan de begroting in 2025 met € 125.249.				
Ontwikkelingen/risico	Onzekerheid zit in het onderdeel bestrijding van invasieve exoten. De uit te voeren werkzaamheden zijn wel in de begrotingen opgenomen. Elk jaar is het de vraag of dit voldoende is, dit is mede afhankelijk van de weersomstandigheden. Er wordt nauw samengewerkt met provincie en waterschap om de invasieve exoten in toom te houden. Op dit moment is het risico voldoende afgedekt in de begroting.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2026 van het Meerschapp Paterswolde.				

Recreatieschap Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 82.729	€ 1.607.032*	€ 1.624.308*	€ 879.033*	€ 967.566	€ 202.313*
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van recreatie en toerisme.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging van raden en colleges van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2025 voor 6,25% bij aan de begroting met een bedrag van € 64.889.				
Ontwikkelingen/risico	In verband met het ravijnjaar is de begroting realistisch en doelmatig zonder aanvullende investeringsverzoeken. Er wordt gekozen om een efficiency slag te maken wat een structurele besparing oplevert t.o.v. de begroting 2025.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van het Recreatieschap.				

Publiek Vervoer, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 25.330	€ 497.000*	€ 286.000*	1714.000*	€ 10.000*	€ 129.693
Doel	Vervoer van inwoners met een beperking in Groningen en Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsorganisatie van de gemeenten in de provincies Drenthe en Groningen en het dagelijks bestuur van het ov-bureau Groningen-Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 2,31 % bij aan de begroting in 2025 met een bedrag van € 25.330.				
Ontwikkelingen/risico	De aanbesteding van de nieuwe vervoerscontracten wordt in de loop van 2026 afgerond. Ingangsdatum is 1 augustus 2026.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2026 van Publiek Vervoer Groningen – Drenthe. Het resultaat heeft betrekking op het boekjaar 2024.				

Overzicht vennootschappen en coöperaties

NV Holding Enexis					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 275.552	€ 5,3 miljard*	€ 5,5 miljard*	€ 5,1 miljard*	€ 5,19 miljard*	€ 254 miljoen*
Doel	Netbeheerder voor gas- en elektriciteit.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	0,19% van het aandelenkapitaal (285.485 aandelen). De gemeente Tynaarlo ontvangt dividend naar rato van het aantal aandelen.				
Ontwikkelingen/risico	De energietransitie heeft gevolgen voor de activiteiten en het investeringsniveau van het bedrijf. Netwerken moeten worden uitgebreid en verzaamd. Enexis heeft door middel van aandeelhoudersleningen haar eigen vermogen versterkt om de uitbreiding van het netwerk voor de energietransitie te kunnen financieren. Onze gemeente heeft daar geen bijdrage aan geleverd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de gepubliceerde resultaten uit het jaarverslag 2024 van Enexis Holding NV.				

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	€ 56,4 miljoen*	€ 60,0 miljoen*	€ 182,6 miljoen*	€ 195,2 miljoen*	€ 3,6 miljoen*
Doel	Drinkwatervoorziening voor de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. 45 stemmen van de 1946 in totaal. Dus 2,31%.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 45 (2,31%) van de in totaal 1946 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van €2.250.				
Ontwikkelingen/risico	Het grondwater, waar WMD drinkwater van maakt, raakt meer en meer vervuild. Omdat deze stoffen moeilijk te verwijderen zijn moet het water aanvullend worden gezuiverd door middel van geavanceerde nieuwe zuiveringstechnieken om er drinkwater van te maken.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van de WMD.				

Bank Nederlandse Gemeenten NV					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 99.730	€ 4,7 miljard*	€ 4,8 miljard*	€ 110,9 miljard*	€ 123,2 miljard *	€ 294 miljoen*
Doel	Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De gemeente Tynaarlo bezit 43.243 aandelen (0,08%). Elk aandeel heeft een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo ontvangt dividend naar rato van het aantal aandelen.				
Ontwikkelingen/risico	Vanuit bancaire oogpunt was 2024 een goed jaar met gezonde financiële resultaten. BNG Bank heeft 11,7 miljard euro aan nieuwe langlopende leningen gerealiseerd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van de BNG.				

Overzicht stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 64.000	€ 56,3 miljoen*	€ 60,4 miljoen*	€ 118,8 miljoen*	€ 195,6 miljoen*	-€ 0,6 miljoen*
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten haar inwoners optimaal kunnen bedienen.				
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft stemrecht in de ledenvergaderingen van de VNG.				
Financieel belang	Voor 2025 wordt € 63.532 bijgedragen aan de VNG.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het financieel jaarverslag 2024 van de VNG.				

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 30.109	€ 76.000*	€ 66.000*	€ 547.000*	€ 500.000*	€ 6.000*
Doel	De Vereniging van Drentse gemeenten (VDG) is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: kennis en expertise, netwerken en ontmoeten, afstemmen en samenwerken, en interne en externe verbindingen realiseren.				
Bestuurlijk belang	De burgemeesters van de Drentse gemeenten zijn lid van het algemeen bestuur.				
Financieel belang	Voor 2025 draagt de gemeente € 0,86 per inwoner bij aan de VDG. Daarnaast voert de VDG nog andere projecten uit waarvoor ze apart een factuur versturen (o.a. veteranendag, onderwijsmonitor, procesbegeleiding Drents Zorglandschap).				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de VDG.				

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 340	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Doel	Vertegenwoordigen van de belangen van de (kleine) aandeelhouders van Essent.				
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.				
Financieel belang	Het financiële belang in de vereniging is minimaal. Er wordt contributie aan de VEGANN betaald op basis van € 0,01 per inwoner.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Overzicht overige verbonden partijen

Convenant Regio Groningen-Assen					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 151.000	€ 7,97 miljoen*	€ 11,5 miljoen*	€ 1,74 miljoen*	€ 2,42 miljoen*	-€ 3,47 miljoen*
Doel	Deelnemers onderschrijven de inzet op integrale ontwikkeling en versterking van de regio via inzet op de pijlers: Economie, Mobiliteit en Wonen.				
Bestuurlijk belang	Stuurgroep met bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de provincies en deelnemende gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4 % bij aan de begroting.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024 van Regio Groningen – Assen.				

Regeling zonder meer Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 138.807	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Doel	De vijf gemeenten uit Noord- en Midden Drenthe (NMD) kopen samen ondersteuning in op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet.				
Bestuurlijk belang	De 'regeling zonder meer' is een gemeenschappelijke regeling, een vorm van samenwerking die in de wet geregeld is. De vorm van deze regeling is een set afspraken over publiekrechtelijke samenwerking. De verantwoordelijkheden van de colleges en gemeenteraden veranderen niet en de medewerkers blijven in dienst van de eigen gemeente.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14 % bij aan de begroting.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

8. Kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij u inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn de fysieke bezittingen die onze gemeente gebruikt om haar taken en diensten uit te voeren, zoals wegen, riolering, gebouwen, groenvoorzieningen, etc. Ze zijn essentieel voor het functioneren van de gemeente en het leveren van diensten aan onze inwoners. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is medebepalend voor het voorzieningenniveau en de uitstraling van de gemeente.

Algemene financiële kaders met betrekking tot kapitaalgoederen

Financiële verordening

Op 19 september 2023 is onze financiële verordening door de raad vastgesteld. In deze verordening gaat artikel 22 specifiek in op kapitaalgoederen. Dit artikel draagt het college op ten minste eens in de vier jaar een onderhoudsplan voor de openbare ruimte en onderhoud gebouwen op te stellen en aan de gemeenteraad aan te bieden. Sinds de invoering van de omgevingswet is het niet meer verplicht een gemeentelijk rioleringsplan op te stellen en door de raad te laten vaststellen. Het vigerende rioleringsplan (GRP) is nog wel door de raad vastgesteld en loopt tot 31 december 2027. Een nieuw gemeentelijk rioleringsplan zal op grond van Artikel 3.14 van de Omgevingswet door het college worden vastgesteld.

Nota activeren, waarderen en afschrijven 2020

De nota activeren, waarderen en afschrijven 2020 is vastgesteld door de raad op 12 mei 2020. In deze nota staat hoe we financieel omgaan met investeringen en met onderhoudslasten.

Beheer openbare ruimte (BOR)

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario 'sober en degelijk' zijn toen voor de verschillende gebieden in de openbare ruimte kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Jaarlijks wordt de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groen en wegen), door een externe partij, doorgelicht. De algemene conclusie is dat we de buitenruimte wat betreft groen en wegen op een afgesproken basisniveau wordt onderhouden.

Beheerplannen

De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte. We willen deze schoon, heel en veilig houden. Daarom hebben we beheerplannen opgesteld. In de plannen is beschreven welke maatregelen de gemeente neemt voor onderhoud, reparatie en vervanging. Zo is er een goede basis voor de verschillende werkzaamheden in de openbare ruimte. De beheerplannen worden elke vier jaar opnieuw opgesteld.

Beleid

Nr.	Onderhoudsactiviteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1a.	Wegen	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Wegen SPV	Nee	2025-2029

Nr.	Onderhoudsactiviteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1b.	Wegenbeheerplan	Beheer Openbare Ruimte (BOR)		ja	2025-2029
2.	Openbare verlichting	Licht in de openbare ruimte		nee	Naar raad in Q4 2025
3.	Kunstwerken en beschoeiing.	Beheer Openbare Ruimte (BOR).		Nee	2025-2029
4.	Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) Lokale Adaptatiestrategie Klimaatbeleid	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Gemeente Tynaarlo LAS Lokale Uitvoeringsagenda (LUA)	Ja	2023-2027 2023 2024-2030
5.	Groen	Beheer Openbare Ruimte (BOR) Landschapsontwikkelingsplan Invasieve exoten Biodiversiteit Bomenstructuurplan Monumentale en herdenkingsbomen Groene Dorpenplan, Speelruimteplan Overhoeken (verkoop snippergroen). Beheerplan Groen.	FSC Bosplan BOSS	Nee	Bomenbeleid wordt vastgesteld bij herziening APV Q4 2025 Raad november 2025 Naar college in Q4 2025
6.	Gebouwen	Sober en doelmatig.	Ultimo	Ja	Wordt jaarlijks voor de komende 10 jaar vastgesteld.

Wegbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca. 480 km. Het aantal km fietspad bedraagt 110 km. Dit gaat van doorgaande paden tot aan kleine recreatieve schelpenpaden. Aan zandwegen is 44 km in onderhoud.

De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 185 km. Daarnaast zijn er nog 78 vaste bruggen en een sluis.

De verandering van het klimaat en intensiteiten van de regenbuien zijn met name bij de zandpaden zichtbaar. In en na een natte periode is er meer schaduw (diepe uitspoeling) aan de zandpaden en overlast voor omgeving. Er moet vaker worden hersteld. Als voorbeeld gelden Hunebedpad in Midlaren en Oude Coevorderweg in Zuidlaren. Aan het Hunebedpad is inmiddels een goot aangelegd. Er wordt in de komende jaren gekeken of het huidige beheer budget toereikend is. Uitgangspunt van beleid is behoud van onze zandpaden.

	Km	M²	Aantal
<i>Asfaltwegen binnen de bebouwde kom</i>	96	503.714	669
<i>Asfaltwegen buiten de bebouwde kom</i>	162	651.240	376
<i>Fietspaden</i>	110	237.892	675
<i>Voetpaden</i>	185	374.830	3027
<i>Zandwegen</i>	44	162.246	86
<i>Totaal asfalt</i>	317	1.292.463	1399
<i>Totaal elementenverharding</i>	396	1.284.770	9207
<i>Lichtmasten</i>			8615

De 'wandel'paden die onder groen vallen zijn niet in deze tabel opgenomen. Reconstructies en jaarlijks bijwerken van de data zorgt voor wat schommelingen in de aantallen.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de wegen uit. Hierbij kijken we naar functie van het wegvak, type verharding, intensiteiten, enz. De wegininspectie (CROW methode) wordt uitgevoerd na de winter door eigen personeel, waarna de benodigde herstelwerkzaamheden conform de aanbestedingsregels aanbesteed wordt.

Wijziging op beleidskader

Geen

Budgetten wegen

Omschrijving	2024 Rekening	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Onderhoud wegen	1.712.229	2.140.620	2.181.822	2.226.889	2.243.629	2.293.224
Kapitaallasten wegen	204.706	298.707	352.743	598.437	597.441	594.124
Onderhoud verlichting	125.870	118.883	121.853	125.148	128.293	131.487
Kapitaallasten verlichting	130.034	129.323	167.398	214.276	237.463	237.799
Totaal	2.172.839	2.687.533	2.823.816	3.164.751	3.206.826	3.256.634

Bedragen afgerond op € 1.000

Lichtmasten

Middels het, nog aan de raad aan te bieden, nieuwe technische beheersplan 'Licht in de openbare ruimte' wordt voor de periode 2026-2039 de nieuwe lijn uitgezet hoe technisch om te gaan met verlichting in de openbare ruimte.

Binnen het huidige onderhoudsbudget (hoofdstuk 2.1) worden geen vervangingen van armaturen/lampen en lichtmasten uitgevoerd. Dit budget wordt enkel gebruikt voor het dagelijks onderhoud, verhelpen storingen en veiligstellen bij calamiteiten. Voor het terugdringen van het energieverbruik zullen er meer grootschalige vervangingen moeten plaats vinden waarbij extra geïnvesteerd zal moeten worden. Hiervoor is een beheerplan opgesteld voor vijf jaar, voor de afgelopen jaren waren middelen beschikbaar gesteld, voor de komende jaren moeten er opnieuw middelen worden gevoteerd.

In het kader van 'licht waar het licht moet zijn en donker op plekken waar het kan', worden waar mogelijk lichtmasten verwijderd voor besparingen op energie- en onderhoudskosten. Jaarlijks worden, naast het regulier onderhoud en het oplossen van storingen, lichtmasten vervangen en (verouderde) armaturen met hogere vermogens verwijderd. Als vervanging wordt voor passende led armaturen gekozen.

Samen met gemeente Midden Drenthe en gemeente Noordenveld is gezamenlijk een beheercontract opgesteld en daarnaast een bestek vervaardigd voor het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen. Deze zijn inmiddels ieder voor zich aanbesteed.

Kunstwerken en beschoeiing

Basisgegevens/uitgangspunten

	Meter	Aantal
Betonbruggen		60
Houten bruggen		16
Sluizen		1
Stalen beschoeiing	3317	
Kunststof beschoeiing	1475	
Houten beschoeiing	4145	
Betonnen beschoeiing	90	

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002, en dit in 2015 bestendigd, besloten om voor de kunstwerken en beschoeiing uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud. Het reguliere onderhoud bestaat uit het schoonmaken en desgewenst schilderen van de bruggen, vervangen van enkele planken en het repareren van betonerosie.

Wijziging op beleidskader

Geen

Toekomst

Er heeft in 2023 een externe inspectie plaatsgevonden van alle bruggen waarbij zowel het onderhoud op de korte als de middellange termijn inzichtelijk is gemaakt. De resultaten van deze inspectie zijn opgenomen in het beheerplan Kunstwerken 2025-2029. Onderhoud bestaat uit schilderen, planken vervangen, coaten beton, betonreparatie en incidenteel vervangen van lichte houten beschoeiingen. Door gewijzigde regelgeving is bij een deel van de bruggen de draagkracht onvoldoende volgens de huidige eisen. De afgelopen jaren is er aanvullend onderzoek naar gedaan. Dit zijn kostbare onderzoeken, omdat er van de bestaande bruggen weinig aanleggegevens bekend zijn. Inmiddels zijn 6 betonnen bruggen uit de jaren 50 en 60 doorgerekend. Hieruit bleek de draagkracht niet conform de huidige normen te zijn. Vier van deze bruggen zijn reeds vervangen (Oude Dijk, Nieuwe Dijk, Zwetdijk en Kibbelslaglaan). De brug in de Bunnerveenseweg wordt in 2025 vervangen en de voorbereiding voor de vervanging van de brug in de Knijpe is gestart.

Budgetten kunstwerken en beschoeiing

Omschrijving	2024 Rekening	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Onderhoud	368.149	443.945	392.338	402.950	413.074	423.358
Kapitaallasten	24.922	29.020	87.323	128.048	154.516	153.451
Totaal	393.071	472.965	479.661	530.998	567.590	576.809

Bedragen afgerond op € 1.000

Rioolbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt 361 km vrij vervalriolering, 132 km persleiding, 440 drukunits, 95 rioolgemalen, 7 randvoorzieningen en 7 IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). In totaal zijn 15.538 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioolstelsel. In 2026, gaan we weer een aantal riolen, gemalen vervangen dan wel renoveren (jaarlijks terugkerend).

	Km	Aantal
<i>Rioolaansluitingen</i>		15.538
<i>Rioolgemalen</i>		95
<i>Randvoorzieningen</i>		7
<i>Trottoir- en straatkolken</i>		17.530
<i>Vrij vervalriolering</i>	361	
<i>Drukleiding</i>	132	
<i>Individuele Behandeling Afvalwater</i>		7
<i>Drukunits</i>		440

Beleidskader

Het Gemeentelijk Water en Riolerings Plan (GWRP) is de weerslag van de wettelijke verplichting dat de gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu, het onderhoud en nieuwe ontwikkelingen van het rioolsysteem en wordt eens in de vier jaar geactualiseerd.

Onder de Omgevingswet is het GWRP formeel een Gemeentelijk Water- en Riolerings Programma geworden

In december 2022 heeft de raad de huidige versie van het GWRP vastgesteld. Onderdeel in het GWRP is de planning van uitvoering en de hoogte van de heffing.

Als de planning van uitvoering wordt bijgesteld, heeft dit gevolgen voor de heffing. Jaarlijks wordt de rioolheffing bepaald en afgestemd op de werkelijke uitgaven.

In het huidige GWRP zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de omgevingswet, stresstesten en klimaatadaptatie meegenomen.

In augustus/september 2025 is de S.A. Haadsmatraat in Vries aangepakt. De straat is al een aantal keren hersteld na verzakking. Het riool wordt vervangen en daarna de straat weer hersteld. De werkzaamheden worden gecombineerd met de vervanging van kabels en leiding door nutsbedrijven.

Voor 2026 staan een aantal rioolvervangingen op de planning:

Rioolvervanging Leenakkersweg en omgeving

In 2026 starten we met het vervangen van de bestaande riolering in de Leenakkersweg, Julianalaan, Oranjelaan, Esweg, Ericalaan, Schutsweg, Nordhoff en Westeind, Kerkbrink in Zuidlaren. Het oude riool vervangen we door een gescheiden riolering. De werkzaamheden worden gecombineerd met de vervanging van kabels en leidingen door Enexis en de WMD.

Zeijen

In Zeijen wordt een rwa-riool aangelegd om een wateroverlast knelpunt te verminderen.

Westlaren

De uitvoering van Westlaren is gereed in Q 4 2026

Eelde

In Eelde wordt in 2026 een afkoppelleiding gelegd tussen het centrum en de waterberging in Spierveen.

Klimaatadaptatie

In 2023 is de Lokale Adaptatiestrategie door de raad vastgesteld. In dit document worden de kaders geschetst voor we omgaan met de gevolgen van het veranderende klimaat in Tynaarlo. Voor het onderdeel wateroverlast is dit een nadere uitwerking van het GWRP. Het gaat ook over hitte, droogte, overstromingsrisico, bodemdaling en verzilting. De Lokale Adaptatiestrategie is in 2024 uitgewerkt in een Lokale Uitvoeringsagenda 2024-2030. Deze agenda is in september 2024 in de raad vastgesteld en is inmiddels in uitvoering.

Wijziging op beleidskader

Geen

Budgetten riolering

Omschrijving	2024 Rekening	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Onderhoud	967.415	739.136	939.985	959.729	1.015.527	1.037.904
Kapitaallasten*	1.046.457	1.158.476	1.215.360	1.442.315	1.566.927	1.632.607
Totaal	2.013.872	1.897.612	2.155.345	2.402.044	2.582.454	2.670.511

* excl. nog geplande investeringen GRP. De financiën zijn in vergelijking tot eerdere jaren beter toegespitst op acties uit het GWRP. Dat resulteert in wat hogere kosten.

Bedragen afgerond op € 1.000

Groenbeheer

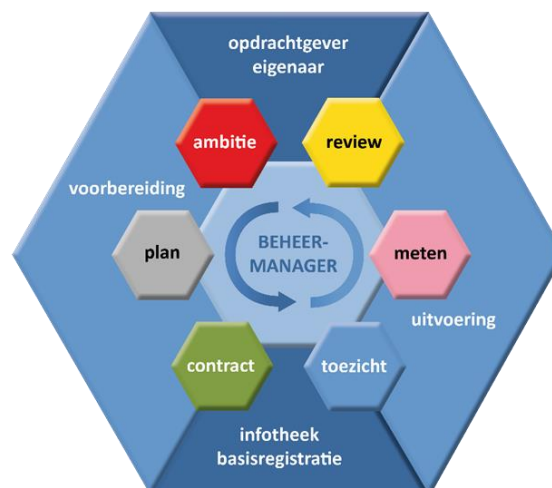
Het totaal te beheren areaal groen is 606 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

	Ha	Aantal
<i>Cultuurlijke beplanting</i>	90	
<i>Natuurlijke beplanting</i>	154	
<i>Intensief gras (gazon)</i>	74	
<i>Extensief gras (berm, bloemenweide)</i>	235	
<i>Begraafplaatsen</i>	20	
<i>Sportvelden</i>	33	
<i>Speelplaatsen</i>		105
<i>Speeltoestellen</i>		469
<i>Sporttoestellen</i>		103
<i>Zandbakken</i>		12

Beleidskader

De verankering van de kwaliteit van het groenbeheer vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario “sober en degelijk” zijn toen voor de verschillende gebieden in het groen de kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en te differentiëren, zodat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus. Tevens kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

Tynaarlo ligt met 174 m2 groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m2. Hierdoor zijn de kosten van onderhoud openbaar groen hoger, maar het vele groen geeft ook de meerwaarde als groene long aan. Tynaarlo kenmerkt zich door een landschap met veel bomen, gras en hagen. Als gemeente hebben we een aantal bossen in ons bezit. De beheerskosten van bossen zijn laag.

BOR

We onderhouden onze buitenruimte op een BOR-basis niveau (gazons worden op een laag niveau beheert), conform de afspraken met de raad. Door mechanisatie en omvormingen kunnen we met minder budget de uitbreiding van arealen en minder eigen personeel het BOR-basis niveau nog steeds halen. In de afgelopen jaren is er jaarlijks geschouwd.

Speelvoorzieningen

Op 18 november 2025 wordt het beleidsplan BOSS (Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten) voor vaststelling aangeboden aan de raad. Uitvoering wordt vanaf 2026 ter hand genomen. Zie verder hoofdstuk 5 – Meedoen voor Iedereen.

Biodiversiteit

In 2021 is het beleidsplan ‘bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte’ vastgesteld. Daarmee is structureel € 35.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Afgelopen jaren zijn op meerdere locaties diverse werkzaamheden uitgevoerd. Van nieuwe aanleg tot gewijzigd beheer. Vele locaties vragen eerst afstemming met de bewoners en vergt dus tijd. Komende jaren gaan we door met het plannen maken om de openbare ruimte vriendelijker te maken voor de flora en fauna. Denk hierbij o.a. aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers.

Bij het opstellen van nieuwe onderhoudscontracten wordt extra aandacht gegeven aan de voorgestelde beheermaatregelen ter bevordering van de biodiversiteit zoals beschreven in het beleidsplan. Bij ruimtelijke plannen worden kansen om biodiversiteit te bevorderen volop benut. Ook gaan we weer meewerken aan diverse (particuliere) gebiedsprojecten waar biodiversiteit vaak een rol speelt.

Invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe dieren of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen omdat hier (nog) geen natuurlijke vijanden aanwezig zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om ze te beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is in samenwerking met Meerschop Paterswolde, de provincies en de waterschappen een pilot gestart met als doel tot een betere beheersing van invasieve waterplanten in Ter Borch en het gebied Paterswoldsemeer te komen. Dit heeft in Ter Borch geleid tot een samenwerking met de bewoners van de wijk, om tot een meer integrale aanpak te komen.

Budgetten groen

Omschrijving	2024 Rekening	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Onderhoud	1.141.680	1.205.037	1.235.135	1.268.542	1.300.414	1.332.791
Kapitaallasten	0	0	113.500	113.500	113.500	113.500
Totaal	1.141.680	1.205.037	1.348.635	1.382.042	1.413.914	1.446.291

Bedragen afgerond op € 1.000

Gebouwenbeheer

De totale vastgoedlijst van de gemeente kent in 2026 103 registraties in verschillende taakvelden van de begroting.

Deze 103 registraties zijn als volgt onderverdeeld:

- 63 gebouwen worden niet door de gemeente onderhouden omdat:
of de gemeente hier geen eigenaar van is, of omdat de gebouwen en grond zijn verpacht en daarmee tijdelijk vervreemd, of de gebruiker het recht van opstal heeft waardoor de gebruiker de eigenaar van het opstal is,
of omdat volgens een overeenkomst tussen de gebruiker en de gemeente al het onderhoud voor rekening is (en wordt uitgevoerd door de gebruiker),
of omdat het schoolgebouwen betreft (15 stuks) waarvoor de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud.
- 33 gebouwen welke via de voorziening "onderhoud gebouwen" worden onderhouden;
- 6 gebouwen die wij tijdelijk in beheer en onderhoud hebben (ondergebracht in taakveld 0.3). Het onderhoud voor deze gebouwen wordt betaald uit de post "gebouwen in eigendom en tijdelijk beheer" totdat besluitvorming over de lange termijn van deze gebouwen genomen is en duidelijk is of deze gebouwen structureel in onderhoud bij de gemeente komen of niet. Dit is mede afhankelijk van de beleidskeuzes welke ondermeer in het Accommodatiebeleid 3.0 zullen worden gemaakt.

De vastgoedportefeuille van de 39 (33 + 6) te onderhouden gebouwen is als volgt verdeeld over de taakvelden binnen de begroting

Taakveld	Taakveld omschrijving	Gebouwsoort	Aantal
0.3	Beheer overige gebouwen en grond	Woningen en woonwagenaanplaatsen	6
0.4	Overhead	Gemeentehuis	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerposten	3
4.2	Onderwijs huisvesting	Multifunctionele accommodaties en tijdelijke huisvesting onderwijs	6
5.2	Sport	Sportaccommodaties	6
5.5	Cultureel erfgoed	Kerktorens en molens	4
5.6	Media	Bibliotheek	1
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	Welzijnsaccommodaties	3
7.3	Afval	Gemeentewerf	2
7.5	Begraafplaatsen	Bergingen en aula's	7
Totaal			39

Het doel van het gemeentelijk vastgoed is het ondersteunen en faciliteren van:

- de wettelijke taken;
- huisvesting eigen organisatie;
- ondersteuning maatschappelijke beleidstaken.

Het optimaliseren van onze portefeuille is een doorlopend proces van investeren en beheren om de 'stenen' passend te maken aan de behoefte in de samenleving. De vastgoedportefeuille faciliteert de beleidsdoelstellingen die beschreven staan in de overige programma's. Ook draagt het in eigendom hebben van vastgoed bij aan gebiedsontwikkelingen.

Hiertoe worden de huisvestingscomponent uit beleidsstukken van de verschillende taakvelden (sport, welzijn, cultuur) en de gebouwen samengebracht in accommodatiebeleid. Het accommodatiebeleid vormt, naast het beleid omtrent huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten, de basis voor vastgoedbeleid en portefeuillebeheer. Het vastgoedbeleid betreft een doorvertaling van het accommodatie- en huisvestingsbeleid. Hierin worden de technische, en exploitatie technische keuzes, uitgangspunten en financiële uitwerking opgenomen. In die doorvertaling worden overigens ook andere beleidsambities zoals duurzaamheids- en inclusiebeleid betrokken.

Het behouden van ons maatschappelijk vastgoed dient bij te dragen aan betaalbare, duurzame en toegankelijke maatschappelijke voorzieningen die passen bij de behoefte van de omgeving. Ondanks het verouderen van het vastgoed is het essentieel dat onze vastgoedportefeuille in de toekomst de maatschappelijke doelstellingen en behoeften in de samenleving kan blijven faciliteren.

Binnen onze huidige vastgoedportefeuille onderscheiden we kernvastgoed en verhandelbaar vastgoed. Onder kernvastgoed wordt verstaan gebouwen die activiteiten huisvesten waarvoor we een wettelijke of beleidsmatige verplichting hebben en huisvesting van het gemeentelijk apparaat, al het ander vastgoed zouden we zonder kunnen en krijgt daarom het label verhandelbaar.

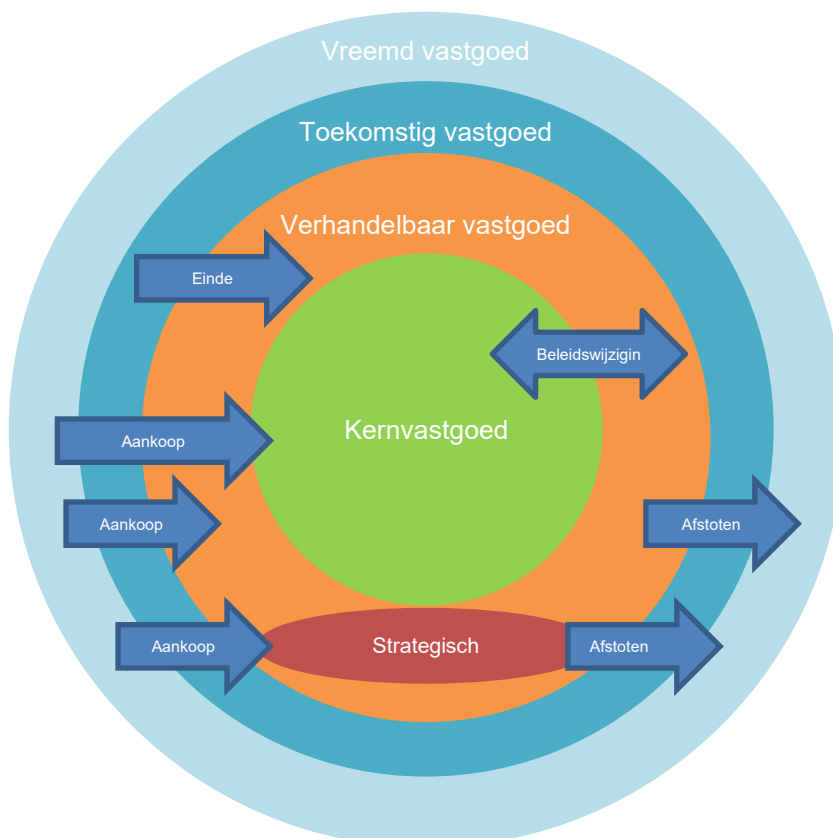
Kernvastgoed

Deze gebouwen (momenteel 20 stuks) willen we duurzaam (langdurig) in stand houden, hiervoor gebruiken we de voorziening “Onderhoud gebouwen”. Vanwege het langdurig in stand houden zullen deze gebouwen tenminste conform de wet- en regelgeving, verduurzaamd moeten worden. Hier voor is het meerjaren duurzaamheidsplan (MJDP) opgesteld. In sommige gevallen is het financieel technisch beter om vervangende nieuwbouw te realiseren dan om te verbouwen en te verduurzamen. Dit geldt onder andere een voor een aantal sportaccommodaties. Dit is via project accommodatiebeleid ook in planning gezet. Datzelfde geldt voor de brandweerposten (in uitvoering door de VRD) en de gemeentewerf.

Momenteel vallen 20 gebouwen onder kernvastgoed: 3 Multifunctionele accommodaties (ook wel MFA's, deze huisvesten een combinatie van onderwijs sport en welzijn/cultuur activiteiten), 6 binnensportaccommodaties, 1 gemeentehuis, 2 gemeentewerf, 3 brandweerposten en 5 bergingen op de begraafplaatsen.

- In de planvorming voor de nieuwbouw op de gemeentewerf is het kantoorgebouw aan de Paralelweg aangekocht, deze wordt 2026 geschikt gemaakt en zal dan aan het kernvastgoed en de onderhoudsvoorziening worden toegevoegd.
- In 2022 is de VRD begonnen met de vervanging van de brandweerposten. De brandweerpost Eelde en Vries zijn in gebruik genomen. Na bezwaren is in 2024 is in 2025 met de post in Zuidlaren begonnen en zal naar verwachting in 2026 in gebruik genomen worden. De 3 nieuwe brandweerposten worden na gereedkomen overgedragen aan de VRD. De brandweerposten veranderen dan van categorie, van “kernvastgoed” naar “toekomstig vastgoed”. Toekomstig vastgoed is vastgoed in eigendom van derden dat bij opheffen of verplaatsen van de activiteit weer onze eigendom wordt.

Hiermee gaat het aantal kernvastgoed objecten naar 17 objecten.

Verhandelbaar vastgoed

Begin 2026 vallen 19 gebouwen onder verhandelbaar: 3 woningen, 3 woonwagendplaatsen, 2 kerktorens, 2 molens, 2 aula's, 1 bibliotheek, 3 dorpshuizen, 3 tijdelijke huisvesting locaties voor onderwijs. Verhandelbaar vastgoed zijn gebouwen die activiteiten huisvesten waar we geen wettelijk of beleidsmatige verplichting voor hebben maar die we wel in stand houden. Deze zouden we dus kunnen afstoten. Dit gebeurt meestal op natuurlijke momenten bijvoorbeeld als de gebruiker vertrekt. Tot die tijd zullen deze gebouwen onderhouden moeten worden dit gebeurt via de voorziening "Onderhoud gebouwen". Ook zullen deze gebouwen, afhankelijk van de verwachte instandhoudingstermijn, verduurzaamd moeten worden.

Van bovenstaande opsomming worden 5 gebouwen onderhouden via de begrotingspost "gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom" onderhouden is omdat nog onduidelijk is of we deze gebouwen houden of afstoten of omdat deze gebouwen in afwachting van gebiedsontwikkeling in ons eigendom zijn. De verdeling van deze 5 gebouwen is als volgt: 3 tijdelijke onderwijshuisvesting, 1 bibliotheek, 1 dorpshuis. Deze gebouwen zijn onderdeel van de besluitvorming over het accommodatiebeleid 3.0 het is de verwachting dat functies dorps huis en bibliotheek een plaats gaan krijgen in de cultuurhuizen of en welke gebouwen onder de cultuurhuizen gaan vallen in nog niet bekend.

In 2022 zouden de 2 aula's afgestoten worden. Dit heeft onder andere vanwege het zogenoemde Didam arrest vertraging opgelopen Het is de bedoeling dat dit nu in 2026 beslag krijgt.

Het aantal objecten in verhandelbaar vastgoed is 19 stuks met de start van 2026 en zal naar verwachting afnemen naar 17 stuks.

	Start 2026	Na verwachte mutaties in 2026
Kernvastgoed	20	17
Verhandelbaar vastgoed	19	17
Totaal	39	34

Ingehuurd vastgoed

Naast vastgoed in eigendom wordt 2 gebouwen gehuurd, 1 voor onderwijshuisvesting en 1 voor opvang ontheemden.

Onderhoudsniveau

Voor de gebouwen die onderhouden worden via de voorziening is het doel het zo efficiënt mogelijk in stand houden van onze gebouwen zodat een veilige functie vervulling in deze gebouwen kan plaatsvinden met zo min mogelijk verstoringen. Het uitgangspunten voor het gebouwenonderhoud is eeuwigdurende instandhouding op het niveau "sober en doelmatig".

De definitie van onderhoud is dat wat er is in stand wordt gehouden. Verbeteringen en toevoegingen van gebouwendelen vallen niet onder "onderhoud", maar betreffen investeringen en moeten apart gefinancierd worden. Via ons vastgoed registratieprogramma kunnen we het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te plannen en in een meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) te zetten. Op basis van de MJOP wordt jaarlijks, met de jaarrekening, doorgerekend of de voorziening en in de begroting opgenomen dotatie nog voldoen. Indien nodig worden dit bijgesteld.

Uitvoering gebouwenonderhoud

Al het geplande noodzakelijk onderhoud aan de gebouwen wordt jaarlijks uitgevoerd volgens de betreffende jaarschijf in de MJOP. Hierbij worden overigens voor uitvoering nogmaals kritisch gekeken naar de noodzaak tot uitvoering. Met name bij gebouwen die op de nominatie staan te worden afgestoten, worden alleen de noodzakelijke onderhoudsactiviteiten uitgevoerd om het functioneren tot het einde van de exploitatie te waarborgen.

Ontwikkelingen

Op het gebied van gemeentelijk vastgoed zijn een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op de vastgoedportefeuille en daarmee onderhoudsvoorziening. De mate van invloed kan nu nog niet volledig concreet worden gemaakt qua vertaling naar de onderhoudsvoorziening. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Duurzaamheid, Meerjaren duurzaamheidsplan gemeentelijke gebouwen

Begin 2020 is het “Meerjaren duurzaamheidsplan gemeentelijke gebouwen” vastgesteld, in het kort MJDP genoemd. Dit plan voorziet in het energieneutraal (0 op de meter) en aardgas loos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. In grote lijnen bestaat het plan uit het vervangen van lichtbronnen door LED, het installeren van PV panelen, het op natuurlijke momenten verhogen van de isolatie en het uit faseren van de aardgas verwarmingsinstallatie. In 2023 heeft de raad en het college aangegeven te willen versnellen daarom zijn alle kredieten vanaf 2024 aangevraagd.

Met het leggen van de vergunningsvrije PV-panelen en het vervangen van de verlichtingsarmaturen in de gebouwen voor LED verlichting is in 2025 een grote slag gemaakt. De in 2026 worden de stappen voorbereid en waar mogelijk uitgevoerd om de in het MJDP opgenomen gebouwen aardgas loos maken en de PV-capaciteit uit te breiden zodat de gebouwen ter plekke energie neutraal worden, dit met niet vergunningsvrije plaatsing van de panelen.

Omdat het accommodatiebeleid 3.0 invloed gaat hebben op de omvang van de vastgoedportefeuille, en daarmee invloed heeft op de verduurzaming opgave, wordt 2026 gebruikt om het MDJP te actualiseren. De actualisatie betreft niet alleen gebouwen toevoegen of afvoeren maar ook bijstellen van de budgetten en het opvoeren van nieuwe maatregelen zoals gebouwbatterijen. Dit alles met als doel de ambitie te halen om al onze gebouwen gasloos te maken, waar mogelijk energie neutraal en waar niet mogelijke het verschil elders te compenseren.

Project accommodatiebeleid

Het project accommodatiebeleid zit in de uitvoeringfase voor Zuidlaren, de kernen Eelde en Vries zijn gereed. In 2025 is hiervoor 1 gymzaal opgeleverd en in gebruik genomen. In 2026 zitten we volop in de realisatie van de vervangende nieuwbouw plegen voor sporthal De Zwet en gaan de realisatie van de laatste gymzaal voor bereiden. Naar verwachting zullen we medio 2027 het geheel project kunne afronden.

Het vernieuwd en geactualiseerd accommodatiebeleid en cultuurhuizen.

Het vernieuwd en geactualiseerd accommodatie beleid en de cultuurhuizen lopen parallel en hebben in de sluitvorming overlap. Met het schrijven zijn we in afwachting van de uitkomst, afhankelijk van de uitkomst zullen de hier uit voort vloeiende projecten in planning gezet worden. Voor 2026 zal dit aan inhouden dat voor een aantal met de voorbereidingen begonnen kan worden.

Samenvatting

Tynaarlo is al meer dan tien jaar één van de beste woongemeenten van Drenthe. Een titel waar we trots op mogen zijn en die we vast willen houden Dit wordt ingegeven door een hoog aandeel groen per inwoner, de bomen, waaronder monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur. Passend hierbij zijn de vele oude gebakken klinkerwegen, zandwegen, oude gebouwen en cultuurhistorie die onze gemeente rijk is.

Al met al wordt er door de werknemers van Tynaarlo hard gewerkt om de buitenruimte aan te laten sluiten bij het met de raad afgesproken BOR-niveau. Maar de uitdaging blijft bestaan.

De gemeentelijke wegen bevinden zich op het afgesproken BOR-niveau en met het instellen van een voorziening zijn wij beter in staat om flexibeler om te gaan met de beperkte capaciteit bij ingenieursbureaus en aannemers. Uitdagingen voor de toekomst komen met name door veranderende eisen op het gebied van duurzaamheid en milieu. Zoals het niet meer beschikbaar zijn van bouwstoffen, toekomstige verscherpte eisen om teerhoudend asfalt uit de cyclus te verwijderen of aanpassing van landelijk beleid op het gebied van straatwerk.

Inmiddels is een groot deel van de gemeentelijke betonnen bruggen die niet voldeden aan de huidige draagkracht eisen vervangen en hiermee klaar voor de toekomst.

Riolering technisch heeft de gemeente Tynaarlo e.e.a. goed op orde. Het riooltarief is laag en er zijn minimale rioolknelpunten bij extreme regenval. We voldoen aan de basisinspanning of het waterkwaliteit spoor. Zorgen in de riolering, zitten voornamelijk op financieel gebied. Door vervanging van riolering zullen de kapitaallasten gaan stijgen, waardoor het tarief voor de rioolheffing gaat stijgen. Een onzekere factor zijn de stresstesten en de klimaatadaptaties, vanwege de mogelijke investeringen die voortvloeien uit de resultaten van de testen.

Het aantal extreme buien dat over onze gemeente trekt neemt toe. Dit kan veel overlast veroorzaken. Waar dit gebeurt kijken we met omwonenden naar de problematiek. In veel gevallen kan de overlast niet worden opgelost door alléén maatregelen op gemeenteground te nemen maar zal er ook op particulier terrein wat gedaan moeten worden. We proberen dit zoveel mogelijk in gezamenlijkheid op te lossen maar moeten ook constateren dat dit soort buien niet altijd in buizen op te vangen zijn. In die gevallen kijken we naar de omgeving en proberen het water daar naar toe te brengen waar het minder of geen schade aanricht. Overlast is helaas niet te vermijden. Ook onze inwoners kunnen hier hun steentje in bijdragen, door diezelfde steentjes minder aan te brengen dan wel anders aan te brengen. We brengen dit onder de aandacht middels het project “Steenbreek”.

We gaan het groenonderhoud blijvend oppakken met de werknemers die eerder bij Alescon in dienst waren en nu via de WPDA in onze eigen onderhoudsteams geplaatst zijn. We geven ze bij Tynaarlo een veilige basis.

Een zorg die we delen met meerdere gemeenten om ons heen, zijn de invasieve exoten, bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop. Een lastig te bestrijden exoot die zoveel mogelijk wordt gemaaid met de maai-zuig combinatie. Daar waar de machine niet bij kan wordt er met de hand/bosmaaier gemaaid en afgevoerd. Waar nieuwe kleine plekken ontstaan kunnen we die soms nog weghalen met de kraan. Verder constateren we dat door de aandacht voor de Japanse Duizendknoop de bestrijding van de invasieve bereklauw minder aandacht krijgt. Deze plant zie je steeds vaker in bermen en langs randen van weilanden. Mogelijk ligt een sleutel tot het bestrijden van de processierups in het verhogen van de biodiversiteit.

We kunnen onze gebouwen nog steeds goed onderhouden ondanks prijsstijgingen veroorzaakt door de coronacrisis. Met de aanpassingen van de administratie voortkomend uit de accountantscontrole zijn we ook op dit gebied weer actueel en toekomstbestendig. Aandachtspunt blijft het op peil houden van de structurele dekking van de onderhoudskosten. Het verduurzamingsplan, MJDP, voor ons vastgoed loopt vertraging op door het niet honoreren van de aanvraag voor het aanbrengen van PV-panelen op de gebouwen. Op termijn heeft dit invloed op het halen op tijd behalen van de wettelijke doelstellingen verduurzamen.

9. Grondbeleid

9.1 Algemeen

De paragraaf grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar te voeren grondbeleid. Het kader voor deze paragraaf vormt de nota grondbeleid tezamen met de wettelijke voorschriften zoals met name opgenomen in het BBV en de Omgevingswet (voorheen Wro). Dit betreffen voornamelijk beleidsregels m.b.t. risicomanagement, waarderingsgrondslagen, resultaatbepaling, het instellen dan wel liquideren van complexen.

9.2 Ontwikkelingen woningmarkt en bedrijfshuisvesting

De prijsontwikkeling van de woningen in Noord-Drenthe in het tweede kwartaal is t.o.v. een jaar eerder gestegen met 5,3%. (NVM Q2 2025)

De gemiddelde verkoopprijs in Noord-Drenthe van bestaande woningen bedraagt € 458.300. Landelijk ligt de gemiddelde verkoopprijs op ca. € 495.000, een stijging van ca. 6,2%,

De gemiddelde prijs van een nieuwbouwwoning is redelijk stabiel gebleven. Kopers betaalden in het 2^e kwartaal 2025 gemiddeld € 474.000. De verkoop van nieuwbouwwoningen is licht gedaald. Ondanks dat de belangstelling voor nieuwbouw groot blijft, loopt het aanbod steeds minder goed in de pas met de vraag. Het aandeel kleinere appartementen neemt sterk toe, wat invloed heeft op zowel de samenstelling van het aanbod als de gemiddelde prijs per vierkante meter. Ontwikkelaars worden nog steeds geremd door knelpunten zoals stijgende bouwkosten en een tekort aan vergunningen (NVM Q2 2025)

Binnen Tynaarlo zien wij ook een grote vraag naar woningbouwkavels. In de bestaande woningmarkt is sprake van een grotere vraag dan dat er aan aanbod is. Nieuwbouw vult dit gat voor een deel. Particuliere kaveluitgifte wordt in vrijwel alle gevallen overschreven en ook de projectmatige woningbouwkavels worden goed verkocht. Dit geldt zowel voor de grotere uitleggebieden aan de rand van de kerndorpen als voor de diverse inbreidingslocaties daarbinnen.

De interne en externe makelaars van de gemeente verwachten dat deze situatie zich voor Tynaarlo ook in 2026 zal voortzetten maar wel met de kanttekening dat er op dit moment steeds minder kavels beschikbaar en in de verkoop zijn.

Wij richten ons op het toevoegen van 900 woningen in onze gemeente in de periode 2020 tot en met 2030. In de periode 2020 tot en met april 2025 zijn er 635 woningen gerealiseerd. De netto toevoeging is 452 woningen (minus sloop).

In de periode van 2025 tot en met 2030 hebben we een plancapaciteit van 652 woningen. Daarmee liggen we nog steeds volledig op koers om de ambitie van minimaal 900 woningen tot en met 2030 te realiseren. Voor realisatie van woningbouw na 2030 is een belangrijke voorwaarde het beschikbaar hebben en krijgen van voldoende woningbouw (her)ontwikkellocaties.

Daarom zal ook de komende jaren actief grondbeleid worden toegepast en waar nodig of wenselijk worden ingezet op grondverwerving. Zo is in begin 2023 Voorkeursrecht gevestigd op de naast elkaar gelegen locaties "Rutgers" en "Van Bergen" in Eelde en zijn daaromtrent verwervingsbesprekingen gestart.

Ook particuliere woningbouw initiatieven blijven belangrijk om aan die ambitie invulling te geven.

Met de in 2026 verwachte start van realisatie van de het bestemmingsplan Laarhove en de vrijkomende AB-locaties in Eelde-Paterswolde, alsmede de aanvraag in de begroting 2026 voor plankostenkrediet voor de start van woningplannen Vries Oost (300 woningen) en Tynaarlo Loopstukken III (ca 50 woningen) wordt de komende jaren op de vraag ingespeeld.

Er bestaat een vraag naar lokale / regionale bedrijvenkavels. Hiervoor hebben wij nog kavels beschikbaar op het (boven)regionale bedrijventerrein Businesspark Ter Borch.

Zoals bekend hanteren wij vanwege de aangepaste regelgeving in het BBV nu de RISMAN-methode voor het bepalen van de risico's binnen onze grondexploitaties.

Macro-economische risico's worden afgedekt binnen het weerstandsvermogen en projectgebonden risico's worden in mindering gebracht op de te nemen tussentijdse winstnemingen.

Omdat de belastingdienst een andere rentetoerekening aan grondexploitatie hanteert dan de commissie BBV, heeft de commissie BBV nieuwe belangrijke richtlijnen voorgeschreven. Deze nieuwe richtlijnen zien toe op rentetoerekening van de omslagrente aan de grondexploitatie en niet meer het gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding van het vreemd vermogen/totaal vermogen. Vanaf 1 januari 2025 hanteren we voor de toerekening van rente aan grondexploitatie de omslagrente.

Sinds december 2018 ligt er een vaststellingsovereenkomst (VSO) voor gemeentelijke grondexploitatie. De VSO ziet op de invulling van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting ten aanzien van grondexploitatie. De inhoud van deze VSO is niet landelijk bekend gemaakt. De VSO geeft handvatten en enkele uitgangspunten bij het berekenen van de openingsbalanswaarde en de berekening van de fiscale jaarwinst. De VSO-methode gaat in principe uit van een verdeling van de kosten van het jaarlijkse verloop van de m2 in een project.

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 ingegaan. Deze wet bundelt alle regels op het gebied van RO, bouwen, milieu, water, bodem en lucht, veiligheid, gezondheid en infrastructuur. Onze digitale systemen, werkprocessen en medewerkers hebben we voorbereid op deze wet.

In de loop van de komende jaren vormen we onze bestemmings- en beheersplannen om in het Omgevingsplan. Deze omvorming moet voor 2032 zijn afgerond. De in de Omgevingsvisie vastgelegde ruimtelijke visie en beleidsmatige keuzes worden in de Omgevingsplannen uitgewerkt en juridisch verankerd.

9.3 Grondprijzenbeleid

Marktconformiteit is het uniforme uitgangspunt bij het bepalen van (grond)prijzen. Veelal bepalen wij dit aan de hand van advisering waarin de residuele berekeningsmethode is toegepast. De uitgifteprijsberekeningen worden direct voorafgaand aan de daadwerkelijke uitgifte toegepast.

Voor sociale huurwoning kavels voor onze corporaties houden we rekening met het feit dat de woningen langjarig als huurwoning worden ingezet en hebben wij afspraken gemaakt voor een vaste grondprijs met CPI-index per sociale huurwoning.

Ook voor zogenoemd “snippergroen” (voor particuliere tuinuitbreiding) en voor kavels binnen een ontwikkellocatie bestemd voor realisatie van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed, wordt een uitzondering op het principe van marktconformiteit gemaakt. Voor snippergroen geldt, bijzondere omstandigheden daargelaten, een vaste verkoopprijs van € 50,- per m². Voor grond voor maatschappelijk vastgoed binnen een grondexploitatie wordt uitgegaan van € 110,- per m² excl. BTW).

9.4 Voortgang beleidsuitvoering bouwgrondexploitatie (gemeenten en derden)

De komende periode gaan we in ieder geval verder vorm en inhoud geven aan o.a. ontwikkeling voorzijde van PBH Zuidlaren, plan Laarhove, planuitwerking locaties De Kooi en Bladergroenschool, plan Vries Zuid, Ter Borch en Businesspark Ter Borch.

Ook wordt naar verwachting eind 2025 het stedenbouwkundig kader centrum Eelde opgeleverd op basis waarvan eigenaren/stakeholders hun individuele bouwplaninitiatieven kunnen gaan uitwerken.

Het aantal aanvragen bouwplaninitiatieven (verzoeken voor de bouw van een of meer woningen) blijft onverminderd hoog. Wij verwachten dat die trend zich ook in 2026 doorzet. Elk verzoek wordt getoetst aan de uitgangspunten van Ruimtelijk Beleid zoals o.a. opgenomen in de Omgevingsvisie, Woonvisie, etc.

Via het “intakeloket bouwplaninitiatieven” wordt gezien of de gevraagde afwijking van het vigerende planologisch regime als kansrijk kan worden gezien. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als het plan tegemoet komt aan beleidsdoelen van de gemeente zoals o.a. verwoord in de Omgevingsvisie en de Woonvisie (o.a. programmering en doelgroepen) van de gemeente en ook de uitkomst van de toets aan de afspraken zoals gemaakt in de regionale woondeal en in de prestatieafspraken met de corporaties (m.n. planning, omvang en programmering) positief is.

Is dat het geval dan faciliteert en begeleidt de gemeente, onder toepassing van de wettelijk verplichte regels van kostentoerekening en -verhaal deze bouwplaninitiatieven (ontwikkelplanologie).

De gemeente sluit met initiatiefnemer een anterieure overeenkomst waarin in ieder geval afspraken over het vergoeden van de kosten van het begeleiden van de (in opdracht en op kosten van de initiatiefnemer opgestelde) plannen, het aanleggen van openbare voorzieningen en het inrichten van de openbare ruimte worden vastgelegd.

Het, onder de regels van kostentoerekening en –verhaal, faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven (ontwikkelplanologie), mits hieromtrent op basis van de ruimtelijke beleidskaders en afwegingen een positieve grondhouding kan worden aangenomen, is een wettelijke taak op basis van de Omgevingswet.

Een initiatiefnemer heeft een plan of idee voor (en de beschikking over) een locatie waarop hij/zij een of meer woning(en) of ander(e) gebouw(en) wil bouwen. In veel gevallen zal hiervoor een bijdrage aan het bevoegde gezag moeten worden betaald. Dit noemen we kostenverhaal. Overheden zijn verplicht om die kosten te verhalen.

Soms, bijvoorbeeld bij grootschalige herstructureringsprojecten en centrumontwikkelingen is er sprake van meer kosten dan opbrengsten voor de (individuele) planrealisatoren. Hierdoor kunnen niet alle door de gemeente ten behoeve van deze bouwplannen gemoeide kosten op de realisatoren van het bouwplan c.q. de eigenaren in het ontwikkelgebied worden verhaald, dan wel kan er sprake zijn van een negatieve grondexploitatie.

Ook is er sprake van gewenste en noodzakelijke investeringen in het openbaar gebied die, omdat ook anderen daarvan profiteren, en e.e.a. ook ten behoeve van het algemeen maatschappelijk nut is, lang niet volledig aan de bouwplaninitiator kunnen worden toegerekend.

In die gevallen is naast inzetten van eventueel beschikbare financieringsmiddelen (subsidies) een gemeentelijke investeringsbijdrage in dergelijke herstructurerings- of centrum-gebiedsontwikkelingen onontkoombaar. Dit vertaalt zich vaak door de kosten van openbare voorzieningen en openbare ruimte deels of geheel voor eigen rekening te nemen.

Bedrijfsvoering

Bij de beoordeling van bouwplan-initiatieven van derden zijn meerdere vakdisciplines binnen het Fysiek Domein betrokken. De behandeltermijnen van die plannen blijven onder druk staan. Dit komt onder andere omdat aangeleverde planinformatie vaak niet gelijk compleet (beschikbaar) is, maar ook omdat de inzet van diezelfde disciplines die bij deze plannen / procedures betrokken zijn, ook ingezet worden voor realisatie van de gemeentelijke plannen en projecten die ruimtelijk en financieel vertaald en geborgd moeten worden.

9.5 Boekwaardes

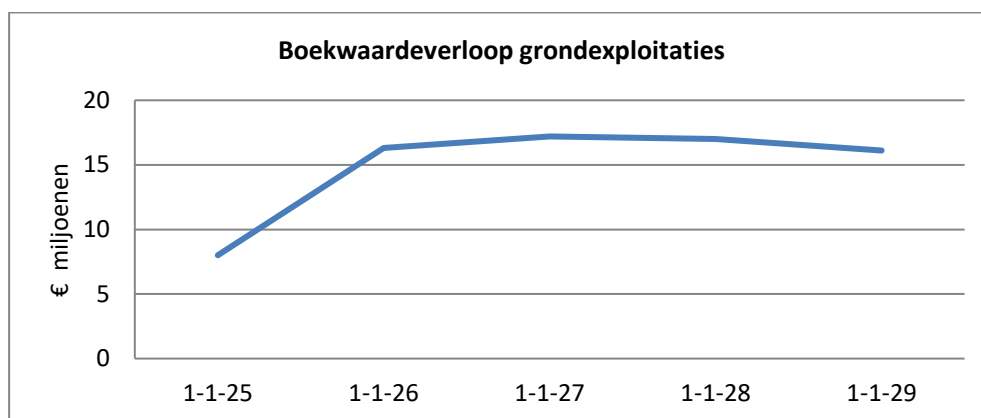
De totale boekwaarde op 1 januari 2025 van alle locatieontwikkelingen (inclusief bedrijventerreinen) is ruim € 1,23 miljoen. Dit is de boekwaarde waarbij is rekening gehouden met de winstnemingen welke zijn verantwoord in de jaarrekening 2023 en de verwachte winstnemingen vanaf 2024. Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2024 zijn de verwachte winstnemingen vanaf 2024 becijferd op ca. € 4,33 miljoen.

In onderstaande tabel treft u de weergave de boekwaarde en het verwachte verloop daarvan aan.

Overige materiele vaste activa	Boekwaarde 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2028	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2029
Verspreide Gronden	307.380	276.642	248.978	224.080	201.672
Vriezerbrug Zuid	2.463.092	2.463.092	2.463.092	2.463.092	2.463.092
Loopstukken fase 2	302.060	302.060	302.060	302.060	302.060
Tienelswolde	200.310	200.310	200.310	200.310	200.310
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	375.048	375.048	375.048	375.048	375.048
Aankoop gronden Leyten	481.482	481.482	481.482	481.482	481.482
Goudenregenlaan	38.363	38.363	38.363	38.363	38.363
Broekveldt	44.011	44.011	44.011	44.011	44.011
Percelen Brongebied	469.680	469.680	469.680	469.680	468.680
Dagmavo Paterswolde	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026
Gronden De Bronnen	1.711.073	1.711.073	1.711.073	1.711.073	1.711.073
Totaal	6.358.473	6.327.735	6.300.071	6.275.173	6.251.765

Projecten in exploitatie	Boekwaarde 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2028	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2029
Ter Borch	419.026	2.299.065	-6.665	337.735	554.408
Business Park Ter Borch	4.192.179	5.312.179	6.052.179	6.892.179	7.192.179
Vriezerbrug bedrijventerrein	754.351	-40.119	-7.001	0	0
Vries Zuid	-1.440.927	-1.873.377	-931.487	-551.814	-159.383
Laarhove	4.106.556	10.693.556	12.165.556	10.391.556	8.541.556
Totaal	8.031.185	16.391.304	17.272.582	17.069.656	16.128.760

Zoals blijkt uit onderstaande grafiek, laat de totale boekwaarde van de projecten in exploitatie de komende jaren een stijgende lijn zien. Dit komt met name door de investeringen in Laarhove.

Op de balans wordt de boekwaarde van de grondexploitaties als volgt onderverdeeld:

Bouwgrond in exploitatie (BIE): € 8.031.185 – vlottende activa/voorraden

Zie bovenstaande tabel onder projecten in exploitatie voor een specificatie van dit bedrag.

Grondexploitaties in voorbereiding (voormalige NIEGG) € 6.358.473 – materiele vaste activa

Zie bovenstaande tabel onder overige materiele vaste activa voor een specificatie van dit bedrag.

Vorbereidingskosten € 1.101.712 – immateriële vaste activa

Het totaal geactiveerde bedrag onder immateriële vaste activa (vorbereidingskosten en kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor het centrum Zuidlaren, PBH-voorzijde en overige vrijgekomen locaties per ultimo 2024 is € 914.331. Per medio augustus is deze boekwaarde toegenomen met ruim € 187.000 waardoor de boekwaarde medio augustus 2025 ca. € 1,10 miljoen is.

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2025	Uitgaven tot medio augustus 2025	Ontvangen subsidies	Boekwaarde medio augustus 2025
Kosten onderzoek en ontwikkeling Centrumvisie Zuidlaren	363.626	72.160		435.786
PBH-voorzijde	661.945	86.221		748.166
Overige vrijgekomen locaties	-111.240	29.000		-82.240
totaal	914.331	187.381	0	1.101.712

Ook de komende jaren zal de aandacht binnen het grondbeleid zich blijven richten op realisatie van de in de woningbouwmonitor en in de Verstedelijkingsstrategie voor de komende jaren opgenomen ontwikkellocaties.

Speerpunten voor het grondbeleid zijn:

- Het opstellen, bewaken en tijdig bijstellen van grondexploitaties behorend bij gemeentelijke bouwgrondexploitaties (locatie/gebiedsontwikkelingen);
- Via beheer, verwerving en inzet van (strategische) grondposities een bijdrage leveren aan realisatie van (ontwikkel) uitgangspunten uit de Omgevingsvisie, Woonvisie, en regionale Woondeal;
- Afronden actualisatie Nota Grondbeleid (o.b.v. Omgevingswet en jurisprudentie) en Nota Grondinventarisatie(herbeoordeling gemeentelijke grondpositie-portefeuille)
- Voortgang in de planvorming en realisatie voor nieuwbouw en herontwikkeling van vrijkomende locaties zoals De Kooi en Bladergroenschool
- Via gronduitgifte komen tot realisatie van het woningbouwplan Laarhove en ontwikkeling van de voorzijde vm. PBH-terrein;
- Toepassen kostenverhaal etc. via (anterieure) overeenkomsten bij de intake en (procedurele) begeleiding van niet gemeentelijke bouwplaninitiatieven;
- Verdere uitvoering van de belastingplicht voor de VPB;

9.6 Financiële stand

De financiële vertaling van een locatieontwikkeling in exploitatie vindt plaats in een grondexploitatie. Aan de hand van de actuele inzichten omtrent de van toepassing zijnde beleids- en overige kaders en de diverse planonderdelen worden berekeningen en prognoses opgesteld en uitgevoerd en verwerkt in een grondexploitatie. Uiteindelijk wordt de financiële stand inzichtelijk gemaakt via een berekende eindwaarde en contante waarde. Op deze wijze wordt voldaan aan het Besluit Begroting en Verantwoording vereisten over de informatievoorziening grondbeleid.

Ten minste eenmaal per jaar vindt deze actualisatie plaats.

Het beeld van de huidige actieve grondexploitaties per 1 januari 2025 is als volgt.

- Uit de winstgevende exploitaties wordt aan het einde van de looptijd van deze exploitaties een positief resultaat van ca. € 6,61 miljoen op contante waarde verwacht. Dit bedrag zal via tussentijdse winstnemingen voor verdere bestemming in aanmerking komen.
- Daarnaast voorzien we in de grondexploitatie van Laarhove een tekort van € 0,91 miljoen op contante waarde. Voor dit tekort is een voorziening gevormd.

De eerstvolgende actualisatie van de grondexploitaties krijgt in het eerste kwartaal 2026 zijn beslag en zal dan voorafgaand aan de jaarrekening ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

9.7 Centrumontwikkelingen

Eind 2025 wordt het stedenbouwkundig kader centrum Eelde opgeleverd. Hierin zullen de nieuwe ruimtelijke kaders voor bouwplan(initiatieven) en -ontwikkelingen en de openbare ruimte in het centrum van Eelde worden opgenomen. Bij het opleveren van het stedenbouwkundig kader wordt ook inzicht geboden in de benodigde investeringskosten van de gemeente.

Op basis van het op 31 oktober 2023 door de raad vastgestelde Stedenbouwkundig plan voorzijde PBH wordt een omgevingsvergunning procedure gestart. Voor de twee gebouwen voor de supermarkten en daar boven de appartementen is in 2025 een tenderprocedure doorlopen waarna een op de uitkomst daarvan aparte BOPA-procedure wordt gestart.

De planvorming (incl. bijbehorende SSK-raming) voor de herinrichting van het openbaar gebied in het centrum van Zuidlaren is in 2025 afgerond. Uitvoering hiervan start in 2026.

9.8 Verwachte inkomsten en uitgaven grondexploitaties

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het onderhanden werk van de gronden in exploitatie exclusief eventuele toekomstige winstnemingen. In de tabel is onderscheid gemaakt tussen woningbouwlocaties en bedrijventerreinen.

	Boekwaarde 01-01-2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2025	Boekwaarde 31-12-2025	Inkomsten 2026	Uitgaven 2026	Boekwaarde 31-12-2026
Ter Borch	419.026	1.430.000	2.690.000	1.679.026	4.020.000	840.000	-1.500.974
Laarhove	4.106.556	0	6.566.000	10.672.556	2.783.000	4.168.000	12.057.556
Vries Zuid	-1.440.927	1.420.910	698.163	-2.163.674	239.727	951.201	-1.452.200
subtotaal	3.084.655	2.850.910	9.954.163	10.187.908	7.042.727	5.959.201	9.104.382
Vriezerbrug Bedrijventerrein	754.351	863.745	35.954	-73.440	0	32.561	-40.879
Business Park Ter Borch	4.192.179	580.000	1.650.000	5.262.179	910.000	1.600.000	5.952.179
subtotaal	4.946.530	1.443.745	1.685.954	5.188.739	910.000	1.632.561	5.911.300
Totaal	8.031.185	4.294.655	11.640.117	15.376.647	7.952.727	7.591.762	15.015.682

Bovengenoemde geraamde inkomsten en uitgaven zijn gebaseerd op gespecificeerde ramingen zoals opgenomen in de op 1 juli 2025 door uw raad vastgestelde grondexploitaties.

Voor eventuele af te waarderen of afgewaardeerde gronden wordt/is een voorziening "afwaardering gronden" gevormd. Eventuele verliezen worden afgeboekt ten laste van de in de Algemene Reserve Calamiteiten (ARCA). Echter, hiervan is op dit moment geen sprake.

In onderstaand overzicht worden de verwachte kosten en opbrengsten vanaf het jaar 2026 weergegeven. De laatste twee kolommen geven het verwachte resultaat weer aan het einde van de looptijd van het project. Deze gegevens zijn gebaseerd op de grondexploitaties per 1 januari 2025.

	Raming kosten vanaf 2026	Raming opbrengsten vanaf 2026	Eindwaarde 2025*	Netto Contante Waarde 2025*
Ter Borch	2.790.000	6.970.000	5.157.895	4.907.560
Laarhove	12.655.000	23.891.000	-1.002.904	-907.916
Vries Zuid	1.709.246	239.727	1.067.205	1.015.409
subtotaal	17.154.246	31.100.727	5.222.196	5.015.053
Vriezerbrug Bedrijventerrein	32.561	0	57.509	55.817
Business Park Ter Borch	13.110.000	19.700.000	707.746	634.370
subtotaal	13.142.561	19.700.000	765.255	690.187
Totaal	30.296.807	50.800.727	5.987.451	5.705.240

In de genoemde eindwaarden en netto contante waarden is nog geen rekening gehouden met de verwachte winstnemingen vanaf het jaar 2024.

9.9 Niet in exploitatie genomen (bouw)grond (NIEGG)

Deze gronden zijn meestal anticiperend of strategisch aangekocht. Er is dan nog geen grondexploitatie, maar de verwachting is wel dat de grond dient voor bebouwingsuitbreiding. Voor deze grond moet een reëel en stellig voornemen bestaan dat deze in de nabije toekomst wordt bebouwd. Deze verwachting moet zijn gebaseerd op een raadsbesluit. In dit besluit dient de raad inhoud te hebben gegeven aan ambitie en planperiode. NIEGG bevindt zich dan als het ware op de startlijn van de "vervaardigingsfase" vanwege de intenties met de grond.

Vanaf 1 januari 2016 komt de balanscategorie "niet in exploitatie genomen bouwgronden" niet meer voor in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden). Dit betekent de gemeente deze gronden heeft moeten herrubriceren van de voorraden naar terreinen en gronden bij de materiele vaste activa.

Materiele vaste activa hebben als waarderingsgrondslag verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde. Inmiddels hebben alle gronden een marktwaardetoets ondergaan en zijn alle gronden gewaardeerd tegen de geldende bestemming of marktwaarde.

Deze nieuwe rubricering heeft tevens tot gevolg dat het met ingang van 1 januari 2016 niet meer is toegestaan om rente of overige kosten toe te rekenen aan deze gronden.

Eventuele voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties (bijvoorbeeld kosten van onderzoek en ontwikkeling) mogen onder voorwaarden worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa zoals het geval is bij de centrumontwikkeling Zuidlaren (PBH-terrein).

Van de nog niet in exploitatie genomen gronden, nu strategische gronden (MVA) is de gemiddelde boekwaarde per m² als volgt.

Project	Boekwaarde per m ²
Verspreide Gronden	1,73
Vriezerbrug Zuid	5,50
Loopstukken fase 2	5,50
Tienelswolde	6,00
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	22,73
Aankoop gronden Leyten	22,63
Broekveldt	6,00
Percelen Brongebied	4,00
Gronden De Bronnen	5,50

10. Duurzaamheid

Wij streven ernaar Tynaarlo te verduurzamen. Dit brede maatschappelijke thema staat hoog op de maatschappelijke en gemeentelijke agenda. In veel beleidsvelden komt de aandacht voor duurzaamheid aan bod, of het nu gaat om woningbouw en gebouwen, verkeer en vervoer, economie, water en groenbeheer.

Planvorming Programma Duurzaamheid

In het duurzaamheidsprogramma 2020-2030 hebben we de opgaven beschreven en onze ambities bepaald. We zien de gemeente als één van de partijen die bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave. We werken daarom niet alleen. Samen met inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en (maatschappelijke) organisaties zijn we aan de slag. De ene keer als aanjager, de andere keer als ondersteuner, dan weer als verbinder. Ieder thema en elk project vraagt om maatwerk. Welke rol we als gemeente oppakken, bekijken we dan ook per onderwerp. Zo spelen we in op dat wat nodig is. Daarbij gaan we uit van onze leidende principes: (1) lokale kracht, (2) gemeente als voorbeeld en (3) kennis delen.

De stip op de horizon

Onze ambitie is kort maar krachtig: In Tynaarlo realiseren we in 2030 een CO₂-reductie van 49% en in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van 1990. Daarmee zetten we een duidelijke stip op de horizon. We willen CO₂ reduceren en bewegen in die richting door in te zetten op vijf pijlers. Bij alle activiteiten die we ondernemen, vragen we ons af welke CO₂-effecten die hebben. We proberen daarbij zo goed mogelijk in beeld te brengen wat die effecten zijn en welke keuzes er te maken zijn.

De vijf pijlers voor de visie zijn:

- ☐ Pijler 1: 'Hernieuwbare energie'
- ☐ Pijler 2: 'Woningen en gebouwen'
- ☐ Pijler 3: 'Mobiliteit'
- ☐ Pijler 4: 'Circulaire economie'
- ☐ Pijler 5: 'Natuur en Milieu'

Monitoring

Jaarlijkse monitoren we de CO₂-reductie, die wordt betrokken bij de reguliere Planning&Control cyclus. We zijn in de loop van 2021 begonnen met het ontwikkelen van een gemeentelijke CO₂-monitor. De eerste versie is in 2022 gereed gekomen. Jaarlijks wordt de CO₂-monitor geactualiseerd. In het vierde kwartaal 2024 is de CO₂-monitor weer geactualiseerd. De beperking is dat de CO₂-gegevens altijd twee jaar achterlopen.

Tweejaarlijks worden de duurzaamheidsdoelen en ambities in de raad geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Een eerste evaluatie van "het programma duurzaamheid gemeente Tynaarlo 2020-2030" werd tijdens de gemeenteraadsvergadering van 30 januari 2024 besproken. Bij de besluitvorming is een motie aangenomen om aanvullend op het programma duurzaamheid concrete, kwantificeerbare doelen te gaan formuleren. Hierop volgend heeft een raadsbijeenkomst plaatsgevonden. De opbrengsten van deze raadsbijeenkomst worden verwerkt in de volgende evaluatie van het programma duurzaamheid. Deze staat gepland voor januari 2026.

Ontwikkelen communicatieplatform duurzaamheid

In 2023 is advies voor een communicatiestrategie voor duurzaamheid opgesteld. Een belangrijk onderdeel in de uitvoering van deze communicatiestrategie is een communicatieplatform duurzaamheid. Dit wordt dé plek waar de inwoner naartoe kan op het gebied van duurzaamheid. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van het platform waarvan de lancering in het vierde kwartaal van 2025 zal plaatsvinden.

Regionale Energiestrategie

Er ligt een sterke relatie tussen het Programma duurzaamheid en de Regionale Energie Strategie. Drenthe is één van de dertig regio's in Nederland die een Regionale Energie Strategie (RES) heeft ontwikkeld. Hierin wordt beschreven welke bijdrage de regio levert aan het behalen van de doelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord. In de RES maken we afspraken welke energiemaatregelen we in onze regio nemen op het gebied van hernieuwbare energie, de

warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energieinfrastructuur.

De ambities binnen onze pijler hernieuwbare energie en hoe we die willen bereiken, geven ons richting om onze bijdrage in de RES inhoud te kunnen geven. De Regionale Energie Strategie 1.0 Drenthe is in 2021 vastgesteld. Tweejaarlijks wordt het voortgangsdokument voor de RES-regio Drenthe opgesteld en tussentijds wordt gemonitord middels de halfjaarlijkse voortgangsrapportage. Het meest recente voortgangsdokument is gepubliceerd in maart 2025. Op basis van dit voortgangsdokument wordt geconcludeerd dat de RES ambitie voor 2030 haalbaar is maar vraagt van alle betrokkenen een “steverige inspanning en een voortvarende aanpak” en is mede afhankelijk van externe factoren zoals de ontwikkelingen met betrekking tot de beschikbare netcapaciteit.

pMiek en transportschaarste

De energietransitie is in volle gang. De verschuiving naar duurzame energiebronnen en elektrificatie van diverse sectoren resulteert erin dat de vraag naar energie-infrastructuur het aanbod overstijgt. Dit leidt tot transportschaarste en maakt het maken van keuzes nodig om investeringen in het energienet te prioriteren. Om gezamenlijke keuzes te kunnen maken heeft elke provincie een provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) ontwikkeld. Het pMIEK voorziet netbeheerders van input voor de investeringsplannen (IP), die om de twee jaar worden geactualiseerd. In 2024 is door de provincie in samenwerking met netbeheerders en gemeente gewerkt aan de de pMIEK 2.0 en deze is in januari 2025 opgeleverd. In de PMIEK2.0 hebben vier concrete projecten de PMIEK status gekregen. Dit betreft drie projecten op hoogspanningsniveau (Emmen, Emmen Bargermeer en Zeijerveen) en het project aftakking waterstofbackbone Emmen. Het proces voor het opstellen van de derde versie van de PMIEK start in 2025 en deze PMIEK3.0 zal begin 2027 opgeleverd worden.

Ontwikkelingen zon-PV

In de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt op hoofdlijnen beschreven hoe hernieuwbare energie een plek kan krijgen in onze gemeente. Op dit moment loopt een participatietraject om het beleid uit de omgevingsvisie verder uit te werken in een beleidskader zon op land. Dat beleidskader kan naar verwachting begin 2026 worden vastgesteld.

In 2025 is een eerste fase van het onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een sociaal zonnepark. Het doel is dat mensen met minder budget in kunnen participeren en waarbij de opbrengsten ten goede komen aan diezelfde doelgroep. Momenteel wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd dat naar verwachting eind 2025 gereed kan zijn.

De Drentse versnellingsaanpak zon op dak is gereed. Als onderdeel van de versnellingsaanpak is in de gemeenten Aa en Hunze, Coevorden, De Wolden, Hoogeveen, Tynaarlo en Noordenveld het project ‘Zon op Dak Drenthe’ vervolgd. Daarbij zijn geïnteresseerde MKB-ondernemers en agrarische ondernemers geadviseerd en begeleid bij het verduurzamen van hun agrarische erf door middel van het opwekken van duurzame energie en het verminderen van hun energieverbruik.

Warmtetransitie

De uitvoering van de warmtetransitie vindt plaats volgens de in 2022 vastgestelde Transitievisie Warmte. Vooral energiebesparing staat centraal, met isoleren als eerste belangrijke stap. De focus voor de komende jaren ligt vooral op het helder informeren en begeleiden van inwoners om in actie te komen. We sluiten daarbij aan bij de inzet van lokale initiatieven (de lokale kracht), die gericht is op energiebesparing en verduurzaming.

In 2025 wordt naast de uitvoering voorgesorteerd op een eerste herijking van de Transitievisie Warmte, het zogeheten warmteprogramma. Het warmteprogramma is de opvolger van de Transitievisie Warmte (TVW) en is een verplicht programma onder de Omgevingswet. De deadline voor het warmteprogramma ligt op eind 2026.

Uitvoeringsniveau en Rijksmiddelen

In 2023 is de Transitievisie Warmte op een niveau richting scenario 3 (zie paragraaf 7.3 van de Transitievisie Warmte) uitgevoerd en het doel was om ook in 2024 de visie volgens scenario 3 uit te voeren, met gebruik van de extra rijksmiddelen die in 2023 voor de periode t/m 2027 beschikbaar zijn gesteld. Voor een belangrijk deel zijn deze middelen bedoeld voor de aanpak van energiearmoede en een lokale aanpak isolatie voor woningen met een laag energielabel.

Door de uitwerking en toekomstige uitvoering van maatregel 29 (zie alinea maatregel 29), zijn de voorbereidingen op een lokale aanpak isolatie in Tynaarlo stopgezet. In afstemming met het Rijk en de gemeenten die betrokken zijn bij de uitwerking van maatregel 29, wordt onderzocht hoe de nog beschikbare middelen voor de lokale aanpak isolatie én de overige middelen voor energiearmoede (die tot eind 2026 beschikbaar zijn), in aansluiting op maatregel 29 kunnen worden ingezet.

Isolatieaanpak Nij Begun - Maatregel 29

In 2023 zijn we betrokken geraakt bij de uitwerking van Maatregel 29 uit de kabinetsreactie 'Nij Begun' op het rapport "Groningers boven gas". Maatregel 29 betreft een isolatieaanpak en het doel is om zoveel mogelijk woningen te isoleren vóór 2035, in alle gemeenten in de provincie Groningen en de Noord-Drentse gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo. We zien de uitvoering van Nij Begun als een mooie kans waar onze inwoners flink van zullen profiteren. De uitwerking van maatregel 29 vindt in afstemming met de 13 gemeenten, provincie Groningen en het Rijk plaats. Na vaststelling van de regeling door het Rijk is in juni 2025 gestart met het afhandelen van de eerste subsidieaanvragen 'terugwerkende kracht'. In de eerste drie maanden zijn hier 10.500 aanvragen voor ingediend. Vanaf september 2025 zal postcodegewijs het subsidieloket open worden gesteld voor alle bewoners van de gemeente. Een 'perceel' is gevormd met gemeenten Westerkwartier, Noordenveld en Aa en Hunze om samen met een passende partij (Regionaal Energieloket) inwoners te ondersteunen bij de isolatieaanpak. In samenspraak zal de ondersteuningsaanpak verder worden ontwikkeld en vanaf het najaar van 2025 stapsgewijs worden uitgevoerd. Hierbij wordt ook verkend welke rol de lokale initiatieven willen oppakken. De isolatieaanpak wordt regionaal gemonitord en zal na één jaar (en daarmee in 2026) worden geëvalueerd.

Uitvoeringsregeling lokale (energie-)initiatieven

De gemeente Tynaarlo wil inwoners, groepen en buurten die samen willen werken of al bezig zijn, helpen en begeleiden. Dit helpt om krachten te bundelen en gezamenlijk aan de overgang naar duurzame warmte te werken. Initiatieven kunnen gebruik maken van de gemeentelijke subsidieregeling ondersteuning duurzame bewonersinitiatieven en de uitvoeringsregeling Lokale Energie-Initiatieven. Bij deze laatste kunnen initiatieven tot maximaal 12.500 euro aanvragen. Ook wordt via deze regeling een vrijwilligersvergoeding uitgekeerd aan meer dan 20 actieve energiecoaches en warmtescanners in de gemeente. Op basis van ervaringen wordt de regeling geëvalueerd en deze zal doorlopen in 2026.

Flexteam warmte

In 2023 is regionaal het Flexteam Warmte Drenthe opgezet door de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe. Het Flexteam is als uitvoerend ondersteuningsteam met gemeenten en voor de inwoners in de wijken, dorpen en buurten aan de slag met uitvoeringsplannen en projecten. In 2024 is het Flexteam gestart met inzet bij Wijkuitvoeringsplan de Fledders. Ook Buurteam De Fledders is betrokken bij dit traject. Naar verwachting wordt het uitvoeringsplan eind 2025 vastgesteld door het college, waarna de uitvoering van het warmteplan volgt.

Daarnaast ondersteunt het Flexteam bij het uitzetten van de eerste twee haalbaarheidsonderzoeken uit de Transitievisie Warmte. In het derde kwartaal van 2025 is samen met het Flexteam gestart met de verkenning voor een gebiedsgericht uitvoeringsplan (buitengebied) en in 2026 zal het Flexteam betrokken zijn bij het opstellen van het warmteprogramma.

Energiearmoede

In 2022 en 2023 heeft gemeente Tynaarlo een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen waarmee kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen ondersteund kunnen worden bij het nemen van energiebesparende maatregelen om op korte termijn de energierekening te verlagen. Begin 2023 is de wijkgerichte aanpak gestart en deze is doorgelopen in 2024. Deze aanpak is voorbereid en uitgevoerd met de woningcorporaties, huurdersverenigingen en de Energiecoöperatie Drentse Aa. De wijkgerichte aanpak houdt in dat energiecoaches bij huishoudens langs gaan om te kijken wat er in huis aan energiebesparing is te realiseren. Ook neemt de coach kleine energiebesparende maatregelen mee en een energiedisplay. In 2025 is de aanpak doorontwikkeld in afstemming met de samenwerkingspartners. Hierin is ingezet op 'huurderscafes' waarbij specifiek huurders worden aangeschreven voor een informatieve avond. Het eerste huurderscafe is in het voorjaar van 2025 in Eelde uitgevoerd. In het najaar van 2025 en mogelijk wordt dit concept in 2026 herhaald in andere dorpen in de gemeente.

Sinds 2024 vinden er Fixteam-acties plaats in de gemeente. Het Fixteam is een initiatief vanuit de Provincie Drenthe in samenwerking met de gemeenten. Het Fixteam komt bij bewoners thuis langs om

te kijken welke kleine maatregelen mogelijk zijn om energie te besparen en voeren deze ook meteen uit. Iedere actie leidt tussen de 100 en 200 aanmeldingen. De inzet van het Fixteam Drenthe loopt minimaal door tot eind 2026.

In april 2024 is een gemeentelijke isolatiesubsidieregeling voor energiebesparende maatregelen voor woningeigenaren gestart. De regeling loopt door tot eind 2025. Er wordt verkend de regeling door te laten lopen in 2026 totdat het plafond (€ 185.000) bereikt is.

Drents Energieloket

We helpen inwoners en organisaties om stappen te zetten naar verduurzaming van hun woning. Daarvoor werken we in Drenthe onder meer samen binnen het Drents Energieloket. Daar kunnen inwoners terecht voor onafhankelijk advies over maatregelen en financiering. De flinke toename in verduurzaming en heeftook om doorontwikkeling van het Drents Energieloket gevraagd. In 2024 is hiervoor een nieuwe samenwerkingsoverkomst opgesteld en hier heeft het college akkoord op gegeven. De doorontwikkeling richt zich op het versterken van de basis (meer adviseurs, extra communicatie, doorontwikkeling CRM-systeem en tools) en het loket is nu ondergebracht bij de provincie. De doorontwikkeling loopt door in 2026.

Soortenmanagementplan

Bij het isoleren van daken of gevels kunnen onbedoeld beschermde diersoorten, zoals vleermuizen, zwaluwen of huismussen worden verstoord en hun onderkomens worden vernietigd. Dit is in strijd met de Omgevingswet (eerder bekend als de Wet natuurbescherming). De meest robuuste oplossing om de isolatieopgave en natuurbescherming te combineren betreft een vergunning op basis van gebiedsgerichte SMP's (soortenmanagementplan). Door gebruik te maken van deze gebiedsbrede vergunning is het o.a. voor onze inwoners eenvoudiger om isolatie aan te brengen omdat er niet meer voor elke woning een ecologisch onderzoek nodig is. Een aanbesteding voor het opstellen van een Soortenmanagementplan wordt voorbereid, ten behoeve van de gemeentebrede vergunning.

Energieneutrale bedrijventerreinen

Bedrijventerrein De Punt heeft in maart 2023 een eigen ondernemersvereniging opgericht. Dit is een gevolg van deelname van het bedrijventerrein aan het pilotproject 'energieneutrale bedrijventerreinen 2035' van de provincie Drenthe. De Punt was één van de vier pilotlocaties in de provincie Drenthe. De oprichting van Ondernemersvereniging De Punt gaat helpen bij het toekomstbestendig, klimaatadaptief en energieneutraal maken van het bedrijventerrein. De ondernemersvereniging beraadt zich nu op de uitvoering van projecten op het bedrijventerrein. Verschillende opgaven zoals inbreiding, verduurzaming en klimaatadaptatie etc., vroegen eerst om een ruimtelijk adviesonderzoek bij de verschillende bedrijventerreinen in Tynaarlo. Begin 2025 is dit onderzoek uitgevoerd door adviesbureau Stec. Aan de hand van dit adviesonderzoek wordt in de tweede helft van 2025 en 2026 onderzocht in welke vorm en proces de ondersteuning voor verduurzaming van Eelde de Punt en andere bedrijventerreinen wordt vormgegeven. Hierbij kan mogelijk gebruik worden gemaakt van een specifieke uitkering voor het versterken van het organiserend vermogen en verduurzamen van bedrijventerreinen. Deze uitkering is door de Provincie Drenthe vanuit het ministerie van BZK ontvangen die in 2024 beschikbaar is gekomen.

Duurzame openbare verlichting

Donker waar het kan, voldoende licht waar nodig is. Dat willen we hanteren als uitgangspunt voor de openbare verlichting in onze gemeente. Als lampen vervangen worden, wordt ledverlichting aangebracht. In het buitengebied zoeken we naar alternatieven, zoals werken met reflecterende onderdelen of nachtdier vriendelijke verlichting. We betrekken dorpsbelangenverenigingen en omwonenden bij veranderingen. In Taarlo en Oudemolen is een pilot met straatverlichting uitgevoerd. Hierbij is gedimde, amberkleurige LED-verlichting toegepast, vriendelijker voor mens én natuur. In navolging hierop zullen meer kleine kernen in het buitengebied volgen.

Meer Jaren Duurzaamheids Plan (MJDP) gemeentelijke gebouwen 2021-2040

Met het leggen van de vergunningsvrije PV-panelen en het vervangen van de verlichtingsarmaturen in de gebouwen voor LED verlichting is in 2025 een grote slag gemaakt. De in 2026 worden de stappen voorbereid en waar mogelijk uitgevoerd om de in het MJDP opgenomen gebouwen aardgas loos maken en de PV-capaciteit uit te breiden zodat de gebouwen ter plekke energie neutraal worden, dit met niet vergunningsvrije plaatsing van de panelen.

Omdat het accommodatiebeleid 3.0 invloed gaat hebben op de omvang van de vastgoedportefeuille, en daarmee invloed heeft op de verduurzaming opgave, wordt 2026 gebruikt om het MDJP te actualiseren. De actualisatie betreft niet alleen gebouwen toevoegen of afvoeren maar ook bijstellen van de budgetten en het opvoeren van nieuwe maatregelen zoals gebouwbatterijen. Dit alles met als doel de ambitie te halen om al onze gebouwen gasloos te maken, waar mogelijk energie neutraal en waar niet mogelijk het verschil elders te compenseren.

Circulaire bouwen

De sloop en nieuwbouw van sporthal De Zwet is in 2025 gestart. In het ontwerp is de grootste circulaire winst dat de oude hal wordt hergebruikt. Alle vrijkomende materialen die niet ter plekke hergebruikt worden gaan naar de Stadsmijn-Achterhoek, dit is de marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen. De nieuwbouw zal in 2026 doorlopen.

In 2026 gaan we sloop en nieuwbouw werkzaamheden voorbereiden, het thema circulariteit (in sloop en bouw) is voor dergelijke projecten onderdeel geïntegreerd in onze werkwijze. Concreet verwachten we dat we aan de slag kunnen met:

- Vanuit het accommodatiebeleid Zuidlaren, de voorbereiding voor de sloop van het oude deel van het voormalige Harens Lyceum en de nieuwbouw van een gymzaal op die locatie.
- De voorbereiding voor de renovatie van het gemeentehuis, afhankelijk van besluitvorming;
- Vanuit het project cultuurhuizen, de voorbereiding voor de werkzaamheden voor het cultuurhuizen. De planning en fasering volgt na besluitvorming.

Natuur, Landschap en Bevorderen biodiversiteit

In 2021 is het beleidsplan 'bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte' vastgesteld. Daarmee is structureel € 35.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Afgelopen jaren zijn op meerdere locaties diverse werkzaamheden uitgevoerd. Van nieuwe aanleg tot gewijzigd beheer. Met name in het buitengebied en de grotere groenzones in de kernen. Komende jaren gaan we door met het plannen maken om de openbare ruimte vriendelijker te maken voor de flora en fauna. De aandacht gaat nu meer naar de woonstraten om daar biodiversiteit door te voeren. Deze locaties vragen eerst afstemming met de bewoners en vergt dus meer tijd. De maatregelen zijn o.a. aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers.

Bij het opstellen van nieuwe onderhoudscontracten is en wordt extra aandacht gegeven aan de voorgestelde beheermaatregelen ter bevordering van de biodiversiteit zoals beschreven in het beleidsplan.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn sterk met elkaar verweven. Maatregelen voor het ene dienen meestal ook het andere. Vandaar dat de gemeente nu (na vaststelling van de LUA) de Maatlat Groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving is gaan toepassen bij ruimtelijke ontwikkeling. Deze door het Rijk ontwikkelde methodiek werpt al vruchten af bij de eerst ontwikkelingen waar hij binnen de gemeente is toegepast. In 2025 valt hier meer over te melden.

Ook bij lokale initiatieven speelt biodiversiteit vaak een belangrijke rol. Vandaar dat er in de LUA ook budget is opgenomen om dergelijke initiatieven te ondersteunen. In 2025 wordt dit breed uitgezet in de gemeente.

Programma Natuurlijk Platteland / Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (vml. DPLG)

Vanuit het Programma Natuurlijk Platteland wordt sinds 2016, samen met gebiedspartners zoals waterschappen, natuurorganisaties en de provincie gewerkt aan een vitaal platteland. Binnen de gebiedsprocessen van de Hunze, Drentsche Aa en Noord-West Drenthe worden de opgaven middels maatregelen verder geïmplementeerd in de gebieden.

Dit doen we onder meer door de landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken, de biodiversiteit te vergroten en een klimaat robuuste leefomgeving voor mens, dier en plant te creëren. Zo is het project Noordma inmiddels uitgevoerd en gereed. Wordt voor het project Polder Oosterland-Lappenvoort op dit moment een inrichtingsplan opgesteld. En is het planologische traject voor het project Roodzanden inmiddels afgerond. De uitvoering hiervan start naar verwachting dit najaar (2025). In de Hunze is gestart met het ontwikkelproces voor het project Cluster Noordelijk N33. De ontwikkeling van Tusschenwater- Zuid maakt hier deel van uit. Ook is er begonnen met het

ontwikkelproces voor het interprovinciaal (deel)project Wolfsbarge/Semslinie ten noorden van de Groeve.

Vanuit een (nieuwe) aanvullend gebiedsprogramma: Drents Programma Landelijk Gebied (DPLG) werden er sinds 2023 extra wettelijke opgaven vanuit klimaat, natuur, stikstof, water en landbouw op provinciaal niveau gezamenlijk verder uitgewerkt. Door onder andere de val van het kabinet is er echter weer een nieuwe periode van onduidelijkheid ontstaan. Voor de provincie reden tot herijking van de provinciale aanpak in het landelijk gebied. Onder een nieuwe titel *Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe TLGD*) gaat de provincie toch verder met de uitwerking van bovengenoemde extra wettelijk opgaven tot en met 2030 en die een aanvulling vormen op het bestaande beleid. De mate van omvang en uitvoering van het programma, waar de provincie uitvoering aan wil geven, is echter mede afhankelijk van de benodigde/beschikbare Rijksfinanciering.

Stikstofproblematiek

Vanwege de achteruitgang van stikstofgevoelige natuur in Natura 2000 gebieden is vergroting van de stikstofuitstoot door nieuwe economische ontwikkelingen niet meer geoorloofd. In 2019 heeft de Raad van State (RvS) besloten dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) niet meer rechtsgeldig is als kader voor stikstofreductie, natuurherstel in Natura 2000-gebieden en vergunningverlening voor nieuwe ontwikkelingen. De stikstofaanpak is een onderdeel van het TLGD. Gebiedsgerichte maatregelen worden opgenomen in het gebiedsplan. Het juridisch op slot zetten van de stikstofuitgave zorgt voor beperkingen in nieuwe ontwikkelingen en vergunningverlening. De RvS uitspraak van december 2024 maakt het zoeken naar een oplossing echter nog complexer.

Extra bosuitbreiding/voedselbossen

De Drentse Bomen- en Bossenstrategie is door Provinciale Staten vastgesteld in 2022 en wordt opgenomen in het TLGD. Deze strategie is een uitwerking van de landelijke bossenstrategie die is opgesteld naar aanleiding van het landelijke Klimataakkoord, waarin staat dat het bos in Nederland in 2030 met 10% moet zijn uitgebreid ten behoeve van CO2 reductie, natuur, biodiversiteit, wateropslag, schone lucht, houtproductie en om in te recreëren. In Drenthe is de ambitie om in 2030 3.700 hectare bos aangeplant te hebben. Naast uitbreiding van (bestaand) bos kan ook met het aanplanten van (laan)bomen, landschapselementen of voedselbossen in de dorpen of op het platteland uitvoering worden gegeven aan de bossenstrategie.

In de gemeente zijn er enkele initiatieven voor (particuliere) bosuitbreiding in voorbereiding. Evenals enkele voedselbosinitiatieven.

Goed omgaan met invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe dieren of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen omdat hier (nog) geen natuurlijke vijanden aanwezig zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om ze te beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is in samenwerking met Meerschapp Paterswolde, de provincies en de waterschappen een pilot gestart met als doel tot een betere beheersing van invasieve waterplanten in Ter Borch en het gebied Paterswoldsemeer te komen. Dit heeft in Ter Borch geleid tot een samenwerking met de bewoners van de wijk, om tot een meer integrale aanpak te komen.

Afgelopen jaren zien we een toename in locaties, soorten en dus kosten. Onlangs is vanuit de raad de opdracht gekomen om het beleid over invasieve exoten te herzien en het beheer/bestrijden te intensiveren en daarvoor de benodigde kosten inzichtelijk te maken.

Klimaatadaptatie

Voor de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) werkt de gemeente samen met andere gemeenten, provincies en waterschappen in de regio Groningen en Noord Drenthe. Op basis van de Regionale Adaptie Strategie (RAS) en de Regionale Uitvoeringsagenda (RUA) heeft de gemeente een Lokale Adaptie Strategie (LAS) opgesteld. In september 2024 is ook de Lokale Uitvoerings Agenda (LUA) vastgesteld in de raad en is in 2025 de uitvoering van start gegaan.

De LUA richt zich op een gemeente brede aanpak van klimaatverandering, breder dan alleen het gemeentelijk areaal. Deze aanpak richt zich sterk op lokale initiatieven en stakeholders, zoals scholen, instellingen, bedrijven en wijk- en buurtverenigingen. Ook is er al aansluiting bij particuliere initiatieven, zoals zelfoogsttuinen en voedselbossen. In het najaar is de subsidieregeling voor

particuliere klimaatmaatregelen van start gegaan. Tijdens de Nationale Klimaatweek organiseren we jaarlijks een lokaal programma met activiteiten rondom het thema klimaat. Er is een Kinderburgemeester gekozen, welke tijdens haar jaar van 'aanstelling' ook een aantal klimaatzaken en -activiteiten onder de aandacht zal brengen.

Er is een klimaatscan van alle basisscholen gemaakt op basis waarvan aanvullende klimaatadaptieve maatregelen worden ontwikkeld. Deze komen in 2026 en daaropvolgende jaren tot uitvoering. In 2026 volgt een klimaatscan van de bedrijventerreinen. Daarin wordt onderzocht of een integrale aanpak van klimaat en energie mogelijk is, mogelijk in combinatie met revitalisatiemaatregelen.

Junior Klimaatcoach is in 2025 van start gegaan, er hebben 175 basisschoolleerlingen aan meegedaan. Dit mooie bewustwordingsproject wordt in 2026 vervolgt. Eind 2025 start het 3-jarige project Tuinrangers, in samenwerking met IVN en stichting Steenbreek. De website duurzaam Tynaarlo wordt ook gebruikt voor informatie over klimaatadaptatie in de gemeente. Hierop vinden inwoners informatie en worden actuele projecten toegelegd.

In 2025 is door inwoners van onze gemeente het Klimatorium Nederland opgericht. Samen met deze nieuwe partner is het project 'Water in en om het huis' ontwikkeld, dat in 2025 en 2026 wordt uitgevoerd. Hiermee willen we particulieren en bewonersgroepen stimuleren tot klimaatadaptief gedrag en het nemen van klimaatmaatregelen.

Een deel van de maatregelen uit de LUA maakt al wel deel uit van de lopende programma's van riolering en regionale programma's, waarin de gemeente samenwerkt met ander overheden en stakeholders.

Afgelopen jaar zijn twee klimaatadaptatiesubsidies aangewend. De impulsregeling klimaatadaptieve maatregelen is ingezet in het project Hoofdweg Eelde. In Westlaren is een groot afkoppel- en rioolsaneringsproject in uitvoering, waarvoor de gemeente ook subsidie ontvangt uit het DPRA programma Hoge Zandgronden.

Nadat in eerdere jaren vooral droogte tot nieuwe problemen leidde, waren eind 2023 en begin 2024 extreem nat. Deze periode heeft een aantal zwakke punten in het water en rioleringssysteem blootgelegd. Ook is er redelijk veel overlast geweest door hoogwater, ondergelopen tuinen en volle kruipruimtes. Het toont aan dat alle weersextremen de gemeente voor nieuwe uitdagingen stelt. Op 6 locaties in verschillende kernen zijn maatregelen uitgevoerd. In Midlaren zijn maatregelen uitgevoerd ter beperking van wateroverlast.

Mobiliteit

Drentse gemeenten en de Provincie Drenthe werken ook de komende jaren samen aan de verduurzaming van mobiliteit en de vermindering van de CO₂-uitstoot. Dit doen we onder andere vanuit het procesdocument Regionaal Mobiliteitsplan Drenthe (RMP).

Binnen Tynaarlo gaan we hiervoor in 2025 en 2026 aan de slag met laad- en fietsvoorzieningen om de fietspotentie van bewoners, bezoekers en werkenden in Tynaarlo te versterken. Dit doen we met een realistisch uitvoeringsplan, waarin de mogelijkheden bij bushaltes en ons eigen vastgoed in kaart worden gebracht.

Vanuit de gemeentelijke Visie laadinfra, de Nationale en Regionale Agenda Laadinfrastructuur (NAL/RAL) en het RMP blijven we actief aan de slag met het dekkend laadnetwerk voor (vracht) auto's. We voorzien bewoners van actuele informatie over de aanvraagmogelijkheden via onze [website](#) en plaatsen op geschikte locaties (strategisch) laadpalen.

Samen met de provincie Drenthe blijven we semi-publiek laden stimuleren, bijvoorbeeld via informatiebrochures. Semi-publiek laden is laden op openbaar toegankelijke private locaties zoals een parkeerterrein bij een winkel, bouwmarkt of toeristische locatie. Dit is gunstig voor bezoekers en interessant voor organisaties met een eigen parkeervoorziening en draagt bij aan het dekkende laadnetwerk.

Circulaire bouwen

In 2023 hebben we twee aanbestedingen gehad voor gemeentelijke gebouwen. Die van de sloop en nieuwbouw van de gymzaal Gouden Regenlaan en van Sporthal De Zwet. De sloop en nieuwbouw zijn gecombineerd om hiermee de markt uit te dagen circulair te bouwen. Deze aanbestedingen vallen

onder het project accommodatiebeleid Zuidlaren. Naast het circulair bouwen is in deze aanbestedingen het toepassen van circulaire PV-panelen voorgeschreven.

Voor de gymzaal Gouden Regenlaan zijn voor sloop- en materiaalgebruik voor de nieuwbouw eisen gesteld. De aannemer gebruikt 99,9% van de materialen vrijkomend uit sloop. Er blijft dus nauwelijks afval over. Van het vrijkomende materiaal wordt 35% ter plekke in de nieuwbouw gebruikt. Voor de nieuwbouw wordt 99,96% herbruikbaar. Er blijft slechts 0,04% afval over.

Met de sloop en nieuwbouw van Sporthal De Zwet is in de aanbestedingsdocumenten circulariteit minder uitgewerkt en meer aan de markt overgelaten. In het ontwerp is de grootste circulaire winst dat de oude hal wordt hergebruikt. Alle vrijkomende materialen die niet ter plekke hergebruikt worden gaan naar de Stadsmijn-Achterhoek, dit is de marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen

Huishoudelijk afval

We stimuleren inwoners op een andere manier met afval om te gaan door de voorlichtingscampagne "Drenthe geeft door". De campagne is gericht op het voorkomen van afval, bijvoorbeeld door producten te delen of weg te geven in plaats van weg te gooien en door te stimuleren dat afval op de juiste manier wordt aangeboden. De campagne wordt door alle Drentse gemeenten ondersteund.

Voorkomen van afval zorgt ervoor dat er minder afval hoeft te worden verbrand. Dit levert een reductie op van de uitstoot van CO₂. Verder zijn veel materialen nog te gebruiken (zoals kleding), te "upcyclen" (repareren of opknappen van bijvoorbeeld fietsen) of te "recyclen" (hergebruik van grondstoffen, zoals compost, papier of glas).

Glas, textiel en oud papier kan aangeboden worden in verzamelcontainers. Groenafval in de groene container aan huis. Uit het restafval dat door de inwoners wordt aangeboden in de grijze containers aan huis worden op de verwerkingslocatie, door middel van een scheidingsinstallatie, de bruikbare materialen gehaald. Bij de milieustraat in Tynaarlo staan containers waar verschillende soorten afval kunnen worden aangeboden, waarna ze als grondstoffen worden hergebruikt.

Drenthe breed wordt binnen de Markerein een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor circulaire ambachtscentra in de provincie. Een circulair ambachtscentrum is een soort milieustraat plus, waar afval bewerkt kan worden. Uit de eerste analyses blijkt dat het opzetten van een ambachtscentrum in iedere gemeente vanwege de hoge kosten niet haalbaar is. Kansrijker is het versterken van al bestaande netwerken rond afval en grondstoffen, zoals Repaircafés, ruilbeurzen en kringloopactiviteiten.

Ambitie/ accent	Actie 2025 / 2026	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raads- voorstel
Communicatie duurzaamheid	Bekendheid vergroten communicatie-platform duurzaamheid	Stimuleren duurzaam gedrag en activiteiten van bewoners en lokale initiatieven	Gemeente	Doorlopend	Nee
Regionale Energie-strategie regio Drenthe	Versterken netwerken, pMiek Uitvoering RES 1.0 en voortgangs-document RES	Vergroten aandeel hernieuwbare energie en verminderen CO ₂ -uitstoot	Gemeente, RES-regio Drenthe	Doorlopend	Nee Nee
Kaders hernieuwbare energie.	Ontwikkelen Beleidskader zon-op-land.	Goede ruimtelijke en maatschappelijke inpassing zon op land	Gemeente	Begin 2026	Ja
Uitvoering Transitievisie Warmte	Aanpak energiearmoede, ondersteunen lokale initiatieven, communicatie, inbedding Maatregel 29	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen	Gemeente, stakeholders en inwoner.	Uitvoering doorlopend	nee

Herijking Transitievisie warmte	Opstellen warmteprogramma	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen	Gemeente	Eind 2026	Ja
Soortenmanagementplan (SMP)	Opstellen soortenmanagementplan	Beschermen van beschermde diersoorten bij isolatiemaatregelen	Gemeente	2027	Nee
Isolatieaanpak Nij Begun Maatregel 29	Subsidieregeling en uitvoering isolatie particuliere woningen	Energiebesparing en woonlasten verlagen	Rijk, provincie Groningen, gemeenten	Doorlopend tot 2035	Nee
LUA	Uitvoering Lokale Uitvoeringsagenda	Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie	Gemeente, stakeholders, inwoners	Tot eind 2027	Ja
Eigen vastgoed verduurzamen.	Onder andere plaatsen PV-panelen	Duurzame gemeentelijke gebouwen	Gemeente	Doorlopend	Nee
Circulaire economie	Apart inzamelen luiers.	Minder CO2-uitstoot	Gemeente en recycler	Als er een goede recycling-mogelijkheid is.	Nee
Duurzame mobiliteit	Regionaal Mobiliteitsplan	Minder CO2-uitstoot	Gemeente, provincie	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Stimuleren semipubliek laden	Dekkend netwerk en verminderen uitstoot CO2.	Gemeente, provincie	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Uitvoeringsplan laad- en fietsvoorzieningen	Minder CO2-uitstoot, vitaliteit	Gemeente	2026	Nee
Duurzame mobiliteit	Regionaal Mobiliteitsplan	Minder CO2-uitstoot	Gemeente, provincie	Doorlopend	Nee

11. Bedrijfsvoering

Wij informeren u in deze paragraaf over de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie.

Organisatieontwikkeling

Zoals in voorgaande begrotingen gemeld, zijn we continu bezig onze organisatie te ontwikkelen om goed in te spelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in en voor onze samenleving en daarmee die samenleving nog beter te bedienen. Onze dienstverlening is gericht op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Daarnaast willen we in een toenemend krappe arbeidsmarkt een aantrekkelijke werkgever zijn. Om de samenleving goed te bedienen en tegelijkertijd aantrekkelijk te zijn als werkgever is het van belang de verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen en de regelruimte voor medewerkers te verruimen. Het vergroot onze slagvaardigheid en het gevoel van medewerkers ook daadwerkelijk bij te kunnen dragen aan de samenleving. Dit is één van de belangrijkste uitgangspunten voor de ontwikkeling van de organisatie.

De afgelopen jaren heeft de organisatie geïnvesteerd in en stappen gezet om verder te professionaliseren. Dit doen we op tal van terreinen, hoewel niet alles tegelijk kan en de ambities vaak hoger zijn dan de beschikbare tijd. Toch, slechts, een aantal voorbeelden: We zijn begonnen met organisatiejaarplannen en een strategisch personeelsplan (SPP), zodat we nog scherper krijgen welk werk er het volgende jaar (en de jaren daarna) ligt en wat voor medewerkers daarvoor nodig zijn. Daarnaast trekken we de begroting financieel strak. Maar tegelijkertijd zijn we bezig het begrotingsdocument zelf opnieuw op te zetten, zodat duidelijker wordt aan welke maatschappelijke doelen de gemeente wil werken en de begroting weer echt de ruggengraat wordt van onze bedrijfsvoering. Het hebben van efficiënte en betrouwbare processen blijft een belangrijk doel waar we aan werken. In 2026 gaan we verder verkennen wat robotisering en AI ons hierin kan brengen. Een belangrijke kapstok in ons HR-beleid is duurzaam inzetbare medewerkers. Alle HR-inspanningen staan in het teken hiervan.

In 2025 is een traject in gang gezet om een verbetering in de adviesfunctie vanuit bedrijfsvoering aan te brengen. In 2026 willen we stappen zetten om nog beter te kunnen adviseren, met oog voor omgeving, bestuur en organisatie. Daarnaast staan er acties op stapel om verdere professionalisering aan te brengen in projectmatig werken, kennis van procedures, opdrachtgeverschap, afspraak=afpraak en dienstverlening.

Visie op intergemeentelijke samenwerking

Intergemeentelijke samenwerking is onmisbaar voor onze bedrijfsvoering. Met het oog op het vergroten van efficiëntie of het verlagen van kwetsbaarheid bijvoorbeeld. Een goed voorbeeld hiervan is de SDA-samenwerking met Aa en Hunze en Assen. Binnen deze samenwerking hebben we jaren geleden drie PSA-afdelingen samengevoegd tot één, wat heeft geleid tot een efficiënte en sterke personeels- en salarisadministratie voor alle drie de gemeenten. Maar er zijn nog veel meer redenen om samen te werken, zoals het invullen van gespecialiseerde functies die zelfstandig niet in te vullen zijn of het vergroten van kennis en netwerk op zogeheten éénpitterfuncties. Het optimaliseren van bestaande samenwerkingen en het inspringen op nieuwe kansen vraagt continue aandacht. Hierin neemt de gemeente Tynaarlo een houding aan zoals omschreven in de inleiding en hoofdstuk 0 van deze begroting. We stappen niet zomaar in, maar als we instappen, zetten we ons wel volledig in.

Externe ontwikkelingen

Terwijl intern gewerkt wordt aan het optimaal laten functioneren van de gemeentelijke organisatie, volgen extern de ontwikkelingen waarmee we geconfronteerd worden zich in rap tempo op. Zaken als de opvang van Oekraïense vluchtelingen, maar ook de bredere asielproblematiek, de oplopende inflatie, woningnood en de kansen die Nij Begun biedt. Tegelijkertijd komen er vanuit de rijksoverheid voortdurend nieuwe taken en wetten op de gemeenten af. Slechts enkele voorbeelden die (ook) dit jaar onze inzet zullen vragen, zijn: de Wet open overheid (Woo), extra Wmo-, veiligheids- en milieutaken, extra ICT-eisen, de Wet politiegegevens (Wpg) en de rechtmatigheidsverantwoording. Naast deze inhoudelijke ontwikkelingen merken we als gemeente steeds meer dat de nieuwe verhouding tussen overheid en inwoners een ander soort inzet en soms ook meer inzet van onze medewerkers vraagt. Waar ooit het aanleggen van een weg of het onderhoud van het gemeentelijk groen puur technische taken waren, zijn dit nu onderwerpen waarover inwoners graag mee willen praten en denken. Een verandering die past in de tijd en past bij de visie van het college, maar aanpassing vraagt van

medewerkers die soms al decennialang anders gewend zijn. Bij projecten op het terrein van de ruimtelijke ordening is ook al langere tijd een ontwikkeling gaande op dit gebied. Waar eerder de interactie met inwoners vooral verliep via formele juridische lijnen zoals zienswijzenprocedures, werken we nu steeds meer met informelere participatieve vormen. Ook deze ontwikkeling vraagt aanpassingen van onze medewerkers.

Tot slot hebben we als gemeente een weg te vinden in een sterk veranderende markt. Zowel de arbeidsmarkt als de grotere markt van vraag en aanbod van diensten en goederen staan zwaar onder druk. Dit leidt tot grote kostenstijgingen die op allerlei manieren onze bedrijfsvoering raken. Maar daarnaast kunnen sommige ambities, ook wanneer voldoende geld beschikbaar is, simpelweg niet of niet volgens planning worden uitgevoerd door gebrek aan materialen of mensen. Al met al is de gemeentelijke organisatie genoodzaakt vaker haar grenzen aan te geven, ook richting haar eigen bestuurlijk opdrachtgevers raad en college.

Wat betreft de arbeidsmarkt nemen de zorgen alleen maar toe. Over het algemeen lukt het gemeente Tynaarlo de afgelopen jaren nog relatief goed om vacatures gevuld en het werk georganiseerd te krijgen. Maar de vooruitzichten zijn somber. Onder andere de Drentse kring van gemeentesecretarissen heeft de handschoen opgepakt om de gemeenten voor te bereiden op wat misschien wel het nieuwe normaal wordt, want de cijfers wijzen niet op tijdelijke krapte, maar juist op een permanent andere arbeidsmarkt. Dat maakt dat alleen grenzen aangeven uiteindelijk niet meer genoeg zal zijn, er moet nagedacht worden over wezenlijke aanpassingen in de bedrijfsvoering van gemeenten.

Uw persoonlijke ambtenaar

We willen deze paragraaf bedrijfsvoering, na de vorige alinea, toch positief en met trots afsluiten. We hebben al eerder de pilot 'Uw persoonlijke ambtenaar' (voorheen: Eigen Ambtenaar) bij u aangekondigd. Deze pilot is in 2025 gestart en zal in 2026 worden geëvalueerd. De persoonlijke ambtenaar is een medewerker die bij loting wordt toegewezen aan een aantal adressen in de gemeente. De bewoners van die adressen worden hierover geïnformeerd en mogen deze medewerker vervolgens gebruiken als hun 'persoonlijk' aanspreekpunt binnen de gemeente wanneer zij zelf ergens niet uit komen.

12. Wet Open Overheid

Wet open overheid (Woo)

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht. Dit is de opvolger van de Wob. Actieve openbaarmaking van overheidsinformatie wordt hiermee de norm. Op termijn wordt het voor 11 categorieën gemeentelijke documenten verplicht om deze tijdig actief openbaar te maken. Om actief openbaar mogelijk te maken verplicht de Woo om de informatiehuishouding op orde te brengen en digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

Om de implementatie van de Woo bij de gemeente Tynaarlo succesvol te volbrengen pakken we de werkzaamheden projectmatig aan en spreiden deze uit over een langere periode. Het doel is tot een open Tynaarlo te komen (uiterlijk in 2029). Hiervoor moeten concrete oplossingen tot stand komen over drie thema's.

1. Informatiehuishouding op orde
2. Actief openbaar maken
3. Duurzame toegankelijkheid

Deze drie thema's zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden en de uitwerking van de drie thema's moeten ook als zodanig worden opgepakt. Actieve openbaarmaking is namelijk alleen mogelijk als de documenten duurzaam toegankelijk zijn en de informatiehuishouding op orde is.

Nr.	Documenten	Status
1.	Wet- en regelgeving	Beschikbaar op Overheid.nl
2.	Organisatiegegevens	Beschikbaar op de website Tynaarlo
3.	Raadsstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (Gemeenteraad)
4.	Bestuursstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (college B&W)
5.	Stukken van adviescolleges	In ontwikkeling
6.	Convenanten	In ontwikkeling
7.	Jaarplannen en – verslagen	In ontwikkeling
8.	Woo-verzoeken	Beschikbaar op de website Tynaarlo
9.	Onderzoeken	In ontwikkeling
10.	Beschikkingen	Beschikbaar op Overheid.nl
11.	Klachten	In ontwikkeling

Actieve en passieve openbaarmaking van documenten

In het kader van transparantie en toegankelijkheid heeft de gemeente Tynaarlo stappen ondernomen om te voldoen aan de eisen van de Woo. Deze wet stelt richtlijnen voor het actief openbaar maken van documenten binnen de overheid. Conform de bepalingen van de wet, dienen specifieke documenten in elf categorieën, verspreid over verschillende fases, digitaal op een algemeen toegankelijk wijze openbaar te worden gemaakt.

In het jaar 2023 bereikten we een belangrijke mijlpaal in dit proces. In dat jaar heeft de gemeente Tynaarlo met succes de publicatie van Woo-verzoeken onder de passieve openbaarmaking op haar website geïmplementeerd. Dit initiatief draagt niet alleen bij aan de transparantie binnen de gemeente, maar stelt inwoners en belanghebbenden ook in staat om op een toegankelijke en gebruiksvriendelijke manier inzicht te krijgen in relevante documenten. Inmiddels heeft de gemeente ongeveer 70 Woo-verzoeken op haar website gepubliceerd.

Hoewel eerder de verwachting was dat de minister verantwoordelijk zou zijn voor het ontwikkelen van een systeem om documenten openbaar te maken, is de oplevering van dit systeem (genaamd PLOOI) voor onbekende tijd uitgesteld. Niettemin hebben we als gemeente Tynaarlo niet gewacht op deze ontwikkeling. We hebben actie ondernomen om de passieve openbaarmaking zelf te bewerkstelligen, wat heeft geresulteerd in het publiceren van Woo-verzoeken op onze website.

Deze succesvolle implementatie vormt een solide basis voor verdere stappen. We hebben het voornemen om op vergelijkbare wijze te onderzoeken hoe we andere categorieën van documenten, zoals stukken van het adviescollege, convenanten, jaarplannen en – verslagen, onderzoeken en klachten, eveneens op een transparante wijze kunnen openbaren. Hierbij zullen we streven naar een effectieve en efficiënte benadering om aan de eisen van de Woo te voldoen, terwijl we tegelijkertijd onze

verantwoordelijkheid naar de burgers waarborgen. We zullen de ontwikkelingen nauwlettend volgen en streven naar verbeteringen in de openbaarmakingsprocessen in overeenstemming met de richtlijnen van de Woo.

Woo-index

Op 8 juni 2023 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken een brief gestuurd naar ruim 900 bestuursorganen over de ingebruikname van de Woo-index en de bijbehorende zoekfunctie. De Woo-index, operationeel sinds 19 juni 2023, verwijst naar documentcollecties die door bestuursorganen online zijn gepubliceerd. KOOP werkt aan een aanvullende zoekfunctionaliteit om deze documenten centraal doorzoekbaar te maken. Vanaf 1 november 2024 zijn bestuursorganen verplicht om specifieke Woo-contactgegevens op te nemen in de Woo-index. Deze index, beheerd door KOOP, biedt een overzicht van actief openbaar gemaakte Woo-documenten en maakt deze toegankelijk via organisaties.overheid.nl. De gemeente Tynaarlo voldoet aan deze verplichting.

Informatiehuishouding

De Woo verplicht gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen. De bepaling uit de Archiefwet, dat gemeenten documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo. Hiermee is een aanzienlijke doorlooptijd gemoeid. Het is wenselijk voor alle te publiceren documenten een proces in te richten om documenten geschikt te maken voor openbaarmaking. Hiervoor zijn in de uitvoering van de werkprocessen aanpassingen nodig in het structureren van informatie en het publiceren van informatie om verplichte openbaarheid mogelijk te maken.

Om deze informatiehuishouding op orde te krijgen wordt er een informatiebeheerplan opgesteld. Dit plan geeft inzicht en overzicht van de informatiestromen in de organisatie.

Contactpersoon/ Woo-verzoeken

De Woo schrijft voor dat de gemeente een contactpersoon Woo heeft. Het college heeft besloten de medewerkers van het team Juridische zaken aan te wijzen als Woo-contactpersoon.

Op dezelfde afdeling worden de Woo-verzoeken, ontvangen, gecoördineerd en afgehandeld. De implementatie van de Woo heeft merkbare gevolgen voor de activiteiten van de gemeente Tynaarlo. Het jaar 2022 diende als een overgangperiode waarin we begonnen te wennen aan de nieuwe vereisten en procedures die door de Woo werden opgelegd. In dat jaar ontvingen we in totaal 15 Woo-verzoeken, variërend van burgers binnen onze gemeente tot externe individuen en instanties. Hoewel dit een inleidende ervaring was, toonde het duidelijk de toenemende vraag naar informatie en transparantie vanuit diverse hoeken. Dit is voortgezet in het 2023, waarin 39 Woo-verzoeken zijn ingediend.

In het jaar 2024 zijn in totaal 82 Woo-verzoeken ingediend. Deze toename is met name toe te schrijven aan de plannen voor een AZC in Vries. Niet alle verzoeken zijn toen ingewilligd, aangezien al openbaar gemaakte documenten buiten de reikwijdte van de Woo vallen en om die reden worden afgewezen.

Het afgelopen jaar, 2025, heeft ons laten zien dat het indienen van Woo-verzoeken, een instrument is geworden waar inwoners steeds sneller gebruik van maken. In de afgelopen drie kwartalen hebben wij 53 Woo-verzoeken ontvangen. De bestuurlijke aangelegenheden waarom een Woo-verzoek is ingediend zijn divers en is dan ook niet toe te schrijven aan een specifieke ontwikkeling.

Wij erkennen dat Woo-verzoeken een aanzienlijke impact hebben op onze operationele capaciteit. Sommige verzoeken vergen uitgebreide inspanningen vanwege de grote hoeveelheid documenten en de noodzaak om tijdig en volledig aan het verzoek te voldoen. Desondanks blijven we ons inzetten voor een zorgvuldige afhandeling van Woo-verzoeken en het strikt naleven van de wettelijke termijnen. We streven naar een evenwicht tussen het voldoen aan onze wettelijke verplichtingen en het zorgvuldig behandelen van ieder verzoek. Door continu te werken aan de verbetering van onze processen en het waarborgen van een toegankelijke informatiestroom, willen we zowel de informatiebehoefte van onze gemeenschap vervullen als recht doen aan de doelstellingen van de wet.

Anonimiseren en publiceren van documenten

In de Woo zijn weigeringsgronden opgenomen op basis waarvan het openbaar maken van informatie achterwege blijft (absolute weigeringsgronden) respectievelijk achterwege kan blijven (relatieve weigeringsgronden). Voor het toepassen de weigeringsgronden wordt er binnen de organisatie gebruik

gemaakt van verschillende programma's. Namen, woorden, zinnen en/of alinea's worden dan per document handmatig geanonimiseerd. Naast dat het tijdrovend werk is, is het ook foutgevoelig. In het jaar 2024 is hiervoor anonimiseringssoftware in gebruik genomen, waardoor het anonimiseren grotendeels geautomatiseerd verloopt. Geconstateerd is wel dat bepaalde handmatige handelingen door de gebruiker noodzakelijk blijven. Ondanks de inzet van deze software moet namelijk elk document zorgvuldig worden gecontroleerd om te verifiëren of de juiste gegevens zijn geanonimiseerd. Verder geeft de software alleen per document aan welke standaard weigeringsgronden zijn toegepast. De software herkent namelijk niet altijd elke weigeringsgrond in een document. Per document moet dus nog worden beoordeeld of de weigeringsgronden goed zijn toegepast en of er nog meer weigeringsgronden van toepassing zijn. Tot slot neemt het plaatsen van de documenten op onze website veel tijd in beslag. In het huidige systeem is gebleken dat het niet mogelijk is om bulk documenten te uploaden om ze dan vervolgens correct genummerd te kunnen plaatsen op de website. Bij omvangrijke Woo-verzoeken gaat hier erg veel tijd in zitten.

Mindset ambtenaren en bestuurders

Een fundamentele doelstelling van de Woo is het ingang zetten van een cultuurverandering binnen onze organisatie. De rol van transparantie binnen een levendige democratie is van onschatbare waarde, het biedt burgers de mogelijkheid om overheid te controleren en versterkt daarmee het vertrouwen tussen beide partijen.

Het adagium van openbaarheid reikt verder dan enkel de feitelijke informatie. Zelfs persoonlijke beleidsopvattingen, mits in een niet tot individuen herleidbare vorm, dienen principieel openbaar te zijn. Het label 'vertrouwelijk' op documenten impliceert bijvoorbeeld niet automatisch dat ze niet openbaar kunnen worden gemaakt. Het is daarom van cruciaal belang om bewustwording te vergroten binnen onze organisatie, niet alleen over openbaarmaking van documenten, maar ook met betrekking tot interne en externe communicatie met belanghebbende buiten onze organisatie.

De Woo-contactpersoon merkt tot slot op dat het grote aantal Woo-verzoeken zowel de interne als externe communicatie negatief kan beïnvloeden. Dit kan ertoe leiden dat ambtenaren terughoudender worden in het open uitwisselen van gedachten, uit vrees dat dit hun positie kan schaden. Deze terughoudendheid kan de transparantie en efficiëntie van de gemeentelijke processen bemoeilijken. Dit aandachtspunt speelt niet alleen binnen de gemeente Tynaarlo, maar wordt ook door veel andere gemeenten ervaren.

Financiële details

13. Meerjarenbegroting + balans meerjarig

	2026			2027			2028			2029		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0: Bestuur en ondersteuning	1.323	3.352	-2.028	1.470	2.985	-1.515	1.480	3.118	-1.638	1.491	3.349	-1.858
1: Veiligheid	335	3.642	-3.306	334	3.818	-3.483	31	3.648	-3.617	31	3.775	-3.744
2: Verkeer en vervoer en waterstaat	90	4.907	-4.817	91	5.340	-5.249	93	5.458	-5.366	94	5.576	-5.481
3: Economie	249	1.148	-899	249	895	-646	249	919	-670	249	943	-694
4: Onderwijs	660	6.153	-5.493	721	6.692	-5.971	723	6.815	-6.093	727	6.780	-6.054
5: Sport, cultuur en recreatie	948	10.830	-9.882	823	11.024	-10.201	838	11.081	-10.242	853	11.317	-10.464
6: Sociaal domein	16.532	51.017	-34.484	11.716	48.774	-37.057	11.743	50.164	-38.421	11.773	51.480	-39.707
7: Volksgezondheid en milieu	8.514	12.153	-3.639	9.214	12.997	-3.783	9.533	13.260	-3.727	9.770	13.634	-3.864
8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.187	3.609	-2.422	1.220	3.943	-2.722	1.221	3.680	-2.459	1.221	3.614	-2.393
Algemene dekkingsmiddelen	76.434	1.541	74.894	78.537	3.515	75.021	79.413	3.530	75.883	82.339	3.497	78.843
Overhead	1.256	14.610	-13.354	1.289	15.374	-14.085	1.321	16.317	-14.996	1.353	16.922	-15.568
Heffing VPB	0	70	-70	0	72	-72	0	74	-74	0	76	-76
Bedrag onvoorzien	0	34	-34	0	34	-34	0	35	-35	0	36	-36
Saldo van baten en lasten	107.529	113.064	-5.535	105.666	115.463	-9.797	106.645	118.100	-11.455	109.902	120.997	-11.096
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	5.634	1.247	4.387	4.979	1.351	3.628	3.486	1.499	1.987	2.807	1.633	1.174
Resultaat			-1.148			-6.169			-9.468			-9.922

Toelichting meerjarenraming

In dit hoofdstuk presenteren we de financiële begroting 2026-2029. Daarbij gaan we in op de financiële kaders van de begroting, de geprognostiseerde balans en het EMU-saldo.

Baten en lasten

Een overzicht van de baten en lasten per hoofdstuk en taakveld vindt u in hoofdstuk 3 van deze begroting.

Overzicht van incidentele baten en lasten

In de begroting zijn naast structurele gelden ook incidentele gelden opgenomen.

In hoofdstuk 15 van deze begroting staat een overzicht van de incidentele baten en lasten uit de begroting 2026 inclusief de meerjarenraming.

De uitgangspunten waarop de ramingen zijn gebaseerd

Algemeen

De basis voor de begroting is vastgesteld beleid. Dit zijn de vastgestelde begroting 2025 de voortgangsrapportage 2025 en de Perspectievennota 2026 en alle structurele effecten uit besluitvorming door de raad tot en met 31 juli 2025. Voor de prijsindex en de index op de loonkosten is aangesloten bij de september-circulaire. De waarderingsgrondslagen voor activa en passiva zijn ongewijzigd en conform de grondslagen zoals die in de jaarrekening 2024 zijn gehanteerd.

De volgende algemene uitgangspunten worden gehanteerd:

- Incidentele mee- en tegenvallers die gedurende het jaar kunnen ontstaan en die geen directe bestemming hebben voegen we toe, of onttrekken we aan de Algemene Reserve Grote Investerings (ARGI);
- Geen nieuw beleid zonder financiële dekking, waarbij structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- Er is sprake van structureel en reëel begrotingsevenwicht, conform de eisen die door de toezichthouder (provincie) aan de (meerjaren)begroting worden gesteld;
- De reservepositie moet ons voldoende weerstandsvermogen garanderen en aan het einde van de huidige bestuursperiode voldoende ruimte bieden aan een nieuw bestuur om keuzes te maken;
- De prijsindex 2025 en verder voor kosten, overgedragen budgetten en voor subsidies aan derden stellen we vast conform de prijsindexeringen per jaarschijf zoals opgenomen in de tabel 'indexeringen'. Deze percentages zijn conform de prijsindex die door het rijk in de septembercirculaire 2025 zijn opgenomen.
- Ten aanzien van mutaties in de algemene uitkering worden alleen mutaties in decentralisatie- en integratie-uitkeringen budgettair neutraal verwerkt. Hierbij wordt de uitkering in principe taakstellend voor de taak opgenomen. Voor overige wijzigingen in de algemene uitkering die het gevolg zijn van taakmutaties geldt dat deze als mutatie van de algemene uitkering (algemene dekkingsmiddelen) worden opgenomen;
- Voor het bepalen van de ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds wordt het advies van het rijk overgenomen waarbij een raming wordt opgenomen die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond.
- We hanteren de genoemde indexeringen zoals opgenomen in de tabel Indexeringen;

Indexeringen

We stellen de meerjarenbegroting op basis van de huidige inzichten en verwachtingen en aannames voor de komende jaren op. De belangrijkste indexeringen en uitgangspunten voor de meerjarenbegroting sommen we hieronder op. In de eerste kolom staat aangegeven wat de indexatie in de begroting 2025 is geweest, in de kolommen daarna geven we aan welke indices tot en met 2029 zijn opgenomen.

Indexeringen	Opgenomen in begroting 2025	2026	2027	2028	2029
Prijsindex	2,70%	2,50%	2,50%	2,60%	2,50%
Loonkosten (cao, structureel)	4,70%	2,90%	5,10%	4,20%	4,50%
Interne rente	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Rente lang geld op te nemen	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Rente kort geld op te nemen	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Rente kort geld uit te zetten	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Personeelskosten

De in de begroting opgenomen loonsommen zijn geïndexeerd op basis van bovenstaande percentages. Met uitzondering van 2026 daar is de huidige CAO die tot en met 31 maart 2027 gehanteerd.

Renteontwikkelingen en treasury

** Interne rente*

De omslagrente (gewogen gemiddelde rente op in- en externe financieringsmiddelen) is berekend op 1,00%. Deze interne rente geldt voor de kapitaallasten en de grondexploitaties. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd en de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa.

Indien de werkelijke rentelasten in euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in euro's die op basis van de (voor)gecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

** Rente vast geld op te nemen*

In de begroting 2026 is voor de 'rente vast geld op te nemen' een rentepercentage van 3,5% gehanteerd. Op basis van de inzichten en verwachtingen in de renteontwikkeling is dit percentage niet gewijzigd. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe wordt wel rekening gehouden met een risico-opslag en is onderdeel van het rentepercentage van 3,5%.

** Rente kort geld op te nemen*

In de begroting 2026 is voor de 'rente kort geld op te nemen' een rentepercentage van 1% gehanteerd. Op basis van de inzichten en verwachtingen in de renteontwikkeling is dit percentage niet gewijzigd. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe wordt wel rekening gehouden met een risico-opslag en is onderdeel van het rentepercentage van 1%.

** Rente kort geld uit te zetten*

In de begroting 2025 is voor de 'rente kort uit te zetten geld' een percentage van 0% gehanteerd. Het uitzetten van kort geld komt eigenlijk niet meer voor sinds de invoering van het schatkistbankieren.

Financiële positie

Investerings

In hoofdstuk 7 van deze begroting zijn de kredietaanvragen opgenomen.

Arbeidskosten

De loonsom voor de hele interne organisatie in de begroting 2026 is € 28.779.132. Dit is exclusief de loonsom van het college van B&W en de vergoeding voor raadsleden. Het verloop van deze kosten is in een aantal jaren als volgt:

2026	28.779.132
2027	30.103.030
2028	30.801.012
2029	31.643.305

Mutatie met reserves

De mutaties met de reserves zijn gebaseerd op bestaand beleid en bestaan voornamelijk uit:

- 1) onttrekken van gelden uit de reserves voor incidenteel beleid;
- 2) het onttrekken van gelden uit de reserves ter dekking van kapitaallasten.

In hoofdstuk 17 is aangegeven welke mutaties in de reserves een incidenteel karakter hebben.

Kapitaallasten

Afschrijvingslasten worden, met inachtneming van de afschrijvingstermijnen uit de financiële verordening, berekend op basis van de staat van vaste activa. De boekwaarden per 1-1 vormen de grondslag voor de berekening.

Algemene uitkering

De omvang van de algemene uitkering wordt berekend op basis van de meest recente circulaire (september-circulaire).

Geprognotiseerde balans

Onderstaande balans is opgesteld vanuit de geprognotiseerde staat van vaste activa, staat van reserves en voorzieningen, het verloop van boekwaardes van het grondbedrijf en de staat van langlopende leningen inclusief de financieringsbehoefte die ontstaat uit voorgaande staten.

Activa x 1.000	JR 31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
(im) Materiële vaste Activa	120.410	146.310	192.787	197.380	195.331	190.545
Financiële vaste activa						
kapitaalverstrekkingen	412	412	412	412	412	412
Financiële vaste activa leningen	6.018	5.284	4.803	4.323	3.843	3.369
Totaal vaste activa	126.840	152.006	198.002	202.115	199.586	194.326
Vorraden gronden in exploitatie	10.178	16.391	17.273	17.070	16.129	13.921
Uitzettingen < 1 jaar	20.671	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	140	0	0	0	0	0
Overlopende activa	10.727	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Totaal Vlottende Activa	41.716	31.891	32.773	32.570	31.629	29.421
Totaal Activa	168.556	183.897	230.775	234.685	231.215	223.747
Passiva x 1.000	JR 31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	95.179	92.466	84.462	81.535	79.803	78.881
Voorzieningen	10.870	9.794	9.741	9.406	9.932	9.294
Vaste schulden	33.436	42.628	97.806	96.970	91.119	85.263
Totaal Vaste Passiva	139.485	144.888	192.009	187.911	180.854	173.438
Vlottende schuld	10.077	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Overlopende Passiva	18.994	29.010	28.766	36.774	40.361	40.309
Totaal Vlottende Passiva	29.071	39.010	38.766	46.774	50.361	50.309
	168.556	183.898	230.775	234.685	231.215	223.747

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Tynaarlo voor 2026 komt uit op € 55,4 miljoen (tekort). Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 55,4 miljoen euro hoger zijn dan de inkomsten. Dit ontstaat door de enorme investeringskredieten die nog moeten worden afgerond.

			2025	2026	2027	2028	2029
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-734	-481	-480	-480	-474
		Uitzettingen	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	-14.171	0	0	0	0
		Liquide middelen	-140	0	0	0	0
		Overlopende Activa	-1.727	0	0	0	0
Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	9.192	55.178	-836	-5.851	-5.856
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	-77	0	0	0	0
		Overlopende passiva	10.016	-244	8.008	3.587	-52
EMU-SALDO			-21.199	-55.414	-7.652	1.785	5.429

14. Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

Algemene dekkingsmiddelen	Raming begrotingsjaar (x 1.000)
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	7.632
Algemene uitkeringen	68.215
Dividend	375
Saldo van de financieringsfunctie*	-1.328
Totaal	74.894

- * Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

15. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per programma	2026	2027	2028	2029
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning				
0.4 Overhead Lasten				
Beleidsregisseurs	334.373	351.426	0	0
D2023/138 Inh. concernmanager M&M	0	0	0	0
Extra impuls concernmanagement	0	0	0	0
Huur batterij voor stroomopslag	30.000	30.000	0	0
Invoering participatievormen	25.000	0	0	0
Raming van begrotingswijziging: D2024/108 Inhuur concernmanager M&M 2025	0	0	0	0
Raming van begrotingswijziging: D2024/99 Inh. kwartiermaker	0	0	0	0
Raming van begrotingswijziging: Voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Wet open overheid	61.452	0	0	0
	450.825	381.426	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds Baten				
DU) Bibliotheekmiddelen	-102.471	0	0	0
DU) Veilig wonen	-7.062	0	0	0
	-109.533	0	0	0
0.10 Mutaties reserves Lasten				
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	394.216	441.796	550.918	660.008
	394.216	441.796	550.918	660.008
Baten				
Dekking beleidsregisseurs	-234.373	-351.426	0	0
Dekking nieuw beleid PPN 2025	-1.089.000	-789.000	3.000	3.000
Dekking nieuw beleid PPN 2026	-635.600	-455.600	-455.600	0
Masterplan Eelde centrum mtsch.kr. Grondposities en grondbeleid	-116.734	0	0	0
mtsch.kr. huisvesting onderwijs tijdens de bouw	-15.000	0	0	0
mtsch.kr. Natuur en Landschap	-100.000	-100.000	-100.000	0
mtsch.kr. Natuurwaardenkaart	-135.000	-45.000	0	0
mtsch.kr. versnellen ruimtelijke ontwikkeling	-18.904	-15.000	0	0
mtsch.kr. Soorten managementplan	-110.000	-110.000	-75.000	0
Nedab gelden	-243.610	-243.610	0	0
Nieuw beleid begroting 2024	-120.000	0	0	0
Nieuw beleid Coalitieakkoord	-90.000	0	0	0
Nieuw beleid voortgangsrapportage 2023	-225.000	-25.000	0	0
Resultaat voortgangsrapportage 2023	-255.000	-67.000	0	0
Toekomstplan Ensemble De Buitenplaats	-100.000	0	0	0
Wet Open Overheid	-62.000	-62.000	-62.000	0
	-61.514	0	0	0
	-3.611.735	-2.263.636	-689.600	3.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 0	-2.876.227	-1.440.414	-138.682	663.008
Hoofdstuk 1 Veiligheid				
1.2 Openbare orde en veiligheid Lasten				
Beleidsmedewerkers Nij Begun	303.000	303.000	0	0
Raming van begrotingswijziging: Voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
	303.000	303.000	0	0
Baten				
Financiële bijdrage vanuit Nij Begun	-303.000	-303.000	0	0
Raming van begrotingswijziging: Voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
	-303.000	-303.000	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 1	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten per programma	2026	2027	2028	2029
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en Vervoer				
Lasten				
Obstakelvrije zones langs buitenwegen	50.000	0	0	0
	50.000	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 2	50.000	0	0	0
Hoofdstuk 3 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling				
Lasten				
Nedab Bijdrage	120.000	0	0	0
	120.000	0	0	0
3.4 Economische promotie				
Lasten				
Stimuleren recreatie en toerisma	25.000	0	0	0
Versterken vitale vakantieparken	25.000	0	0	0
	50.000	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 3	170.000	0	0	0
Hoofdstuk 4 Onderwijs				
4.2 Onderwijshuisvesting				
Lasten				
Huisvestingsprogramma onderwijs 2026	80.000	0	0	0
Huur batterij voor stroomopslag	60.000	60.000	0	0
Mtsch.kr tijdelijk huisvesting tijdens de bouw	100.000	100.000	100.000	0
	240.000	160.000	100.000	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
Lasten				
Verdubbeling VVE peuters in 2023	90.000	0	0	0
	90.000	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 4	330.000	160.000	100.000	0
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering				
Lasten				
Combinatiefunctionarissen nw beleid 2023	125.546	0	0	0
GALA Brede Spuk	14.973	0	0	0
	140.519	0	0	0
Baten				
GALA Brede Spuk	-14.973	0	0	0
	-14.973	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties				
Lasten				
Huur batterij voor stroomopslag	90.000	90.000	0	0
	90.000	90.000	0	0
5.4 Musea				
Lasten				
Behoud ensemble de Buitenplaats	0	0	0	0
Extra gemeentelijke bijdragen de Buitenplaats	62.000	62.000	62.000	0
	62.000	62.000	62.000	0
5.6 Media				
Lasten				
DU) Bibiliotheek middelen	102.368	0	0	0
	102.368	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie				
Lasten				
Mtsch. kr Natuur en Landschap	135.000	45.000	0	0
	135.000	45.000	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 5	514.914	197.000	62.000	0

Incidentele baten en lasten per programma	2026	2027	2028	2029
Hoofdstuk 6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten				
Dorpsraden	25.000	0	0	0
GOO-locatie Vredestein	1.009.000	0	0	0
Opvang Oekraïne	2.191.000	0	0	0
Projectleider Cultuurhuizen	100.000	0	0	0
Raming van begrotingswijziging: Voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
Verhogen beheerderscapaciteit	296.100	296.100	296.100	0
Versterken jongerenparticipatie	10.000	0	0	0
Vorbereidingskredieten Cultuurhuizen	300.000	300.000	0	0
	3.931.100	596.100	296.100	0
Baten				
GOO-locatie Vredestein	-662.903	0	0	0
Opvang Oekraïne	-4.072.117	0	0	0
Raming van begrotingswijziging: Voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0
	-4.735.020	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie				
Lasten				
Kadernota Werk en Inkomen	150.000	0	0	0
	150.000	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 6	-653.920	596.100	296.100	0
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid				
Lasten				
GALA brede Spuk	101.641	0	0	0
	101.641	0	0	0
Baten				
GALA brede Spuk	-101.641	0	0	0
	-101.641	0	0	0
7.2 Riolering				
Lasten				
Lokale Uitvoeringsagenda Klimaatbeleid (LUA)	220.000	180.000	0	0
	220.000	180.000	0	0
7.3 Afval				
Lasten				
Verruiming openingstijden gemeentewerf	70.000	0	0	0
	70.000	0	0	0
7.4 Milieubeheer				
Lasten				
Faciliteren lokale energie coöperaties	25.000	0	0	0
Faciliteren sociaal zonnepark	50.000	0	0	0
Global Goals	15.000	15.000	0	0
	90.000	15.000	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 7	380.000	195.000	0	0
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimte en leefomgeving				
Lasten				
Versnellen ruimtelijke ontwikkeling	110.000	110.000	75.000	0
	110.000	110.000	75.000	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)				
Lasten				
Actualisatie Grondbeleid	15.000	0	0	0
	15.000	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen				
Lasten				
DU) Veilig wonen	7.041	0	0	0
Leader 2023-2027	67.261	67.261	0	0
Soortenmanagementplan	243.610	243.610	0	0
Tijdelijke capaciteit beleidsadviseur VVTH	68.500	68.500	68.500	0
Tijdelijke capaciteit toezichthouder omgevingswet	91.000	91.000	91.000	0
	477.413	470.371	159.500	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 8	602.413	580.371	234.500	0
Totale incidentele lasten	7.393.082	2.854.693	1.243.518	660.008
Totale incidentele baten	-8.875.902	-2.566.636	-689.600	3.000
Totaal incidentele baten en lasten	-1.482.820	288.057	553.918	663.008

16. Reserves en voorzieningen

16.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt een geactualiseerd beeld van de reserves en voorzieningen gegeven naar de stand van 1 januari 2026. In het hoofdstuk Mutaties in reserves in deze begroting is een overzicht opgenomen van de incidentele en structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

16.2 Wettelijk kader

Het wettelijk kader is neergelegd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Het gemeentelijk beleid is opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen 2020 en de Financiële verordening gemeente Tynaarlo 2023.

16.3 Omvang van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2026

Totaaloverzicht

De reservepositie per 1-1-2026 wordt als volgt gecompriëerd weergegeven:

Reserves en voorzieningen	Stand per 1 januari 2026
Arca	9.541.650
Argi	34.261.970
Bestemmingsreserves (totaal)	48.662.130
Totaal reserves	92.465.750
Voorzieningen (totaal)	19.497.134
Totaal Reserves en voorzieningen	111.962.884

Een groot deel van de voorzieningen wordt in de geprognostiseerde balans in mindering gebracht op de activa zijde van de balans. Het gaat om een bedrag van € 9.947.494 van het saldo aan voorzieningen zoals in de tabel hierboven is aangegeven. Dit bedrag bestaat voor € 9,7 miljoen aan voorzieningen voor afgewaardeerde gronden.

Algemene reserve calamiteiten (Arca)

De Arca dient als weerstandsvermogen voor de opvang van de gevolgen van calamiteiten en risico's. In de nota weerstandsvermogen 2014 (raad 28 oktober 2014) is dit beleid verwoord. Per 1 januari 2026 is de stand, wat in de Arca beschikbaar is voor risicoafdekking, € 9.541.650

Hieronder is het verloop van de Arca voor de komende jaren opgenomen:

Geprognostiseerd verloop van de Arca van 1-1-2025 t/m 31-12-2026					
	2025	2026	2027	2028	2029
Stand op 1 januari	9.541.650	9.541.650	9.541.650	9.541.650	9.541.650
Mutaties	0	0	0	0	0
Stand op 31 december	9.541.650	9.541.650	9.541.650	9.541.650	9.541.650

Algemene reserve grote investeringen (Argi)

De Argi is bedoeld als:

- Buffer voor opvang van risico's. Dit betekent een onderdeel van het weerstandsvermogen;
- Buffer voor de opvang van tegenvallers in de lopende exploitatie (voortgangsrapportage en jaarrekening);
- Goed rentmeesterschap t.b.v. de toekomst/nieuw bestuur in 2026;
- Budget voor het realiseren van wensen.

Geprognostiseerd verloop van de Argi van 1-1-2025 t/m 31-12-2029					
	2025	2026	2027	2028	2029
Stand op 1 januari	23.936.983	34.261.970	25.356.803	24.717.055	24.963.353
<i>Begrotingswijzigingen</i>					
Resultaatbestemming JR 2024	9.915.766				
Resultaat voortgangsrapportage 2025	2.519.362				
Dekking Sloop kelder PB-terrein Zuidlaren VR2025	-1.200.000				
Vormen BR Actieagenda Vries VR2025	-241.000				
Incidenteel nieuw beleid perspectievennota 2026		-6.782.300	-455.600	-455.600	
Incidenteel nieuw beleid begroting 2023 2022	-45.743				
Ophogen BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	-150.000				
Dekking diverse maatschappelijke kredieten	-287.824	-522.514	-413.610	-75.000	
Dekking nieuw beleid WOO	-64.301	-61.514			
Resultaat integrale voortgangsrapportage 2023	-150.000	-100.000			
Diverse voorstellen integrale voortgangsrapportage 2023	-630.000	-480.000	-92.000	0	0
Dekking nieuw beleid begroting 2024	-90.000	-90.000			
Aanzuiveren reserves		-1.059.981	0	0	0
Dekking nieuwe beleid PPN 2025	-1.405.250	-1.089.000	-789.000	3.000	3.000
Kapitaallasten dekking uit Argi	-828	-27.500	-32.250	-32.000	-31.750
	8.170.182	10.212.809	-1.782.460	-559.600	-28.750
<i>Thema: Accommodatiebeleid</i>	1.000.000	983.426	700.916	254.980	251.347
<i>Thema: Beheer en onderhoud wegen</i>	368.283	0	0	0	0
<i>Toevoeging vrijval kapitaallasten algemeen</i>	786.522	394.216	441.796	550.918	660.008
Subtotaal themaboekje en activabeleid	2.154.805	1.377.642	1.142.712	805.898	911.355
Voorstellen incidenteel nieuw beleid begroting 2026		-70.000			
Stand op 31 december	34.261.970	25.356.803	24.717.055	24.963.353	25.845.958

De Argi is de reserve die wordt gebruikt in directe relatie met de exploitatie. Incidentele meevallers die gedurende het jaar ontstaan worden toegevoegd aan deze reserve en incidentele tegenvallers worden onttrokken. Per 1 januari 2026 is de verwachte stand van de Argi € 34.261.970. De financiële ruimte in de Argi bepaalt de ruimte die beschikbaar is voor de invulling van incidenteel nieuw beleid. Hierbij dient ook rekening te worden gehouden met de weerstandsratio. Het college streeft naar een risicoafdekking van minimaal 100%.

Bestemmingsreserves

In het hoofdstuk Mutaties en reserves in deze begroting is een overzicht opgenomen van de bestemmingsreserves.

17. Mutaties in reserves

Incidentele onttrekkingen aan reserves	2026	2027	2028	2029
Dekking beleidsregisseurs	234.373	351.426	0	0
Dekking nieuw beleid PPN 2025	1.089.000	789.000	-3.000	-3.000
Dekking nieuw beleid PPN 2026	635.600	455.600	455.600	0
Masterplan Eelde centrum	116.734	0	0	0
mtsch.kr. Grondposities en grondbeleid	15.000	0	0	0
mtsch.kr. huisvesting onderwijs tijdens de bouw	100.000	100.000	100.000	0
mtsch.kr. Natuur en Landschap	135.000	45.000	0	0
mtsch.kr. Natuurwaardenkaart	18.904	15.000	0	0
mtsch.kr. versnellen ruimtelijke ontwikkeling	110.000	110.000	75.000	0
mtsch.kr. Soorten managementplan	243.610	243.610	0	0
Nedab gelden	120.000	0	0	0
Nieuw beleid begroting 2024	90.000	0	0	0
Nieuw beleid Coalitieakkoord	225.000	25.000	0	0
Nieuw beleid voortgangsrapportage 2023	255.000	67.000	0	0
Resultaat voortgangsrapportage 2023	100.000	0	0	0
Toekomstplan Ensemble De Buitenplaats	62.000	62.000	62.000	0
Wet Open Overheid	61.514	0	0	0
Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves	3.611.735	2.263.636	689.600	-3.000

Incidentele toevoegingen aan reserves	2026	2027	2028	2029
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	394.216	441.796	550.918	660.008
Totaal incidentele toevoegingen aan reserves	394.216	441.796	550.918	660.008

Structurele onttrekkingen aan reserves	2026	2027	2028	2029
Dekking kap.lstn dekvloer MFA Borchkwartier	0	25.000	24.800	24.600
Dekking kap.lstn diversen	84.706	171.156	169.884	168.611
Dekking kap.lstn. accommodatiebeleid	561.192	949.323	1.022.110	1.016.416
Dekking kap.lstn. centrumontwikkeling Zuidlaren	5.886	136.502	135.202	133.901
Dekking kap.lstn. duurzaamheid	11.971	11.859	11.747	11.635
Dekking kap.lstn. gemeentehuis	351.682	349.099	346.516	343.933
Dekking kap.lstn. huisvesting 2e fase Ter Borch	34.597	34.288	33.979	33.670
Dekking kap.lstn. mechanisatie buitendienst	45.492	32.985	5.119	2.736
Dekking kap.lstn. SVTynaarlo	10.890	10.808	10.725	10.643
Dekking kap.lstn. Transferium de Punt	1.763	20.290	20.155	20.020
Dekking medewerker inburgering	61.741	64.890	67.615	70.685
Dekking reserve BCF Riolering en Reiniging	852.797	908.968	948.258	973.247
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	2.022.717	2.715.168	2.796.110	2.810.097

Structurele toevoegingen aan reserves	2026	2027	2028	2029
Reserve BCF Reiniging	446.133	464.157	473.577	482.717
Reserve BCF Riolering	406.664	444.811	474.681	490.531
Totaal structurele toevoegingen aan reserves	852.797	908.969	948.258	973.247

Totaal toevoegingen	1.247.013	1.350.765	1.499.176	1.633.255
Totaal onttrekkingen	5.634.452	4.978.804	3.485.710	2.807.097

Saldo mutaties	-4.387.439	-3.628.039	-1.986.534	-1.173.842
-----------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

In de overzichten hieronder zijn per reserve voor de jaren 2026-2029 de verloopoverzichten opgenomen. Het verloop van de ARCA en de ARG1 zijn te vinden in het hoofdstuk Reserves en voorzieningen in deze begroting.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
----------------------	-------------------------------	----------------	--------------	---------------	------------------

Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie

Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	6.530.696		351.682	6.179.014
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	98.633		45.492	53.141
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	321.295		10.890	310.405
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	2.210.324		77.968	2.132.356
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	2.618.765		95.016	2.523.749
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	1.513.943	0	234.373	1.279.570
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	437.231		34.597	402.634
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	108.334	218.818		327.152
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	235.054			235.054
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	155.002	106.892	8.865	253.029
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	437.704		12.489	425.215

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek	133.401	98.651		232.052
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	293.373		8.174	285.199
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	351.734	273.734	2.000	623.468
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	653.611		18.210	635.401
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	337.318	239.407	19.387	557.338
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	770.063		21.762	748.301
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	195.799	125.199	0	320.998
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	125.042		3.484	121.558
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	55.305		53.969	1.336
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	119.635		3.370	116.265
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651			660.651
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.453.563		45.034	1.408.529
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	275.412		36.290	239.122
BR. Flexibele Schil OBS centrum/Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	189.533		37.817	151.716
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	131.207		1.945	129.262
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	360	-360	0	0
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	61.968	-1.332	15.381	45.255
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	47.907	-1.028	11.891	34.988

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	317.361		3.241	314.120
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	99.825			99.825
BR Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	122.411		3.168	119.243
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	376.570		10.631	365.939
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	275.312		9.071	266.241
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	353.061		7.566	345.495
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	442.042		11.244	430.798
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	943.894		24.335	919.559
BR. Sloopt 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	575.833		0	575.833
BR Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	113.169			113.169
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal	684.369		12	684.357
BR. Kap.Istn dekvloer Borchkwartier	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet vervangen dekvloer Borchkwartier	565.000			565.000
BR. Kap.Istn Fietspaden wegen en knelpuntenplan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.879.211		9.288	1.869.923
BR. Kap.Istn Revitalisering gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Rivitalisering Gemeentehuis.	169.605		11.500	158.105
BR. Kap.Istn Veiligheid en Veiligheidsbeleving	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Veiligheid en veiligheidsbeleving.	104.125		8.801	95.324
BR. Kap. Istn Parkeerplaats gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Parkeerplaats gemeentehuis.	35.800		1.550	34.250
BR. Kap. Istn Zonnepanelen gemeentewerf	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Zonnepanelen gemeentewerf.	375.826		26.067	349.759

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal	266.011			266.011
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal	0			0
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen skatebaan.	79.188			79.188
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.	428		0	428
BR. Doorfietsroute Haren-Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Doorfietsroute Haren- Zuidlaren	0	600.000	0	600.000
BR SPV Midlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Midlaren.	0	203.600	0	203.600
BR SPV Hoofdstraat Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Hoofdstraat Zeijen.	0	506.700	0	506.700
BR SPV Norgerweg Yde- de Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Norgerweg Yde-de Punt	0	236.400	0	236.400
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	856.520	0	1.763	854.757
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school	113.008	0	18.872	94.136
BR. Toekomst de Buitenplaats	Deze reserve is gevormd ter dekking van de jaarlijkse extra bijdrage aan museum de Buitenplaats in de periode 2024-2028	186.000		62.000	124.000
BR. NMD samenwerking	Door vrijval van het innovatiefonds ontstaat een voordelige afrekening voor Tynaarlo van € 134.000 waarmee deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van tijdelijke extra inzet bij noodzakelijke aanbesteding NMD	134.000			134.000
Totaal reserves met dekkingsfunctie		29.591.432	2.606.681	1.359.195	30.838.918

Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie					
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020	275.916			275.916
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	946.421	0	61.741	884.680
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	300.000	0	100.000	200.000
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen	323	0	0	323
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19' Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	1.286.706		0	1.286.706
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	25.000			25.000
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	256.151	0	120.000	136.151
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	257.594	0	0	257.594

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	13.200			13.200
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgevallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	259.112		11.971	247.141
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren	667.430		5.886	661.544
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000
BR grondexploitaties	In de afgelopen jaren zijn de resultaten op de grondexploitaties positief geweest voor Tynaarlo. De verwachting is dat dit in de toekomst zal veranderen en er een buffer nodig is voor mogelijke tekorten. Voorgesteld wordt om een reserve grondexploitaties in te stellen en deze te 'voeden' met het voordelige resultaat op de grondexploitaties over 2022.	3.351.368			3.351.368
BR Grote projecten	De reserve grote projecten is ingesteld om grote projecten zoals de ontwikkeling centrumplannen voor Zuidlaren en Eelde mogelijk te maken.	183.976		116.734	67.242
BR. Flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	De BR is gevormd om de kosten met betrekking tot het bouwrijp maken en verder ontwikkelen van het terrein op de locatie achterzijde Prins Bernhard Hoeve in Zuidlaren en overige voorbereidingskosten van het project flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	634.297			634.297
BR. Opvang Oekraïne	Voor de tijdelijke opvang van de Oekraïners zijn aanzienlijk meer middelen van het rijk ontvangen dan er uitgaven waren. De overtollige middelen zijn gereserveerd in deze bestemmingsreserve, zodat deze beschikbaar blijven voor de activiteiten die samenhangen met de opvang van de Oekraïners.	8.340.266			8.340.266
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000			1.600.000

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2026
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.	61.000			61.000
Totaal reserves met bestedingsfunctie		19.018.559	0	416.332	18.602.227

Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie					
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggesluisd naar de exploitatie.	0	852.797	852.797	0
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	52.139		0	52.139
Totaal reserves met egalisatiefunctie		52.139	852.797	852.797	52.139
Totaal Bestemmingsreserves		48.662.130	3.459.478	2.628.324	49.493.283

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
----------------------	-------------------------------	----------------	--------------	---------------	------------------

Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie					
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	6.179.014		349.099	5.829.915
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	53.141		32.987	20.154
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	310.405		10.808	299.597
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	2.132.356		77.399	2.054.957
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	2.523.749		94.318	2.429.431
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	1.279.570	0	351.426	928.144
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	402.634		34.288	368.346
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	327.152		1.588	325.564
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	235.054		6.549	228.505
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	253.029	0	65.790	187.239
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	425.215		12.399	412.816
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek	232.052		58.862	173.190

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	285.199		8.115	277.084
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	623.468		158.148	465.320
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	635.401		18.080	617.321
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	557.338		97.719	459.619
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	748.301		21.607	726.694
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	320.998		65.434	255.564
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	121.558		3.459	118.099
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	1.336		0	1.336
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	116.265		3.346	112.919
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651			660.651
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.408.529		44.718	1.363.811
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	239.122		35.945	203.177
BR. Flexibele Schil OBS centrum/Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	151.716		37.456	114.260
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	129.262		1.929	127.333
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	0		0	0
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	45.255		15.233	30.022
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	34.988		11.777	23.211

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	314.120		3.217	310.903
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	99.825			99.825
BR. Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	119.243		3.146	116.097
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	365.939		10.553	355.386
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	266.241		9.003	257.238
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	345.495		7.510	337.985
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	430.798		11.161	419.637
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	919.559		24.164	895.395
BR. Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	575.833		0	575.833
BR. Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	113.169		6.815	106.354
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal	684.357		15.190	669.167
BR. Kap.Istn dekvloer Borchkwartier	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet vervangen dekvloer Borchkwartier	565.000		25.000	540.000
BR. Kap.Istn Fietspaden wegen en knelpuntenplan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.869.923		45.000	1.824.923
BR. Kap.Istn Revitalisering gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Rivitalisering Gemeentehuis.	158.105		11.400	146.705
BR. Kap.Istn Veiligheid en Veiligheidsbeleving	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Veiligheid en veiligheidsbeleving.	95.324		8.727	86.597
BR. Kap. Istn Parkeerplaats gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Parkeerplaats gemeentehuis.	34.250		1.538	32.712
BR. Kap. Istn Zonnepanelen gemeentewerf	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Zonnepanelen gemeentewerf.	349.759		25.840	323.919

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal	266.011			266.011
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal	0			0
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen scatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen scatebaan.	79.188			79.188
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.	428		0	428
BR. Doorfietsroute Haren-Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Doorfietsroute Haren- Zuidlaren	600.000		18.000	582.000
BR SPV Midlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Midlaren.	203.600		6.108	197.492
BR SPV Hoofdstraat Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Hoofdstraat Zeijen.	506.700		15.201	491.499
BR SPV Norgerweg Yde- de Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Norgerweg Yde-de Punt	236.400		7.092	229.308
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	854.757	0	20.290	834.467
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school	94.136	0	18.694	75.442
BR. Toekomst de Buitenplaats	Deze reserve is gevormd ter dekking van de jaarlijkse extra bijdrage aan museum de Buitenplaats in de periode 2024-2028	124.000		62.000	62.000
BR. NMD samenwerking	Door vrijval van het innovatiefonds ontstaat een voordelige afrekening voor Tynaarlo van € 134.000 waarmee deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van tijdelijke extra inzet bij noodzakelijke aanbesteding NMD	134.000			134.000
Totaal reserves met dekkingsfunctie		30.838.918	0	1.974.128	28.864.790

Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie					
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020	275.916			275.916
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	884.680	0	64.890	819.790
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	200.000	0	100.000	100.000
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen	323	0	0	323
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19' Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	1.286.706		0	1.286.706
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	25.000			25.000
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	136.151	0	0	136.151

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	257.594	0	0	257.594
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	13.200			13.200
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgevallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	247.141		11.859	235.282
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren	661.544		136.502	525.042
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000
BR grondexploitaties	In de afgelopen jaren zijn de resultaten op de grondexploitaties positief geweest voor Tynaarlo. De verwachting is dat dit in de toekomst zal veranderen en er een buffer nodig is voor mogelijke tekorten. Voorgesteld wordt om een reserve grondexploitaties in te stellen en deze te 'voeden' met het voordelige resultaat op de grondexploitaties over 2022.	3.351.368			3.351.368
BR Grote projecten	De reserve grote projecten is ingesteld om grote projecten zoals de ontwikkeling centrumplannen voor Zuidlaren en Eelde mogelijk te maken.	67.242			67.242
BR. Flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	De BR is gevormd om de kosten met betrekking tot het bouwrijp maken en verder ontwikkelen van het terrein op de locatie achterzijde Prins Bernhard Hoeve in Zuidlaren en overige voorbereidingskosten van het project flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	634.297			634.297
BR. Opvang Oekraïne	Voor de tijdelijke opvang van de Oekraïners zijn aanzienlijk meer middelen van het rijk ontvangen dan er uitgaven waren. De overtollige middelen zijn gereserveerd in deze bestemmingsreserve, zodat deze beschikbaar blijven voor de activiteiten die samenhangen met de opvang van de Oekraïners.	8.340.266			8.340.266
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000			1.600.000

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2027
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.	61.000			61.000
Totaal reserves met bestedingsfunctie		18.602.227	0	313.251	18.288.976

Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie					
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggestuurd naar de exploitatie.	0	908.969	908.969	0
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	52.139		0	52.139
Totaal reserves met egalisatiefunctie		52.139	908.969	908.969	52.139
Totaal Bestemmingsreserves		49.493.283	908.969	3.196.347	47.205.905

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
----------------------	-------------------------------	----------------	--------------	---------------	------------------

Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie

Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	5.829.915		346.516	5.483.399
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	20.154		5.119	15.035
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	299.597		10.725	288.872
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	2.054.957		76.830	1.978.127
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	2.429.431		93.620	2.335.811
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	928.144	0	0	928.144
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	368.346		33.979	334.367
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	325.564		82.582	242.982
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	228.505		6.502	222.003
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	187.239	0	65.157	122.082
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	412.816		12.310	400.506
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek	173.190	0	58.296	114.894
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	277.084		8.057	269.027

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	465.320		156.627	308.693
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	617.321		17.950	599.371
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	459.619	0	96.796	362.823
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	726.694		21.452	705.242
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	255.564		64.811	190.753
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	118.099		3.434	114.665
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	1.336		0	1.336
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	112.919		3.322	109.597
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651			660.651
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.363.811		44.402	1.319.409
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	203.177		35.599	167.578
BR. Flexibele Schil OBS centrum/Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	114.260		37.096	77.164
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	127.333		1.913	125.420
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	0		0	0
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	30.022		15.085	14.937
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	23.211		11.663	11.548
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	310.903		3.194	307.709
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	99.825			99.825

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
BR Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	116.097		3.123	112.974
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	355.386		10.474	344.912
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	257.238		8.934	248.304
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	337.985		7.454	330.531
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	419.637		11.078	408.559
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	895.395		23.992	871.403
BR. Sloopt 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	575.833		0	575.833
BR Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	106.354		6.760	99.594
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal	669.167		15.082	654.085
BR. Kap.Istn dekvloer Borchkwartier	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet vervangen dekvloer Borchkwartier	540.000		24.800	515.200
BR. Kap.Istn Fietspaden wegen en knelpuntenplan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.824.923		44.700	1.780.223
BR. Kap.Istn Revitalisering gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Rivitalisering Gemeentehuis.	146.705		11.300	135.405
BR. Kap.Istn Veiligheid en Veiligheidsbeleving	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Veiligheid en veiligheidsbeleving.	86.597		8.653	77.944
BR. Kap. Istn Parkeerplaats gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Parkeerplaats gemeentehuis.	32.712		1.525	31.187
BR. Kap. Istn Zonnepanelen gemeentewerf	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Zonnepanelen gemeentewerf.	323.919		25.613	298.306
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal	266.011			266.011
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal	0			0
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen skatebaan.	79.188			79.188

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.	428		0	428
BR. Doorfietsroute Haren-Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Doorfietsroute Haren- Zuidlaren	582.000		17.880	564.120
BR SPV Midlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Midlaren.	197.492		6.067	191.425
BR SPV Hoofdstraat Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Hoofdstraat Zeijen.	491.499		15.100	476.399
BR SPV Norgerweg Yde- de Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Norgerweg Yde-de Punt	229.308		7.045	222.263
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	834.467	0	20.155	814.312
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school	75.442	0	18.516	56.926
BR. Toekomst de Buitenplaats	Deze reserve is gevormd ter dekking van de jaarlijkse extra bijdrage aan museum de Buitenplaats in de periode 2024-2028	62.000		62.000	0
BR. NMD samenwerking	Door vrijval van het innovatiefonds ontstaat een voordelige afrekening voor Tynaarlo van € 134.000 waarmee deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van tijdelijke extra inzet bij noodzakelijke aanbesteding NMD	134.000			134.000
Totaal reserves met dekkingsfunctie		28.864.790	0	1.663.288	27.201.502

Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie					
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020	275.916			275.916

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	819.790	0	67.615	752.175
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	100.000	0	100.000	0
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen	323	0	0	323
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19'. Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	1.286.706		0	1.286.706
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	25.000			25.000
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	136.151	0	0	136.151
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	257.594	0	0	257.594
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	13.200			13.200
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgevallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	235.282		11.747	223.535
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren	525.042		135.202	389.840

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000
BR grondexploitaties	In de afgelopen jaren zijn de resultaten op de grondexploitaties positief geweest voor Tynaarlo. De verwachting is dat dit in de toekomst zal veranderen en er een buffer nodig is voor mogelijke tekorten. Voorgesteld wordt om een reserve grondexploitaties in te stellen en deze te 'voeden' met het voordelige resultaat op de grondexploitaties over 2022.	3.351.368			3.351.368
BR Grote projecten	De reserve grote projecten is ingesteld om grote projecten zoals de ontwikkeling centrumplannen voor Zuidlaren en Eelde mogelijk te maken.	67.242			67.242
BR. Flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	De BR is gevormd om de kosten met betrekking tot het bouwrijp maken en verder ontwikkelen van het terrein op de locatie achterzijde Prins Bernhard Hoeve in Zuidlaren en overige voorbereidingskosten van het project flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	634.297			634.297
BR. Opvang Oekraïne	Voor de tijdelijke opvang van de Oekraïners zijn aanzienlijk meer middelen van het rijk ontvangen dan er uitgaven waren. De overtollige middelen zijn gereserveerd in deze bestemmingsreserve, zodat deze beschikbaar blijven voor de activiteiten die samenhangen met de opvang van de Oekraïners.	8.340.266			8.340.266
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000			1.600.000
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.	61.000			61.000
Totaal reserves met bestedingsfunctie		18.288.976	0	314.564	17.974.412

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2028	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2028
Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie					
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggesluisd naar de exploitatie.	0	948.258	948.258	0
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	52.139		0	52.139
Totaal reserves met egalisatiefunctie		52.139	948.258	948.258	52.139
Totaal bestemmingsreserves		47.205.905	948.258	2.926.110	45.228.052

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie					
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	5.483.399		343.933	5.139.466
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	15.035		2.736	12.299
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	288.872		10.643	278.229
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	1.978.127		76.261	1.901.866
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	2.335.811		92.922	2.242.889
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	928.144	0	0	928.144
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	334.367		33.670	300.697
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	242.982		81.788	161.194
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	222.003		6.455	215.548
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	122.082		64.524	57.558
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	400.506		12.221	388.285
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek	114.894	0	57.730	57.164
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	269.027		7.998	261.029

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	308.693	0	155.107	153.586
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	599.371		17.820	581.551
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	362.823		95.873	266.950
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	705.242		21.296	683.946
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	190.753		64.188	126.565
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	114.665		3.409	111.256
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	1.336		0	1.336
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	109.597		3.298	106.299
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651		3.307	657.344
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.319.409		44.086	1.275.323
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	167.578		35.253	132.325
BR. Flexibele Schil OBS centrum/Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	77.164		36.736	40.428
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	125.420		1.897	123.523
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	0		0	0
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	14.937		14.937	0
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	11.548		11.548	0
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	307.709		3.171	304.538
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	99.825			99.825

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
BR Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	112.974		3.101	109.873
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	344.912		10.395	334.517
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	248.304		8.866	239.438
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	330.531		7.398	323.133
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	408.559		10.994	397.565
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	871.403		23.821	847.582
BR. Sloopt 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	575.833		0	575.833
BR Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	99.594		6.705	92.889
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal	654.085		14.973	639.112
BR. Kap.Istn dekvloer Borchkwartier	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet vervangen dekvloer Borchkwartier	515.200		24.600	490.600
BR. Kap.Istn Fietspaden wegen en knelpuntenplan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.780.223		44.400	1.735.823
BR. Kap.Istn Revitalisering gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Rivitalisering Gemeentehuis.	135.405		11.200	124.205
BR. Kap.Istn Veiligheid en Veiligheidsbeleving	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Veiligheid en veiligheidsbeleving.	77.944		8.579	69.365
BR. Kap. Istn Parkeerplaats gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Parkeerplaats gemeentehuis.	31.187		1.513	29.674
BR. Kap. Istn Zonnepanelen gemeentewerf	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Zonnepanelen gemeentewerf.	298.306		25.387	272.919
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal	266.011			266.011
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal	0			0
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen skatebaan.	79.188			79.188

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.	428		0	428
BR. Doorfietsroute Haren-Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Doorfietsroute Haren- Zuidlaren	564.120		17.760	546.360
BR SPV Midlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Midlaren.	191.425		6.027	185.398
BR SPV Hoofdstraat Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Hoofdstraat Zeijen.	476.399		14.998	461.401
BR SPV Norgerweg Yde- de Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SPV Norgerweg Yde-de Punt	222.263		6.997	215.266
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	814.312	0	20.020	794.292
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school	56.926	0	18.338	38.588
BR. Toekomst de Buitenplaats	Deze reserve is gevormd ter dekking van de jaarlijkse extra bijdrage aan museum de Buitenplaats in de periode 2024-2028	0		0	0
BR. NMD samenwerking	Door vrijval van het innovatiefonds ontstaat een voordelige afrekening voor Tynaarlo van € 134.000 waarmee deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van tijdelijke extra inzet bij noodzakelijke aanbesteding NMD	134.000			134.000
Totaal reserves met dekkingsfunctie		27.201.502	0	1.588.879	25.612.623

Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie

Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020	275.916			275.916

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	752.175	0	70.658	681.517
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	0	0	0	0
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen	323	0	0	323
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19' Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	1.286.706		0	1.286.706
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	25.000			25.000
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	136.151	0	0	136.151
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	257.594	0	0	257.594
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	13.200			13.200

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgefallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	223.535		11.635	211.900
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren	389.840		133.901	255.939
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000
BR grondexploitaties	In de afgelopen jaren zijn de resultaten op de grondexploitaties positief geweest voor Tynaarlo. De verwachting is dat dit in de toekomst zal veranderen en er een buffer nodig is voor mogelijke tekorten. Voorgesteld wordt om een reserve grondexploitaties in te stellen en deze te 'voeden' met het voordelige resultaat op de grondexploitaties over 2022.	3.351.368			3.351.368
BR Grote projecten	De reserve grote projecten is ingesteld om grote projecten zoals de ontwikkeling centrumplannen voor Zuidlaren en Eelde mogelijk te maken.	67.242			67.242
BR. Flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	De BR is gevormd om de kosten met betrekking tot het bouwrijp maken en verder ontwikkelen van het terrein op de locatie achterzijde Prins Bernhard Hoeve in Zuidlaren en overige voorbereidingskosten van het project flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	634.297			634.297
BR. Opvang Oekraïne	Voor de tijdelijke opvang van de Oekraïners zijn aanzienlijk meer middelen van het rijk ontvangen dan er uitgaven waren. De overtollige middelen zijn gereserveerd in deze bestemmingsreserve, zodat deze beschikbaar blijven voor de activiteiten die samenhangen met de opvang van de Oekraïners.	8.340.266			8.340.266
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000			1.600.000
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingsmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.	61.000			61.000
Totaal reserves met bestedingsfunctie		17.974.412	0	216.194	17.758.218

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2029	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2029
----------------------	-------------------------------	----------------	--------------	---------------	------------------

Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie					
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering terugschuld naar de exploitatie.	0	973.247	973.247	0
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	52.139		0	52.139
Totaal reserves met egalisatiefunctie		52.139	973.247	973.247	52.139
Totaal bestemmingsreserves		45.228.052	973.247	2.778.320	43.422.980

18. Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder taakveld 0.8: Financiering.

Bestaand beleid is, dat een bedrag van € 33.901 voor incidenteel onvoorzien wordt begroot.

Gedurende het boekjaar worden de stand en het verloop van deze onvoorzien posten iedere twee weken aan de gemeenteraad gerapporteerd, als daar door begrotingswijzigingen aanleiding toe is.

Onvoorzien incidenteel algemeen	€
<i>(kostenplaats 4008300 / 4380100)</i>	
Beschikbaar geraamd 2026	33.901

19. Kredietaanvragen

In de begroting 2026 worden de in de perspectievennota 2026 aangevraagde kredieten opgenomen of bijgesteld. Het gaat om maatschappelijke kredieten en investeringskredieten.

Maatschappelijke kredieten

Actualisatie Omgevingsplan

Op grond van de Omgevingswet moeten we uiterlijk 1 januari 2032 een gemeentebreed Omgevingsplan hebben. De bestaande beheersverordeningen en bestemmingsplannen moeten uiterlijk 1 januari 2032 zijn omgevormd tot een gemeentebreed Omgevingsplan. Deze plannen voldoen echter nog niet aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan een Omgevingsplan. Er is een meerjarig traject nodig om onze beheersverordeningen en bestemmingsplannen om te vormen tot een volwaardig, gemeentebreed Omgevingsplan. Ook sommige fysieke regels uit lokale verordeningen moeten een plek krijgen in het Omgevingsplan. Voor deze kosten wordt een maatschappelijk krediet van € 2,5 miljoen gevraagd, waarvan de kosten gedekt worden door inzet van de Argi.

Investeringskredieten

Huisvestingsprogramma onderwijs 2026

Het huisvestingsprogramma onderwijs wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de (wisselende) aanvragen van de schoolbesturen voor (uitbreiding van) de onderwijshuisvesting en eerste inrichting en meubilair. Voor de kinderopvang wordt een investeringskrediet van € 737.423.000 gevraagd. De structurele lasten die voortvloeien uit deze investering worden gedekt door een huuropbrengst van dezelfde omvang. Daarnaast wordt een krediet aangevraagd van € 290.316 voor het vervangen van een noodlokaal.

Plankostenkrediet Vries Oost (300 woningen)

Om de ambities van het inlopen van het woningtekort verder waar te kunnen maken is het noodzakelijk om de totale plancapaciteit te verhogen, vooruitlopend op de herijking van de woondeal. Dit kan door eerder te starten met Vries Oost (voormalig De Bronnen) en de uitbreiding van de bestaande locatie Loopstukken in Tynaarlo. Voor het plangebied in Vries Oost wordt uitgegaan van realisatie van circa 300 woningen. Voor de voorbereidingskosten wordt een plankostenkrediet van € 1.580.000 aangevraagd. De kosten worden vooruitlopend op een eventuele inbreng in een grondexploitatie gedekt uit de Argi.

Plankostenkrediet Tynaarlo loopstukken III

Om de ambities van het inlopen van het woningtekort verder waar te kunnen maken is het noodzakelijk om de totale plancapaciteit te verhogen, vooruitlopend op de herijking van de woondeal. Dit kan door eerder te starten met Vries Oost (voormalig De Bronnen) en de uitbreiding van de bestaande locatie Loopstukken in Tynaarlo. Voor het plangebied Tynaarlo loopstukken III wordt uitgegaan van realisatie van circa 50 woningen. Voor de voorbereidingskosten wordt een plankostenkrediet van € 520.000 aangevraagd. De kosten worden vooruitlopend op een eventuele inbreng in een grondexploitatie gedekt uit de Argi.

Schaftwagens wijkploegen

Met de vervanging van twee huidige schaftwagens zorgen we voor een schone en nette omgeving waarin onze collega's die buiten werken pauze kunnen houden. Deze schafwagens zijn voorzien van een accupakket en zonnepanelen en kunnen overal in de wijk geplaatst worden. Hiervoor wordt een investeringskrediet van € 60.000 gevraagd. De hieruit volgende kapitaallasten komen ten laste van het begrotingsresultaat.

Relinen riolering

Veel riolen in de gemeente zijn opgebouwd uit buizen van 1 meter lengte. Hierdoor is sprake van veel voegen. Door de grote hoeveelheid bomen in onze gemeente, hebben we te maken met veel overlast van boomwortels die door de rioolbuizen heen groeien. Hierdoor functioneert de afvoer(functie) van het riool niet goed meer. De laatste jaren werden deze boomwortels weggefreest. Na het frezen moesten de voegen worden gedicht, om te voorkomen dat de boomwortels binnen enkele jaren weer

teruggroeien. Met het relinen van de riolering van binnenuit (een soort kous in de rioolbuis), werken we aan een preventieve methode ter bescherming van de rioolbuizen tegen boomwortels. Hiervoor wordt een investeringskrediet van € 2 miljoen gevraagd. Dekking van deze kosten vindt plaats binnen de rioolheffing.

Aanleg maatregelen extreme wateroverlast Hoofdstraat Zeijen

Op diverse plekken in de gemeente is er sprake van overlast bij extreem veel regen. Op de locatie hoofdstraat in Zeijen moeten maatregelen genomen worden om deze overlast te beperken. Dit kan integraal aangepakt worden met de maatregelen uit de SPV herinrichting Hoofdstraat. Hiervoor wordt een investeringskrediet van € 665.000 gevraagd. Dekking van deze kosten vindt plaats binnen de rioolheffing.

Doorfietsroute Haren-Zuidlaren

De gemeente Tynaarlo werkt samen met de provincies Groningen en Drenthe, de gemeente Groningen, Staatsbosbeheer en ProRail aan het bevorderen van fietsmobiliteit en fietsveiligheid.

Voor de planuitwerking van het gemeentelijk deel tussen Noordlaren en Midlaren en vanaf Midlaren naar Zuidlaren zijn middelen nodig, waarvoor nu een investeringskrediet gevraagd wordt van € 1 miljoen. Hierin is sprake van cofinanciering tussen provincies en gemeenten. De provinciale bijdrage bedraagt € 400.000, waarmee de netto investering van de gemeente uitkomt op € 600.000. De hieruit volgende kapitaallasten kunnen gedekt worden door inzet van de bestemmingsreserve die gevoed is vanuit de Argi..

SPV uitvoeringskrediet Groningerstraat Midlaren

Met het dorp Midlaren zijn we gestart met het vervaardigen van een ontwerptraject voor een herinrichting van de Groningerstraat door het dorp. Hiervoor is een startkrediet aanwezig, maar geen uitvoeringskrediet. Gevraagd wordt een uitvoeringskrediet van totaal € 407.200. Hierin is sprake van cofinanciering tussen provincies en gemeenten. De provinciale bijdrage bedraagt 50% en daarmee € 203.600, waarmee de netto investering van de gemeente uitkomt op € 203.600. De hieruit volgende kapitaallasten kunnen gedekt worden door inzet van de bestemmingsreserve die gevoed is vanuit de Argi..

SPV uitvoeringskrediet Hoofdstraat Zeijen

De Hoofdstraat is onderdeel van een schoolroute voor basis- en voortgezet onderwijs. Tevens is het een ontsluitingsweg van de kernen. De wegen zijn niet goed ingericht volgens de richtlijnen van het CROW, waardoor de snelheid soms fors boven de 30 km/u ligt. Door snelheid-remmende maatregelen te treffen en, daar waar ruimte is extra voorzieningen te treffen voor fietsers en voetgangers, wordt de snelheid op de Hoofdstraat verlaagd en de verkeersveiligheid op het traject verhoogd. Gevraagd wordt een uitvoeringskrediet van totaal € 1.013.400. Hierin is sprake van cofinanciering tussen provincies en gemeenten. De provinciale bijdrage bedraagt 50% en daarmee € 506.700, waarmee de netto investering van de gemeente uitkomt op € 506.700. De hieruit volgende kapitaallasten kunnen gedekt worden door inzet van de bestemmingsreserve die gevoed is vanuit de Argi..

SPV uitvoeringskrediet Norgerweg Yde-De Punt

De Norgerweg is onderdeel van een schoolroute voor basis- en of voortgezet onderwijs. Veel langzaam en gemotoriseerd verkeer maakt gebruik van deze wegen. De wegen zijn niet goed ingericht volgens de richtlijnen van het CROW. Zo is de rijbaan te breed, ontbreken trottoirs en snelheid-remmende maatregelen. Dat maakt dat de snelheidslimiet op deze wegen niet herkenbaar is waardoor de snelheid veelal fors boven de 30 km/u ligt. We willen de weg herinrichten. Gevraagd wordt een uitvoeringskrediet van totaal € 472.800. Hierin is sprake van cofinanciering tussen provincies en gemeenten. De provinciale bijdrage bedraagt 50% en daarmee € 236.400, waarmee de netto investering van de gemeente uitkomt op € 236.400. De hieruit volgende kapitaallasten kunnen gedekt worden door inzet van de bestemmingsreserve die gevoed is vanuit de Argi..

20. Subsidieplafonds

Volgens de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Tynaarlo kan de raad voor een bepaalde uitvoeringsregeling een subsidieplafond instellen. Een subsidieplafond kan wenselijk zijn om te voorkomen dat we meer subsidie moeten verstrekken dan er middelen beschikbaar zijn. Met het instemmen met deze begroting stemt de gemeenteraad ook in met de voorgestelde subsidieplafonds.

Ook moet bij de vaststelling van een subsidieplafond worden aangegeven op welke wijze het beschikbare bedrag wordt verdeeld. De wijze van verdeling vindt plaats conform de vastgestelde bijbehorende uitvoeringsregelingen (op volgorde van binnenkomst).

Na het instemmen met deze begroting moeten de subsidieplafonds gepubliceerd worden op de elektronische gemeentepagina (www.officielebekendmakingen.nl).

	Kostenplaats	Plafond 2026
Uitvoeringsregeling kunst & cultuur		
Subsidies kunst en cultuur	4503550	€ 12.548
Uitvoeringsregeling maatschappelijke activiteiten		
Activiteiten internationale bewustwording	4601720	€ 7.491
Subsidies maatschappelijke ondersteuning	4601830	€ 63.884
Preventiefonds	4601950	€ 79.486
Uitvoeringsregeling sport		
Subsidiëring aan verenigingen	4501320	€ 13.751
Uitvoeringsregeling bewonersinitiatieven duurzaamheid		
Investeren in een duurzame leefomgeving	4704500	€ 15.000
Uitvoeringsregeling Lokale Energie-Initiatieven		
Lokale energie-initiatieven	4704500	€ 50.000
Uitvoeringsregeling leefbaarheidsfonds		
Subsidies leefbaarheidsfonds	4601360	€ 18.120
Stimuleringsregeling vergroten toegankelijkheid		
Subsidies toegankelijkheid	4601900	€ 20.500
Uitvoeringsregeling musea		
Subsidie activiteiten musea	4504400	€ 13.213
Uitvoeringsregeling huurkosten jeugdsoosaccommodaties		
Tegemoetkoming voor betaalde huurkosten	4601410 / 4601500	€ 30.586

De subsidieplafonds zijn vastgesteld op basis van de subsidiebudgetten die in de begroting ter vaststelling aan de gemeenteraad zijn voorgelegd. Mochten er nog wijzigingen volgen bij deze vaststelling, dan wordt het subsidieplafond in overeenstemming aangepast.

21. Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben in het vastgestelde “Gemeenschappelijk financieel toezichtkader” aangegeven dat de begroting 2026 “structureel en reëel in evenwicht” moet zijn. Dat betekent dat de structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten.

Uit een nadere analyse van de structurele lasten en baten en de incidentele lasten en baten is gebleken dat de begroting voor 2026 materieel niet sluitend is. Middels een onttrekking uit de beschikbare algemene reserves is de begroting 2026 materieel sluitend gemaakt.

In hoofdstukken 15 en 17 is een uitgebreide becijfering van incidentele baten en lasten en de structurele en incidentele toevoegingen en onttrekking aan reserves opgenomen.

Gecomprimeerd ziet het beeld er voor 2026 als volgt uit:

Presentatie van het structurele begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	-5.535	-9.797	-11.455	-11.096
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	4.387	3.628	1.987	1.174
Primitief begrotingssaldo na bestemming	-1.148	-6.169	-9.468	-9.922
Waarvan incidentele baten en lasten (hoofdstuk 15)	-1.483	288	554	663
Structureel primitief begrotingssaldo	-2.631	-5.881	-8.914	-9.259
Structureel nieuw beleid nog vast te stellen (hoofdstuk 1)	0	0	-43	-43
Structureel begrotingssaldo inclusief nieuw beleid	-2.631	-5.881	-8.957	-9.302
Onttrekking algemene reserve	2.631			
Structureel begrotingssaldo	0	-5.881	-8.957	-9.302

Dekking structureel begrotingssaldo via een onttrekking aan de algemene reserves

Vanaf 2024 kunnen gemeenten reserves inzetten voor het dekken van structurele lasten. Hierdoor kan de gemeente het surplus in de algemene reserve (de reserve waar geen bestemming aan is gegeven) aanwenden voor het dekken van structurele exploitatielasten. Van dit vrij besteedbare deel, het surplus, mag 10% ingezet worden voor de dekking van structurele lasten. Dit onder de voorwaarde dat de solvabiliteit van de gemeente groter of gelijk aan 20% is en blijft. Dit deel wordt dan tot ‘structurele baat’ bestempeld. Ook moet het weerstandsvermogen naar het oordeel van de toezichthouder (de provincie) voldoende zijn, gebaseerd op een adequate risico-inventarisatie.

Voor de vrij besteedbare algemene reserve is uitgegaan van het saldo van de Argi en de Arca op 31-12-2029 (Zie hoofdstuk 16). Dit saldo bedraagt ruim € 35 miljoen. Uitgaande van een maximale onttrekking van 10%, mag dus € 3,5 miljoen worden onttrokken. De geraamde onttrekking van € 2,6 miljoen blijft hierbinnen.

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

A.

Accres

Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-af methodiek).

Activa (vaste)

Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afwijkingen (rechtmatigheid)

Posten die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen (fouten) en posten, waarbij voor het college een onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering

Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

B.

Balans

De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten en lasten (stelsel van)

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering

De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsonrechtmatigheden (rechtmatigheid)

Hiervan is sprake als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2) en als bij overschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).

Begrotingsresultaat

Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort

Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel

Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Dit is een van de verplichte kengetallen die gemeenten moeten opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid

Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve

Naast de algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen (bijvoorbeeld kapitaallasten) waarbij er beperkte sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting en de jaarstukken van een gemeente aan moeten voldoen.

Bestuurlijk belang

Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW compensatiefonds

Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire

Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

D.

Deelneming

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Distributieplanologisch onderzoek (DPO)

Van oudsher wordt een distributieplanologisch onderzoek (DPO) gebruikt om inzicht te krijgen in de kwantitatieve uitbreidingsruimte voor een bepaalde branche of winkelcentrum.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan de aandeelhouders.

Doeluitkering

Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.

EMU-saldo

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften en is verplicht onderdeel van de begroting en de jaarstukken.

Exploitatielasten

Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.

F.

Financieel belang

Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente. Het BBV verplicht alle gemeenten een aantal specifieke kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken, waaronder de netto schuldquote en het solvabiliteitsratio.

Financiële rechtmatigheid (rechtmatigheid)

Het voldoen aan wet- en regelgeving bij het uitvoeren van financiële beheershandelingen.

Financieringsmiddelen

Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

Fouten (rechtmatigheid)

Rechtmatigheidsfouten treden op bij financiële beheershandelingen, waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Fraude (rechtmatigheid)

Dit omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

G.

Gemeenschappelijke regeling

Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds

Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Getrouwheid

Een oordeel van de accountant over of de informatie juist en toereikend/volledig is. Voorts geschikt is voor het doel waarvoor deze wordt verstrekt. En ten slotte of het bij de volksvertegenwoordigers en de burger (gebruikers van de verantwoording) geen ander beeld oproept, dan overeenkomt met de feiten.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie dat is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten en daarmee de mogelijke invloed van negatieve waardeontwikkelingen voor de begroting.

H.

Hoofdstuk

Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, ook wel een programma genoemd.

HR21

Is het functiewaarderingssysteem van de VNG.

K.

Kapitaalgoederen

Investeringsgoederen met een groot maatschappelijk nut die de gemeente nodig heeft voor de uitvoering van haar taken. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan meerdere jaren mee. Voorbeelden hiervan zijn wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten

Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

LEADER

Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale of te wel: Samenwerking voor plattelandsontwikkeling. Het is een subsidieprogramma op initiatief van de Europese Commissie.

Leges

Worden geheven ter dekking van de kosten van gemeentelijke dienstverlening. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.

Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn, naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de doeluitkeringen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De lokale heffingen vallen uiteen in twee groepen: belastingen en retributies/bestemmingsheffingen. Voorbeelden van belastingen zijn: forensenbelasting en toeristenbelasting. Voorbeelden van (bestemmings)heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplan

In het meerjareninvesteringsplan wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming

Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

Misbruik (rechtmatigheid)

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

NMD-samenwerking

Samenwerking in Noord- en Midden-Drenthe op het gebied van het sociaal domein.

Normenkader

Het normenkader voor een rechtmatigheidsverantwoording betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving, waaronder die van de betreffende gemeente (zoals verordeningen). De inventarisatie beperkt zich tot regelgeving die relevant is voor financiële beheershandelingen. Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld.

O.

Onduidelijkheden (rechtmatigheid)

Indien het college het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.

Oneigenlijk gebruik (rechtmatigheid)

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Overhead

De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

P.

Paragrafen

Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn verplicht onderdeel van zowel de begroting als de jaarstukken.

Planning & Control cyclus

De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

P.M. post

Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Prestatie-indicator

Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

R.

Rechtmatigheid

Het voldoen aan wet- en regelgeving.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is een nieuw onderdeel in de jaarrekening, waarin het college vanaf het verslagjaar 2023 aangeeft of er rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden waren.

Reserve

Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico

De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico

Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing

Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico i.r.t. weerstandsvermogen

De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicomanagement

Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

S.

Samenwerkingsverband Drentsche Aa

Samenwerking op het gebied van specifieke onderdelen binnen de bedrijfsvoering tussen de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.

Solvabiliteit

Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Staat C

Staat/overzicht van vaste activa.

Staat D

Staat/overzicht van reserves en voorzieningen.

Staat E

Staat/overzicht van langlopende leningen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie

Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld

Eenheid waarin de hoofdstukken zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode

Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accres is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accres.

Treasury

Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verantwoordingsgrens

De grens waarboven het college afwijkingen moet melden aan de raad. De raad stelt deze verantwoordingsgrens vast met een maximum van 3% van de totale lasten.

Verbonden partij

Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening

Dit is een reservering (geormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandsratio

= Beschikbare weerstandscapaciteit: Benodigde weerstandscapaciteit. Een ratio > 100% kan als voldoende worden beschouwd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit.

Bijlage 2: Afkortingenlijst

A .

AED – Automatische externe defibrillator
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
ARCA – Algemene Reserve Calamiteiten
ARGI – Algemene Reserve Grote Investerings
ASV – Algemene Subsidieverordening
AU – Algemene uitkering (gemeentefonds)
AVG – Algemene Verordening Persoonsgegevens
Awb – Algemene wet bestuursrecht
AZC – Azielzoekerscentrum
AZWA – Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord

B .

BAG – Basisregistratie Adressen
BBP – Bruto Binnenlands Product
B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording
BHV – Bedrijfshulpverlening
BIE – Bouwgronden In Exploitatie
BIO – Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BOA – Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOR – Beheer Openbare Ruimte
BRP – Basisregistratie Personen
BTW – Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap

C .

CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek

CMT – Concern Management Team

COA – Centraal Orgaan opvang asielzoekers

COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

CROW – Netwerk waar gemeentelijke professionals kennis etc uitwisselen over openbare ruimten

CPB – Centraal Plan Bureau

D.

DB – Dagelijks Bestuur

DPLG – Drents Programma Landelijk Gebied

DPO – Distributieplanologisch onderzoek

DU – Decentralisatie Uitkering

DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.

ECB – Europese Centrale Bank

EV – Eigen Vermogen

EMU – Economische en Monetaire Unie

EZ – Economische Zaken

F.

Fido – Financiering Decentrale Overheden

FTE – Fulltime-equivalent (formatieplaats)

FWK-plan – Fietspaden en Wegen Knelpunten-plan

G.

GAE – Groningen Airport Eelde

GALA – Gezond en Actief Leven Akkoord

GFT – Groente, fruit en tuin(afval)

GGD – Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe

GGZ – Geestelijke Gezondheidszorg

GKB – Gemeentelijke Kredietbank

GO – Georganiseerd Overleg

GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
GWRP – Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan

H.

HLO – Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg
HR – Human Resources, zie ook P&O
HVP – Huisvestingsprogramma

I.

IBA – Individuele Behandeling Afvalwater
ICT – Informatie- en communicatietechnologie
IHP – Integraal Huisvestingsplan
IKB - Individueel keuzebudget
IMVA – Immateriële Vaste Activa
IND – Immigratie- en NaturalisatieDienst
IVR – Integrale Voortgangsrapportage
IZA – Integraal Zorg Akkoord

J.

JGZ – Jeugdgezondheidszorg

L.

LAS – Lokale Adaptatie Strategie
LUA – Lokale Uitvoeringsagenda

M.

MEBV – Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
MFA – Multi Functionele Accommodatie
Ministerie van BZK – Ministerie van Binnenlandse Zaken
MJDP – Meerjaren Duurzaamheidsplan (gemeentelijke gebouwen)

MJOP – Meerjaren Onderhoudsplan
MKB – Midden- en Kleinbedrijf
MO – middelbaar onderwijs
MVA – Materiële Vaste Activa

N.

NIEGG – Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NMD – Noord- en Midden-Drenthe
NPO – Nationaal Programma Onderwijs
NV – Naamloze Vennootschap
NVM – Nederlandse Vereniging van Makelaars

O.

3 O's – Onvermijdelijk, onuitstelbaar en onvoorzien
OBS – Openbare Basis School
OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OHP – Onderwijs Huisvestingsprogramma
OM – Openbaar Ministerie
OOV – Openbare Orde en Veiligheid
OR – Openbare Ruimte
OV – Openbaar Vervoer
OVA – Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling
OZB – Onroerend Zaak Belasting

P.

PBH – Prins Bernhard Hoeve (Zuidlaren)
P&C – Planning & Control
P&O – Personeel & Organisatie
PM – Pro Memorie
PO – primair onderwijs
POH – Praktijkondersteuner huisarts
PoC – Percentage of Completion
PvA – Plan van Aanpak
PvE – Programma van Eisen

R.

R&T – Recreatie en Toerisme
RES – Regionale Energie Strategie
RGA – Regio Groningen Assen
RIEC – Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RMP – Regionaal Mobiliteitsplan
RUD – Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

S .

SDA – Samenwerkingsverband Drentsche Aa
SMI – Sociaal Medische Indicatie
SMP – Soorten Management Plan
SO – Speciaal onderwijs
SPUK – Specifieke uitkering
SPV – Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SW – Sociale Werkvoorziening
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TVO – Tactisch Veiligheidsoverleg

U.

UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V .

VDG – Vereniging Drenthe Gemeenten
VEGANN – Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Essent Noord-Nederland
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNN – Verslavingszorg Noord-Nederland
VO – Voortgezet Onderwijs
Vpb – Vennootschapsbelasting
VRD – Veiligheidsregio Drenthe

VSO – Vaststellingsovereenkomst
VTE – Vrijtijdseconomie
VTH – Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VV – Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo – Wet open overheid
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
WPDA – Werkplein Drentse Aa
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WTI – Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Z.

ZZP – Zelfstandige Zonder Personeel